

MİSAFİR TURİSTTEN PANSİYONCULUĞA (1960-2020)

ANTALYA KALEİÇİ

Doç. Dr. Fatih USLU

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
YAYINCI SERTİFİKASI NUMARASI
44040

MİSAFİR TURİSTTEN PANSİYONCULUĞA (1960-2020)
(ANTALYA KALEİÇİ)
FATİH USLU

Bu kitabın bütün yayın hakları Palet Yayınlarına aittir.
Yayınevinin yazılı izni alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği tanıtımlar ve akademik çalışmalar
haricinde,
kısmen veya tamamen kitaptan alıntı yapılamaz.
Eser, matbu yahut dijital ortamda kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ISBN: 978-625-7675-89-5

BASKI
ŞELÂLE OFSET
Fevzi Çakmak Mah. Hacı Bayram Cad. No: 22 Karatay / Konya
MATBAA SERTİFİKASI NUMARASI: 46806

Konya, Aralık 2021

PALET YAYINLARI
Mimar Muzaffer Cad. Rampalı Çarşı No: 42 Meram / Konya
Tel. 0332 353 62 27
www.paletyayinlari.com.tr

TEŐEKKÜR

Bu kitabın basılmasında maddi ve manevi büyük katkıları olan
Antalya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı değerli dost

DurmuŐ Ali Arslan'a

Ayrıca;

1. baskısında emekleri ve katkıları olan yüksek lisans ğrencilerim Emre Vural, Ali Sezer Ermenek, Mustafa İnce, Gülsüm Bezci, Hülya Sarılar hamamı, Sadık Őanlı ve Nezire Dikmenli'ye Şükranlarımı sunuyorum.

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

Doç. Dr. Fatih Uslu, 1978 yılı Antalya Manavgat doğumludur. Bir Yörük çadırında dünyaya gelen yazarın çok sayıda makale, bildiri, kitap bölümü ve telif eserleri bulunmakta olup, sosyolojik ve edebi çalışmaların çoğu ağırlıklı olarak Yörük Türkmen kültürü ile ilgilidir. Doktorasını Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünde tamamlayan ve kültür sosyolojisi alanında doçentlik payesini alan yazar halen Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü'nde Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda görev yapmaktadır.

YAZARIN YAYINLANMIŞ BAZI TELİF VE EDİTÖRYAL KİTAPLARI;

1. **Yörük Araştırmaları -1**, Palet Yayınları, Konya 2020.
ISBN: 978-625-7057-85-1
2. **Yörük Araştırmaları- 2**, Palet Yayınları, Konya 2020.
ISBN: 978-625-7057-86-8
3. **Dijitalleşme Eğilimleri**, Nobel Yayınları, 2020.
ISBN: 978-625-7296-93-9
4. **Yengeçli Kuyu**, NKM Yayınları, Konya 2010.
ISBN: 978-605-4336-20-3.
5. **Erinnerungen Eines Nomaden Kindes (Bir Yörük Çocuğunun Hatıraları)** (Emine Uslu ile birlikte), Çizgi Yayınevi, Konya, 2015.
ISBN: 978-605-9108-75-1.
6. **Bozahmetli Yörük Aşireti**, Çizgi Yayınevi, Konya, 2015.
ISBN: 978-605-9108-76-8.
7. **Beş Harfliler**, Çizgi Yayınevi, Konya, 2015.
ISBN: 978-605-9108-74-4.
8. **2. Yörük Türkmen Çalıştayı Bildiriler Kitabı**, Akdeniz Üniversitesi Yayınevi, Antalya, 2017.
ISBN: 978-605-4483-46-4

ÖNSÖZ

Gerek ulusal gerekse uluslararası arenada Antalya dünyanın en güzel yerleri arasında gösterilmektedir. M. Kemal Atatürk'ün "elbette dünyanın en güzel yeri Antalya'dır" sözü hafızalarımıza kazılı olmasının yanı sıra, ünlü seyyah İbn-i Battuta "dünyanın her yerini gezdim fakat (Antalya kör-fezini kastederek) burası kadar güzel bir yer görmedim" demesi gibi birçok ünlü seyyahın ve tarihçinin sözleri ile anlatıla gelmektedir. Antalya'nın kalbi olarak adlandırılan Kaleiçi ile ilgili bir çalışma yapmak uzun yıllar Konya'daki Antalyalılar Derneği'nin yönetim kurulu başkanlığını yapmış birisi ve bir sosyolog olarak şahsımı çok heyecanlandırmaktadır. Duygusallıktan arınıp, pragmatik bir yolla yaklaştığımızda da şu gerçek yüzümüze sürekli çarpmaktadır o da "yer yüzü cenneti" denilebilecek bir coğrafyayı anlattığımız realitesidir.

Antalya Kaleiçi semti antik çağ kalıntıları içeren önemli bir turizm noktasıdır. Bu kalıntılar bölgeyi çevreleyen surlar ve iç limanda yer alan liman mendireğinin bir kısmıdır. Bölgeyi içten ve dıştan saran surlar, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirlerine ait ortak eserlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan 1960'lı yıllara uzanan süreçteki Kaleiçi ve günümüzdeki Kaleiçi arasındaki sosyal değişimin ölçülmeye çalışıldığı alan araştırmasında yaklaşık iki yıldır sürdürülen bir çalışma artık sona ermiş ve turizmle birlikte farklılaşan ve sosyo-kültürel bir değişime uğrayan Kaleiçi odak noktamızı oluşturmuştur. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, derinlemesine mülakat tekniği benimsenmiştir. Yarı yapılandırılmış sorularla sosyal değişim ölçülmeye çalışılmış, kartopu tekniği ile her kesime ulaşılma hedeflenmiştir. Bu çalışmada kurumlar sosyolojisinin imkânlarından yararlanılmış ve sekiz kişilik bir ekip ile bölümler paylaşılarak çalışmalar tamamlanmıştır.

Yine bu çalışmayı gerçekleştirirken yerel yönetimlerden ve sivil toplum kuruluşlarından destek alınmış, ses ve kayıt cihazları başta olmak üzere yarı profesyonel fotoğraf makinaları ile fotoğraflanmıştır. Buradan mahalle muhtarları ve bölge esnaflarına ve emeği geçen herkese şükranlarımı sunuyorum.

Doç. Dr. Fatih Uslu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	5
GİRİŞ.....	9
KALEİÇİ HAKKINDA.....	16
KALEİÇİ'Nİ TANIYALIM.....	16
Antalya Kaleiçi'nde Nereler Gezilir?.....	18
Kaleiçi'nin Yerlileri ve Aileleri.....	29
Kaleiçi'nde Aile kurumundaki değişimler.....	30
Kaleiçi Evleri.....	44
Kaleiçi Restorasyon Çalışmaları ve Kentsel Düzeni.....	48
Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanı'nın Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi.....	61
Helenistik Dönem.....	61
Roma Dönemi.....	62
Bizans Dönemi.....	63
Selçuklu Dönemi.....	64
Osmanlı Dönemi.....	65
Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası.....	67
Antalya Kaleiçi'nde Nerede Kalınır?.....	72
Kaleiçi'nde Turizmin İlk Yılları ve Etkileri.....	73
Kaleiçi Mahalle Kültürü.....	74
Kaleiçi Pansiyonları.....	77
Kaleiçi Plajları.....	78
Kaleiçi Yat Limanı ve Balıkçılık Faaliyetleri.....	76
Fener Gardiyanı.....	82
Kaleiçi Gece Hayatı.....	85
KALEİÇİ'NDE EKONOMİK HAYAT.....	92
Kaleiçi Turizmi ve Ekonomik Getirileri.....	94
Kaleiçi Ahilik Kültürü.....	106
Ahilik Nedir?.....	107
Ahi Yusuf Cami.....	102
KALEİÇİ İDARİ YAPISI.....	105
Kaleiçi'nde Belediye Faaliyetleri.....	105
Kaleiçi Siyaset Üstü Bir Mekân Olmalıdır!.....	109
KALEİÇİ VE SANATSAL FAALİYETLERİ.....	113

Altın Elma Ödülü (FİJET)	113
Altın Portakal Film Festivali	114
Antalya Altın Portakal Ödülü'nün Tarihçesi ve Amacı.....	115
Festivalin Ana Teması Olan Altın Portakal Heykelciliği.....	117
Kaleiçi Old Town Festivali.....	127
Kaleiçi Halloween(Cadılar Bayramı) Günleri.....	129
Suna İnan Kıraç Müzesi.....	122
Oyuncak Müzesi.....	133
KALEİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİ	127
Kaleiçi Okulları.....	127
Dumlupınar İlkokulu	127
Olgunlaşma Enstitüsü	128
Kaleiçi'nde Kaybolmuş ve Günümüzde Kaybolmaya Başlayan Meslekler...	143
KALEİÇİ VE İNANÇ KAVRAMI.....	135
Tekeli Mehmet Paşa Cami.....	138
Yivli Minare.....	140
Yıkık Medrese (Selçuklu Medresesi)	141
Atabey Armağan Medresesi (Gıyaseddin Keyhüsrev Medresesi)	141
Zincirkıran Mehmet Bey Türbesi.....	143
Nigar Hatun Türbesi.....	155
İskele Mescidi.....	156
Saint Paul Kilisesi Derneği (Antalya İncil Kilisesi).....	157
Yenikapı Rum Kilisesi(Ayios Teodoros Rum Ortodoks Kilisesi).....	158
BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRMESİ	148
Boş Zaman Faaliyetleri.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Çocuk Oyunları	149
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	153
KATILIMCILAR LİSTESİ	154
KAYNAKÇA	1577

Kaleiçi'nin Müdavimlerinden Boyacı Bülent...

GİRİŞ

Bugüne kadar Kaleiçi ile ilgili yapılan birçok çalışma olmakla birlikte esasen sosyolojik bir alan araştırması düzeyinde belki de yapılan ilk çalışma olması bakımından önemli bir açığı gidereceğini ümit ettiğimiz bu nitel araştırma bir bakıma geçmişe projeksiyon tutmakla yetinmemiş aynı zamanda Kaleiçi'nin bugününü ve yarınını da tartışmıştır.

Kaleiçi ile ilgili yapılan bu çalışma ile birlikte sosyoloji literatürüne de yeni bir kelime kazandırılmıştır. Bu kelime “kültür akvaryumu” kelimesidir. Kültür Akvaryumu; dışardan içerisi içerden dışarı görülebilen şeffaf mekânları tasvir etmektedir. Bu bağlamda kültür ile ilgili daha önce kullanılan “kültür mozaïği”, “kültür ebrusu”, “kültürel mermer” ve “çokkültürlülük” kelimelerine ilave olarak alanla ilgili yeni bir kavram iddiası da taşımaktadır. Özellikle Türk toplumu için kullanılan mozaik, ebru ve mermer gibi kavramların yanı sıra özellikle Kanada, Yeni Zelanda ve Avustralya gibi yenedünya ülkelerinde uygulanan “çok kültürlülük” ile ilgili kültürel farklılık ve çeşitliliğe vurdu yapılmıştır. Nitekim tarih boyunca birçok toplumda kültürel farklılıklar, gerçekleştirilmek istenen siyasi birliklerin karşı-

laştıkları en büyük sorun olmuştur. Çünkü her kültürün sahip olduğu değer ve normlar bir başkası ile kıyaslanamaz önceliğe sahiptir (Özensel, 2012: 57-58).

Antik bir kent olan Kaleiçi; tarihi ile kültürel çeşitliliği ile akvaryum içerisindeki çeşitliliğe vurgu yaparken bir yandan da surlarla çevrili bir mekânsal tasviri de vurgulamaktadır. Özetle Kaleiçi; içerisinde barındırdığı çeşitli etnik ve dini öğeler ile çeşitliliği, yarı kapalı olup dışardan gözlenebilir olmasıyla da şeffaf bir fanusu andırırken tam bir kültürel akvaryum görünümündedir.

Nitel bir alan araştırması olarak sunulan bu çalışmada derinlemesine mülakat tekniğinden faydalanılmış ve kırka yakın kişi ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. İyi bir literatür taramasının yapıldığı ve arşiv belgelerinden faydalandığı araştırmada özellikle turizm değişkeni olarak belirlenmiş ve turizm öncesi ve sonrası masaya yatırılmıştır.

Kaleiçi Yat Limanı – Genel Görünüm

Kaleiçi'nin araştırılması, bu bölgenin sosyolojik geçmişini gün ışığına çıkarmak, dünden bugüne değişen yapısıyla Kaleiçi'ni öğrenmek adına önemlidir. Özellikle ülkemizdeki turizm hareketliliğinin ilk yaşandığı yerlerden birisi olan Kaleiçi; gerek batı dünyası gerekse Türk dünyası için önemli merkezlerden biridir.

Kaleiçi'nin sembollerinden Ağaçtan yapılmış Dağ Keçisi Heykelleri

Araştırmada, yöntem olarak Nitel Araştırma Yöntemi benimsenmiş olup, gözlem tekniğinden faydalanılmıştır. Nitel yöntemeye uygun bir veri toplama tekniği olan yüz yüze görüşme, odak grup görüşmesi bu araştırmanın uygulamasında kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin benimsenmesi, esasen burada yazılı çok fazla bilgi olmaması ve var olan yerleşimin yakın tarihte sayılabilecek insanlar tarafından biliniyor olması, sözlü kültürün önemine de vurgu yapmaktadır.

Kaleiçi'nin yıllar içerisindeki değişiminin ortaya konulmasında nitel yöntemin önemi ortadadır. Çünkü kolektif boyut taşıyan bu iki kavramın içinde barındırdığı değişkenleri ölçmek zordur ve birbiri içine geçmiş olguları ancak bu tarz bir yöntem kullanarak çözebiliriz.

Bu araştırmayı gerçekleştiren araştırmacının kendisinin de Antalyalı olması, araştırmanın derinlemesine analiz edilmesinde işlevsel bir rol oynamıştır. Nitekim bu araştırmada hala Kaleiçi'nde yaşayan insanlar değişik tekniklerle incelenmiş ayrıca hâlihazırda yaşamlarının büyük bölümünü burada geçiren bireylerle de çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Böylece örneklemimiz şehirde yaşayan ve bir şekilde aşiretle bağlarını sürdüren kişileri de kapsamaktadır.

Ayrıca araştırma mümkün oldukça görüntü, ses kaydı ve fotoğraflarla desteklenmeye çalışılmıştır. Görüşmeler belirli demografik, sosyo-kültürel

ve ekonomik özelliklere sahip sadece daha önceden belirlenmiş, özel seçilmiş kişilerle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evreni Kaleiçi'nde belli bir süre yaşamış olan ve hala yaşmaya devam eden insanlar oluşturmaktadır. Bu bölge çalışma sırasında, çoğu sokak ve iş yerleri dahilinde araştırılmıştır. Gece ve gündüz de burada yer alan yaşam gözlemlenmiştir. Saha çalışması esnasında araştırmacı tarafından bu saha defalarca dolaşmış, çeşitli görüşmeler ve mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Kaleiçi'nin pansiyonlarından Sabah Pansiyon sahibesi, yıllardır aynı yerde hizmet vermekte ve boş zamanlarında geleneksel dikiş nakış işlerini sürdürmektedir.

Kaleiçi halkı arasından kartopu yöntemi ile burada yaşayan veyahut burada ikametgâh etmiş bireyleri rastgele seçerek açık uçlu sorular sorulmuş ve görüşmeler ses ve görüntü kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşmeler daha çok soru cevap değil de sohbet havasında gerçekleşmiştir. Görüşme yapılırken kadın, erkek, yaşlı ve çocuk üyelerinde bulunmasına özen gösterilmiştir. Soruların içerik kısmında aşirete ait sosyo-kültürel ve ekonomik ne varsa hepsi değerlendirilmiştir. Görüşmeler boyunca yarı profesyonel fotoğraf makinesi, ses ve görüntü kayıt cihazı, dizüstü bilgisayar ve not almak için kullanılan bir adet not defteri hep hazır bulunmuştur.

Kaleiçi Esnaflarından Antikacı Hakan Hoca ile yapılan mülakattan bir görüntü...

Kaleiçi'nin yerli halkı neredeyse bir elin parmakları kadardır. Kaleiçi'nde yapılan nitel çalışma sayısı oldukça yetersizdir. Burada bulunanların büyük çoğunluğunun Atatürk zamanında mübadele esnasında gelmiş olması. Her geçen gün burada ye alan yaşam değişmektedir.

Burada yaşayan halkın yıllar içerisinde yaşama koşulları ekonomi nedeniyle değişiklik göstermiştir. Antalya'nın merkezinde bulunan en eski yerleşim yerlerinden biri Kaleiçi'dir. Kaleiçi'nin sosyolojik yapısı cumhuriyetten sonra yeniden kurulan ya da oluşturulan yerleşim yerlerine örnek oluşturabilir. Kaleiçi halkı üç kapılardan başlayarak sur içerisinde kalan bölümdür.

Tam bir toplumsal hafıza olan Vural G. ile yapılan mülakat...

Araştırmamız şu anda Kaleiçi'nde yaşayan bireyler değil Kaleiçi'nde belli bir süre kalmış ve burada yaşamış bireyler ile sınırlı tutulmuştur.

Kaleiçi mensuplarının tamamıyla yüz yüze görüşme mümkün olmadığından kartopu yöntemi ile belli bir sınırlama getirilmiştir.

Kaleiçi mensuplarında mahremiyet algısı yüksek olduğundan çoğunlukla yetişkin erkeklerle mülakat yapılmış, kadınlar ve çocuklarla sınırlı sayıda görüşme gerçekleşmiştir.

Önceden belirlenmiş kişilerin genellikle tanıdık olması ve burada yaşayan çoğu kişinin çok cana yakın ve misafirperver olmaları ise çalışmayı kolaylaştıran unsurlar olmakla birlikte araştırma yapılan saha çoğunlukla karışık bir yapılaşmada olduğundan uygulamanın yapılması oldukça zorlu oldu. Araziye uygun araç, fotoğraf makinesi ve ses kayıt cihazı uygulama boyunca bana yardımcı oldu. Burada yaşayan ve yaşamış bireyler genellikle çeşitli sıkıntılar yaşama sıkıntısı düşüncesinde olduklarından net bilgi vermekten kaçınılan durumlar oldu. Benim de Antalyalı olmam bu araştırmayı kolaylaştıran etmenlerden biridir. Çünkü burada yaşayan bireylerle iletişimi ve samimiyeti hiç zorlanmadan oluşturabildim. Yaşamımın ilk yıllarıdan bu yana Antalya'da yaşamış olmak daha sonraki yıllarda hem okuyup hem de esnafılık yapmış olmam ise buradaki yaşamı daha iyi anlayabilmem açısından bana kolaylık sağlayan unsurlardı.

Ayrıca seçtiğimiz yöntemin yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat olması ise uygulama açısından bakıldığında bir başka zorlayıcı noktaydı. Esasen nitel bir saha çalışması yapmak zaten başlı başına zoru başarmak demektir.

KALEİÇİ HAKKINDA

KALEİÇİ'Nİ TANIYALIM

Kaleiçi, Antalya kent merkezine verilen isimdir. Yüzyıllar boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Zaman içerisinde depremler, yangınlar ve kuşatmaları atlatan Kaleiçi günümüzde heybetli ve gösterişli duruşu ile turizmin uğrak noktası haline gelmiştir.

Antalya'nın sivil tarihçisi (Çimrin 2002: 100), "*Antalya'ya giderseniz Kaleiçi'ni gzmelisiniz öncelikle. Bu eski limandaki restore edilerek çeşitli işlevlik kazandırılan eğlence merkezleri, yatları, balıkçı teknelerini, sabah erken saatlerde yapılan balık satışı, çevresindeki küçük gölgeli sokaklarında eski ahşap evleri gzmelisiniz. Bir küçük lokantada ünlü Grıda balığını yemeli, sıcak yaz aylarında denizden esen meltemin vücudumuzu okşayan serinliği duymalısınız.*" Cümleleri ile Kaleiçi'nin ihtişamını gözler önüne sermiştir. Kaleiçi'nin Antalya'da gezilip görülebilecek en güzel yerlerden biri olduğunu kanıtlar niteliktedir. Milattan önce 4. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar farklı kültürlerce kesintisiz iskân edilen Antalya Kaleiçi, zamanla deprem, yangın ve kuşatmaların yanı sıra farklı dönemlerdeki onarımlar, yenilemeler, yıkımlar, bakımsızlık gibi insan ve doğa kaynaklı etkenlere rağmen kültürel dokusunun önemli bir bölümünü günümüze kadar taşıyabilmiş ender örneklerden biridir. Liman kıyısındaki muhteşem Beydağları manzaralı konumu, yerleşimin hemen her noktasında karşılaşılan ve zengin bir kültürel geçmişe tanıklık eden anıtları ve geleneksel yapısını koruyan cumbalı evlerinin çevrelediği deniz, portakal çiçeği ve yasemin kokulu dar sokaklarına açılan portakal ağaçlı bahçeleri ve begonvilli dinlenme mekânları ile etkileyici bir ortam sunmaktadır.

Kentin bu noktada kurulmasında baş etken olan ve bu süreç itibarı ile askeri ve ticari önem kazanan liman, Roma Döneminde Doğu Akdeniz'in en canlı limanları arasında yer almış; özellikle Bizans ve Selçuklu dönemlerinde Mısır ve Suriye ile deniz bağlantısının kurulduğu önemli bir dış ticaret limanı olmuştur. 16. yüzyıl başında, Osmanlıların özellikle Mısır'ın fethi ile elde ettikleri Doğu Akdeniz'deki hâkimiyeti sonrasında eski önemini büyük ölçüde yitiren liman, ticari hareketlenmelerin bölgede ivme kazandığı 1970'li yılların başında, Antalya'nın batısında bir ticari limanın inşası ile öncen balıkçı teknelerinin, özellikle 1980'li yıllarda gelişen turizmi ile de yatların sığınma alanına dönüşmüş ve Yat Limanı olarak anılmaya başlanmıştır.

Çekirdeğini Kaleiçi'nin oluşturduğu ve adı, kurucusu Bergama Kralı II. Attalos ile birlikte MÖ 2. yüzyıla kadar uzanan Antalya, çeşitli epigrafik ve filolojik aktarımlar yanında, kenti yaklaşık 2000 yıl öncesinden başlayarak ziyaret eden gezginlerin kaynaklarında farklı şekillerde ifade edilmiştir. Kurucusu ile birlikte Attaleia olarak adlandırılan kent, farklı zaman ve kültürlerle bağlı olarak epigrafik ve filolojik kaynaklarda Attalia, Sathalia, Sattalia, Setelia, Adalia, Antalia, Andaliyye olarak anılmıştır. Türk hâkimiyeti ile birlikte Adalia olarak anıldığı görülen kentin Antalie, Antaliya gibi günümüzdekine yakın adlandırılmalarına Arap coğrafyacı ve tarihçi İbn Havkal'ın Yeryüzünün Yüzü adlı eserini kaleme aldığı 10. yüzyıl itibarı ile rastlanmaktadır. Kaleiçi surları, yaşam alanı olarak kullanılan kentin güçlü bir savunma sistemine sahip olması gerekliliğinin sürdüğü 19. yüzyıl sonlarına kadar önemini korumuştur.

Anılan yapılar yanında 19. yüzyıldan başlayarak kentin yakın geçmişini yansıtan çok sayıda ticari ve özel mekân ile karşılaşmaktadır. Kale Kapısı yakınındaki hanlar, kent içine yayılan hamamlar, taş cepheli dükkânlar yanında kentin en dikkat çekici yapıları geleneksel konutlardır.

Antalya Kaleiçi semti antik çağ kalıntıları içeren önemli bir turizm noktasıdır. Bu kalıntılar bölgeyi çevreleyen surlar ve iç limanda yer alan liman mendireğinin bir kısmıdır. Bölgeyi içten ve dıştan saran Surlar, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirlerine ait ortak eserdir.

Bölgede surların içinde 3000 kadar ev bulunmaktadır. Binaların karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri en iyi şekilde yansıtır. Günümüzde önemli bir eğlence merkezi olan bu bölgedeki binalar butik otel, restoran, bar, kafeterya, pansiyon, alışveriş yerleri, hediyelik eşya dükkânları ve ev olarak kullanılmaktadır.

Tarihi yat limanında falezlere, kıyı şeridinde, aşağı Düden Şelalesine ve özel yüzme alanlarına tur düzenleyen tekneler yer almaktadır. Antalya'nın muhteşem güzelliklerini deniz yoluyla görmek, keşfetmek zevkli ve eğlenceli bir yolculuk ortaya çıkarmaktadır.

Attalos Yurdu anlamına gelen Antalya, II. Attalos tarafından kurulmuştur. Bergama Krallığı'nın sona ermesiyle (M.Ö. 133) bir süre bağımsız kalan kent, daha sonra korsanların eline geçmiştir. M.Ö. 77'de Komutan Servilius Isauricus tarafından Roma topraklarına katılmıştır. M.Ö. 67'de Pompe-

ius'un donanmasına üs olmuştur. M.S. 130'da Hadrianus'un Attaleia'yı ziyaret etmesi şehrin gelişmesini sağlamıştır. Bizans egemenliği sırasında pis-koposluk merkezi olan ismi görülen Attaleia, Türklerin eline geçtikten sonra büyük bir gelişme göstermiştir. Modern şehir antik yerleşmenin üzerine kurulduğundan, Antalya'da antik çağ kalıntlarına çok az rastlanmaktadır. Görülebilen kalıntıların ilki, eski liman olarak nitelenen liman mendireğinin bir kısmı ve limanı çevreleyen surdur. Surların park dışındaki kısmında restorasyonu yapılan Hadrian Kapısı Antalya'nın en güzel antik eserlerinden biridir(<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr>. 05.12.2017).

Kurulduğu günden günümüze uzanan süreçte kesintisiz olarak kentsel yaşam alanı olarak iskan edilen Attaleia kentinin Antik Dönem yapısal dokusu, Antik Dönem sonrasında egemen olan farklı dinsel inançların şekillendirdiği kültürel değişiklikler nedeniyle büyü korunda tahrip edilmiş, bu dokunun bazı yapıları yanında genelde sadece kalıntıları bizlere ulaşmıştır. Bergama Kralı II. Attalos Philadelphos'un kentleştirdiği yerleşime ilişkin izler günümüzde büyük oranda ortadan kalkmıştır. Bu dönemde kenti saran sur duvarlarından söz etmek hemen hemen olası değildir. Kent içi yapısal dokuya ait izlere ise sadece Kesik Minare alanında rastlanabilmıştır (Kökmen,2009).

Attaleia'da, bütün antik şehirlerde tapınak, agora, tiyatro gibi yapılar olduğu biliniyorsa da bugün bunların yerini saptamak imkânsızdır. Çünkü zaman içinde çok büyük fiziki ve beşerî değişikliklere uğramıştır.

Antalya tarih boyunca Anadolu'nun denize açılan kapılarından biri olmuştur. Antalya Kaleiçi'nde Attaleia Antik Kenti kuruluşundan önce Yat limanında Korykos adı ile bir korsan limanı bulunduğu antik kaynaklardan bilinmektedir. "Kaya Kovuğu" anlamına da gelen Korykos, falezlerin hem doğal yapısı hem de sığınma limanı oluşu bakımından önem taşımaktadır. Liman ve gerisinde gelişen Antik Attaleia kenti M.Ö. 2 yy.'dan itibaren kesintisiz iskân görmüş ve günümüze kadar yaşayabilmiştir.

Antalya Antik Şehri, at nalı şeklindeki iki kalın duvar tarafından korunmaktadır. Bu sur şeklindeki duvarlardan biri deniz kıyısı koyundadır ve diğeri de kara tarafında bulunmaktadır. Bu duvarlara ek olarak çeşitli yerleşim birimlerini birbirinden ayıran duvarlar da vardır ve dış duvarlarda yaklaşık elli adımda bir kule bulunmaktadır. Bu duvarların yapılış tarihi antik dönemlere kadar gitmektedir. Romalılar bu Helenistik duvarların temelini atmışlar ve Selçuklularda genişletmiş ve onarmıştır.

Duvarlar yapılırken üzerlerinde antik yazıtlar bulunan birçok taş blok kullanılmış ve bunlar 19. yy'a kadar çok iyi korunabilmiştir. Bugün şehir içinde duvarların ancak Hıdırlık Kulesi, Hadriyan Kapısı ve Saat kulesi gibi kalıntılarına rastlanabilmektedir. Deniz tarafından kaplanan antik şehir ve duvarlar günümüzde Kaleiçi diye adlandırılmaktadır. Caddeler ve binalar hala Antalya'nın tarihini yansıtan birçok işaretle doludur. Evlerin karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz aynı zamanda bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri, yaşam alışkanlıklarını en iyi şekilde yansıtır.

Sur içindeki dar sokaklar limandan yukarıya duvar boyunca uzanırlar. Yivli Minare, Keyhüsrev Medresesi, Karatay Medresesi, İskele Camii, Tekeli Mahmut Paşa Camii sur içindeki önemli tarihi eserlerden sadece bazılarıdır. Yat limanı eski şehrin gün ve gece boyunca sergilediği nefes kesici manzara uluslararası ressam şair ve yazarlara ilham kaynağı olmuştur.

Yat limanının içinde yaşadığımız bugünü oluşturan Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında da önemli rolleri vardır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün tüm Türk halkı ile birlikte Kurtuluş Savaşı vermesi ile kurulan Türkiye Cumhuriyeti için çok büyük mücadeleler verilmiştir. Gerçekleşen olağanüstü bu Kurtuluş mücadelesi başlamadan önce verilen 1.Dünya Harbi ile Osmanlı Devleti'nin çöküşünün getirdiği ağır ekonomik koşullar neticesinde çok büyük buhranlar ve sefalet içinde kalmış aziz Türk halkı ve vatan topraklarının bulunduğu hemen hemen her karış toprağını kazanan büyük devletlerce paylaşılmıştır. Birinci Dünya Savaşı sırasında Fransızlara karşı Antalya önemli bir müdafaa yapılmıştır. Şehri abluka altına alan Fransız gemilerinin bazıları batırılırken bazılarında da ağır hasar verilmiştir. Ancak neticede savaşın kaybedilmesi üzerinde şehir İtalyan işgaline bırakılmıştır (Sarigüzel, 2020:6-7). Antalya'nın bulunduğu Akdeniz bölgesi ise İtalyanlara bırakılmıştır. Ülkenin her yerinde işgal kuvvetlerine karşı büyük bir Milli Mücadele başlatılmıştır. Antalya'da Millî Mücadele döneminde de şehir halkı hemen organize olarak İtalyanlara karşı mücadele etmiştir (Sarigüzel, 2017, 208-209). İtalyanlar getirdiği askeri mühimmatlar ile araç-gereçleri neredeyse hiç kullanmadılar. Kısmi karışıklıklar ile burayı ele geçirmeyi hedeflediler. Daha sonraları gerçekleşen İngiltere'nin savaş öncesinde İtalyanlara vaat ettikleri birçok bölgeyi Yunanlara vereceğini bildirince İtalyanlar ile İngilizler arasında bir soğukluk yaşanarak bağlar neredeyse kopartılmıştır. Sakarya Savaşı öncesi Kurtuluş Savaşı'nı Türklerin kazanacağını anlayan İtalyanlar 5 Temmuz 1921 senesinde burayı silahlarının önemli bir

bölümünü de bu Kurtuluş Savaşı'nda İngiliz destekli Yunanlara karşı kullanılması amacı ile bırakmıştır. Bırakılan buradaki önemli askeri mühimmatlar Mustafa Kemal'in Eskişehir- Kütahya mağlubiyeti sonrası Başkomutan olması ile çıkarttığı Tekâlifi Milliye Emirleri ile beraber Kurtuluş Savaşı için cephelere taşınmıştır. Yat limanından çıkarılan bu askeri teçhizatlar ile Milli Mücadele'ye önemli ölçüde katkı sağladığını ifade edebiliriz.

Antalya Kaleiçi, batıda deniz, kuzey ve doğuda ana caddeler ve bu caddelere paralel uzanan ve günümüzde de bir kısmı ayakta olan surlarla sınırlandırılmıştır. Bu belirgin sınır eşikleriyle Kaleiçi, kent merkezindeki katlı yapılaşmadan korunabilmiş, geleneksel doku, günümüze kadar korunarak özgün yaşayabilmiştir.

Kaleiçi'nin yerleşme dokusu, Cami Sokak ve Hıdırlık sokak boyunca uzanan orta sur duvarı ayrımı ile iki farklı şekilde oluşmuştur. Cumhuriyet Caddesi ile bu sakaklar arasındaki alan, topografyaya ve sur duvarlarına uygun olarak organik gelişmiştir. Sokaklar arasında kalan adalar düzenli biçimde değildir. Adaların büyüklüğü ve uzunluğu değişkendir. Orta Sur Duvarı ile Karaalioğlu parkına kadar uzanan ve dış surların Hıdırlık Kulesi ile sonlandığı alan ise ızgara dokuludur. Yapı adaları genellikle düzgün dikdörtgen formudur. Her iki dokuda da evler bir cepheri ile sokağa otururken bir cepheriyle de bahçeye açılır. Sokağa uygun olarak yapılan zemin kat planları düzenli değildir. Birinci katta çıkmalar yapılarak planları düzenlenir. Çıkmalar hem yapının plan şemasını zenginleştirir, hem de değişik çıkma biçimleri, sokaklar ve küçük meydanları biçimlendirir.

Kaleiçi'nde iki veya üç katlı olan evlerin bazılarında ara kat mevcuttur. Alt katlar üst katı da taşıyan taşlık ve avlunun yerleştiği servis mekânlarıdır. Günlük yaşamın geçtiği bu katta kuyu, ocak, ahır ve depo gibi kullanılan bölümler yer alır. Bu mekânları çeviren yüksek duvarlar, evin mahremiyetini de sağlar. Taşlığı birinci kata bağlayan iç merdivenler ara kata geçiş olanağı da verir. Ara katlar depo olarak kullanıldığı gibi kışlık oda olarak da kullanılabilirler. Üst katta odalar birbirine sofa ile bağlanarak sofaya açılmaktadır. Sofaya açılan odaların her biri günlük yaşamın devam edebileceği şekilde biçimlenmiştir.

Kaleiçi tarihi, mimari, kültürel vs. gibi birçok dokusu ile önemli bir merkez halindedir. Her yönüyle insanların ilgisini çekmektedir.

Labirent sokakları arasında kimi zaman cumbaların kimi zaman ağaçların gölgesinde yürür, karşınıza çıkan her evde, dalında gördüğünüz her portakalda ya da her yanı sarmış begonvillerde, kendinizden geçersiniz (Ekşi sözlük).

Tamamına yakını restore edilmiş tarih kokan binaları, eski, dar, denize açılan sokakları ve eşsiz manzarasıyla Antalya'yı Antalya yapan yerlerden biridir (Uludağ sözlük).

Gillett "eski şehirde sayısız gazin, restoran ve dükkân vardır. Bu dükkânlardan uzun pazarlıklardan sonra deri giysi, aksesuar, mücevherat, halı, bakır ve eve götürüleceğiniz birçok hatıra eşyası satın alabilirsiniz" diyerek Kaleiçi'nin kültürel birikimini de adeta gözler önüne sermiştir.

*Kuşkusuz Antalya'nın en güzel yerlerinden biridir **Kaleiçi**. İçerisindeki barlarıyla, tarih kokan sokaklarıyla, her bahçeden fıskıran portakal ağaçlarıyla bir başkadır Kaleiçi (Ekşi sözlük).*

Kaleiçi 1940'larda gerçek güzelliğinden hiç eser kaybetmemiştir, bunun nedeni ise hiç betonarme yapının olmamasıydı. Antalya'nın tüm yeşilliği Kaleiçi'ne de yayılmış durumdaydı.

Kaleiçi, Antalya kentinin Rahmidir. Antalya, Kaleiçi'nin içinde yer alan da liman bölgesinde doğmuştur. Oradaki günümüzde artık olmayan su kaynaklarının çevresinde ilk nüfus kümelenmeleri başlamıştır. Zannedildiği gibi veya efsanelerde anlatıldığı gibi II. Attalos' un bana yeryüzündeki en güzel yeri bulun demesi ile ortaya çıkmamıştır. Kaleiçi veya Antalya uzun, büyük, anlamlı ve meşakkatli bir strateji sonucunda kurulmuştur. Eğer M.Ö. 190'da Bergama ile Selevkoslar arasındaki savaş Bergama değil de Selevkosların galibiyeti ile sonuçlansa idi Antalya kenti o tarihlerde kurulmayacaktı. Kaleiçi, yakın zamanlara kadar yani bizim çocukluk yıllarımızda bir yaşam alanı idi, bir üretim alanı değildi. Yaşama dair her şey var idi. Hamamlar, çeşmeler, yadır(mezarlar) var idi. Şu an birçoğu yok şuan. Komşuluk ilişkileri çok yakın idi. Bakkallar var idi. Birkaç fırınlar var idi. Ne zamanki kent bir başka boyuna evrilmeye veya yönelmeye başladı ve böylece Kaleiçi bir üretim alanı haline dönüştü ve yaşam alanı olmaktan çıktı. Böylece Ayşe Teyze evine çekildi, Balıkçı Recep amca başka bir meslek seçmesine neden oldu veya bu Faytoncu Yaşar Bey'in başka bir yere gitmesine neden oldu. Buranın boşalması ile doğa gereği boşalan yerin dolması ile farklı özelemler içerisinde olan insanlar doldurdu. Bu insanlar burada doğup

büyümediği için buradaki güzellikleri yaşatma, koruma, kollama vb. düşünceleri olmadığı için Kaleiçi uzun bir süre kendi içine kapalı, ne olduğu belli olmayan bir harabe görüntüsü içinde oldu. Kaleiçi, yakın zamanda turizm sayesinde yeniden yaşamaya başladı. Ancak o eski kimliği kayboldu. O limana bağlı acentacısı, hammalı, maunacısı, balıkçısı, o kesim Kaleiçi'nden gitti. Ayrıca, Kaleiçi'nin Akdeniz'e açılma işlevi çok önemlidir. Çünkü Akdeniz'de Antalya'nın önemi çok büyüktür. Anadolu'nun iç kısmına Toroslar'dan en kestirme olarak bağlanan yer, liman veya sahil Antalya'dır (<https://medyascope.tv/2020/10/18/antalya-kaleici-old-town-festivali-bu-yil-cevrimici-duzenlendi-bu-festival-muazzam-bir-fikir-ve-dunya-kulturune-onemli-bir-katki/>).

1940'lı yıllarda Kaleiçi'nde beton ev yoktu. Herkesin evinin bahçesinde nar, muşmula, erik, kayısı gibi meyve ağaçları mevcuttu. Evden eve geçerdik(A.V., 80, E, Emekli).

Antalya Kaleiçi'nde Nereler Gezilir?

Bu bölge tamamen arkeolojik bir alanı kaplıyor. Sırasıyla Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı imparatorluklarına ev sahipliği yapmış bu topraklarda her taşın altından tarih fıskırıyor desem yeridir! Roma imparatoru Hadrian adına yapılan Hadrian Kapısı ile başlayan yürüyüşünüzü renkli evlere ve gizli mekânlara sahip dar sokaklarda kaybolarak sürdürmenizi öneririm. Malum böyle şirin sokakların her birinde güzel sürprizler oluyor, benim karşıma çıkan bu begonvil sarılı ev gibi...

(Üç Kapılar) Hadrian Kapısı

Kaleiçi'nde ise Suna-İnan Kıraç Vakfı'na ait bir müze dikkat çekiyor. Bu müzede sergilenen buluntular eski Antalyalıların yaşam tarzına dair ipuçları içeriyor. Kendisi de elden geçirilmiş güzel bir konak olan bu binaya mutlaka ziyaret saatlerinde uğramalısınız. Müzeden devam ederseniz karşınıza oldukça ilginç bir cami kalıntısı çıkacak. Tepesi olmayan Kırık Minare uzaktan sadece harabe zannedilse de yakınına gelince insanı dehşete düşüren tarihi miras göze çarpıyor. Eski Roma tapınağıyken bazilikaya sonra da Osmanlı Dönemi'nde camiye çevrilen bu karmaşık gördüğü bir yangın sonrası kullanılmaz hale gelerek bu görüntüye kavuşmuş...

İçinizdeki denize ulaşma güdüsünü takip edip yolunuza devam ederseniz Kırkmerdiven'in olduğu yere gelmeniz uzun sürmeyecek. Venedikliler tarafından Kaleiçi sokaklarını limana bağlamak için yapılan bu antik merdivenler inişte sorun çıkarmasa da çıkışta soluğunuzu kesebilir, aman dikkat!

Liman kim bilir eskiden ne kadar ihtişamlıydı? İnsan kendine bu soruyu sormadan edemiyor limana inerken. Şimdi turistik tekne gezileri için bir yuva olan bu limandaki en güzel yer kıyıdaki küçük İskele Camii. Bir tur yürüdükten ve soluklandıktan sonra tekrar yokuş çıkmaya hazır olmalısınız, zira Kaleiçi'nin sokakları her daim engebeli.

Yokuşları takip ederek tepeden Kaleiçi manzarasına hâkim olan birçok kafeden birine oturabilirsiniz, açık deniz gerçekten insanı rahatlatan en güzel görüntü olabilir. Yolun devamında bölgenin en önemli tarihi yapılarından biri olan Yivli Minare'yi ve yakınındaki medreseleri ziyaret etmeyi unutmayın. Eskiden üzeri turkuaz rengi çini ile kaplı bu sütunlu minare Selçuklu mimarisinin en güzel örneklerinden biri. 92 basamakla çıkılabilen bu minare döneminin en yüksek yapılarından olsa gerek. Aynı adlı caminin de yer aldığı bahçede ise onlar kadar eski görünen zeytin ağaçları ve gelişigüzel bırakılmış tarihi sütun parçaları insanı derinden etkilemekte.

Tekrar şehrin merkezinden geçen (Hadrian Kapısı'nın da yer aldığı) Atatürk Caddesi'ne doğru meylederseniz tepede yer alan Saat Kulesi ve Tekeli Mehmet Paşa Camii'ni de görebilirsiniz. Karnınız acıktığında ise muhteşem deniz manzarasına hâkim balık restoranlarından birini seçmeniz yeterli.

Saat Kulesi ve Yivli Minare Aynı Kadrajda...

Bütün bu turu yapmanız iki saatten fazla almasa da siz ağırdan alıp turistliğin tadına varmaya bakın. Antalya gerçekten herşey dâhil otellerden çok daha fazlasına sahip ama maalesef tarihi değerlerin kıymetini bilenler yine her yerdeki gibi yabancı turistler. Kaleiçi'nde yapacağınız bir tur sizi tarihle kucaklaşmaya davet edecek. Sahil yolunda yapacağınız bir yürüyüşten müthiş Akdeniz'e ve karşınızda uzanan dağlara hayran olmadan dönmeyiz mümkün değil. Neden binlerce yıldır insanoğlunun buraya yerleşmeyi seçtiğinin cevabı şans olamaz herhalde...

Günümüzde restore çalışmaları devam etse de birebir eski Kaleiçi kültürü tamamen yansıtılmamaktadır. Bunun en önemli nedenleri de bölge halkının değişmesi, insanların beklentilerinin değişmesi, maddi ve manevi kaygılar başlıkları altında toplanabilir.

Kaleiçi, Açık hava müzesi niteliği taşımaktadır. Bünyesinde çok önemli mimari yapılar bulundurmaktadır. Bu yapılar şöyle sıralanmıştır.

- Hadrian Kapısı
- Hıdırlık Kulesi

- Kesik Minare Camii
- Yivli Minare Camii
- Zincirkıran Türbesi
- Nigar Hatun Türbesi
- İskele Camii

Hadrian (Hadrianus) Kapısı: Antalya'daki tarihi yapılardan en iyi korunmuşlarından birisidir. Bir Roma eseri olan yapı, İ.S.130 yılında Roma İmparatoru Hadrian adına yapılmıştır. Hadrian Kapısının hikâyesini halk şöyle anlatıyor:

Kral Adriyan burayı kuruyor. Keşfetmek için sonra bir grupla atlılar gönderiyor. Bakıyorlar ki burada hakikaten toprağa bir kuru değnek soksan fıskıracacak duruma geliyor burası. Diyorlar ki size öyle bir cennet vaat ediyoruz ki... Ondan sonra Kral Adriyan Adriyanus dediğimiz kapısını yaptırıyor. Üç Kapılar dediğimiz yeri. Ondan sonra Bergamut Krallığı buraya hâkim oluyor. Daha sonra Selçuklular sonra Osmanlılar bir arada Araplar geliyor buraya. Arapların da burada etkileri vardır. Selçuklulardan önce geliyor Araplar buraya. Araplardan sonra Selçuklular hâkim oluyor. Bizans imparatorluğu döneminde de Osmanlı'nın eline geçiyor. Öyle devam edip gidiyor. Burada 1800Lü yıllardan yapılar hala var. Burada müzenin olduğu yer kiliseymiş, yanı da papazın eviymiş. 2-3 seneye yakın İtalyanlar buraya çıkarma yapıp burada yaşamışlar. Mondros mütarekesinden sonra İtalyanlara veriliyor burası İtalyanlar bodrumdan itibaren Silifke'ye kadar İtalyanların hâkimiyetinde kalıyor(H. C. O., 65, E, Emekli).

Antalya ile adeta bütünleşmiş bu kapı, kentin önemli simgelerinden biridir. Günümüzün şehri ile Kaleiçi'ni birbirinden ayıran bu köklü kapı içinde bulunduğu bölgede yer alan günümüze ulaşabilmiş en heybetli kapılardan dır. Antalyalılar arasında "Üç Kapılar" şeklinde de bilinir. Bu adı almasında üç adet kemerinin bulunması önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Çeşitli kabartma ve oymalardan oluşan kapının köşelerinde yer alan kuleler ile birleşmiş sütunlardan yalnızca biri orijinal olarak yer alır. Ayrıca bu kapının kitabesi günümüze kadar ulaşmıştır. Üç Kapılar, Antalya'nın merkezine ziyaret eden neredeyse tüm yerli ve yabancı turistler açısından fark etmeksizin kesinlikle ziyaret edilmesi gereken bir yer halini almıştır. Bundaki en önemli nedenlerden biri de Antalya'da ya kısa veya uzun bir müddet dahi yaşamını sürdürmüş bütün medeniyetlerden izler yer almaktadır. Bu kapının her iki tarafında da ayrı bir güzellik yer almaktadır. Bir

tarafı günümüzün modern şehrine açılmakta iken diğer tarafı ise tüm ihtişamı ile geçmişini kucaklamaktadır (<https://gezgingo.com/antalya-kaleici-gezilecek-yerler/>).

Zamanla şehir surları kapının dış kısmını kapatmış ve kapı uzun yıllar kullanılmamıştır. Eserin günümüze değin yıkılmadan gelebilmesinin bir nedeni belki de budur. Sur kalıntılarının yıkılması ile kapı ortaya çıkarılmıştır. Pamfilya'nın en güzel kapısı olarak kabul edilmektedir. Üst kısımları kubbe şeklinde üç açıklık vardır. Sütunları hariç tamamen beyaz mermerden yapılmıştır. Oyma ve kabartma süslemeleri çok güzeldir. Kapının orijinali iki katlıdır.

Kapının iki tarafında, kapı ile aynı zamanda yapılmadığı bilinen iki kule vardır. Bunlardan güneydeki Julia Sancta kulesi olarak bilinir ve bir Hadrian devri eseridir. Süslemesiz blok taşlardan yapılmıştır. Kuzeydekinin ise alt kısımları antik çağa ait olup üst kısmı Selçuklular zamanından kalmadır.

Kapının önünde durup birkaç saniyelik bir değerlendirme yapınız. Bir yanda modern Antalya'nın çift sıra palmyelerle ikiye ayrılmış Atatürk Caddesi. Kapının arkasında ise eski Antalya, geçmişle günümüz arasında Pamfilya'nın en güzel kapısı. Bu kapının iki yanında ise iki ayrı çağ ve medeniyetin eseri kuleler. Çağlar ve medeniyetlerin uyum içinde birbiri ile kaynaşması. Bu durum Antalya'nın pek çok yerinde görülebilen ilginç bir özelliktir.

“Burayı sahiplenen kişiler oldu. Ama onlarda şu an restore yaparken bazı yolsuzluklar yapıyorlar. Apartman yapıyor adam. Devlet buna karşı çıkmıyor. Ama bana karşı çıkıyor yapmaya kalktığımda. Restoresi pahalı, orijinale dönüştürürsen ağaç yapmak zorundasın, ahşap çünkü. Adam ona katlanmamak için bırakıp gitti sahipleri. Çoğu yer döküntülüktü eskiden. Gene öyle bir iki yer var. Eski ev çok az kaldı hep restore edildi evler. Evleri restore etmek orijinaline benzer pahalıya mal oluyor. Ama yeni alan insan da beton arme yapıyor. Ona bir şey demiyorlar. Yeniler ahşap değil eski evler ahşaptı. Ama bu evleri alanlar yapanlar restore ederken betonarme kullanıyorlar. Ama yetkililer restore ederken eski konumuna getireceksin dediği için pahalıya mal oluyor. Kiremit ahşap olması gerekiyor. Adam onun için satıp gidiyor. İyi de para veriyorlar. Adam gidiyor başka yerden bir ev alıyor. İnsanlara restore etmektense satıp gitmek daha kolay geliyor. Eskiden iyi para veriyorlardı. Şimdi kimse kalmadı yerlisi yok artık. Belki birkaç kişi çıkar. Eskiden en yerli yer burasıydı, Kaleiçi'ydi” (R. K., 55, E, Balıkçı).

Hıdırlık Kulesi: Kara surlarının en güneydeki başlangıç noktasında bulunan alt kısmı kare, üst kısmı silindirik şeklinde olan bir kuledir. Antik çağdan kalma bir yapı olup, içinde kare şeklinde büyük bir kütle vardır. Kulenin yapısı son derece sağlamdır. İçyapısının özelliği nedeni ile savunma amacıyla kullanılan ya da işaret ateşi yakılan bir yer olduğu sanılmaktadır.

Hıdırlık kulesi içerisine şu anda giriş yoktur. Hıdırlık Kulesi'nin doğu tarafında Karaalioğlu Parkı yer almaktadır. Bu bölüm Kaleiçi dışında yer alan en kalabalık sosyal alanlardan biri olduğu için bu alan neredeyse hiç boş kalmamaktadır. Yakın zamanda bu kule çevresine açılan kafe ve restoranlar ile kalabalık bir hayli artmıştır.

Memleketi Sivas'tan gelerek Kaleiçi'nde seyyar satıcılık yapan bir esnaf...

Kesik Minare Camii (Şehzade Korkut Camii veya Camii Kebir): Yapı elemanları incelendiğinde camii'nin geçmişinin İ.S. II. yüzyıla kadar uzandığı görülür. Bulgular yapının, İ.S. V. yüzyılda mevcut antik bir tapınak üzerine Bazilika olarak yapıldığını göstermektedir. II. Beyazid'in oğlu Sultan Korkud tarafından cami'ye çevrilmiş ve yapıya bir minare eklenmiştir. Minare'nin ağaç kısmı XIX. yüzyılda çıkan bir yangında yanmış ve o zamandan beri Kesik Minare adı yerleşmiştir. Halen harap bir durumda olan eser kullanılmamaktadır. Fakat ziyaretçilere aynı yapı içinde Antik Bizans ve Selçuklu yapı unsurlarını sunma yönünde eşine ender rastlanır bir kalıntı olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

Günümüzde kesik minare bölümü yenileme çalışması yapılarak, bir asır önceki görünümüne kavuşturulmaya çalışılmıştır. Böylece "Kesik Minare"

adı şimdilik işlevini yitirerek sadece sözde bir ad olarak kalacak gibi görünmektedir.

Şehzade Korkut Camii olarak yeni yeni bilinmeye başlanan bu yapının günümüzdeki eski adı ile bilinen en popüler adı “Kesik Minare Camii” dir. 1896 tarihinde çıkan bir yangın ile bu cami bu ad ile bilinmeye başlamıştır.

Şehzade Korkut Camii olarak da bilinen bu cami Kaleiçi’nde önceden yer alan bir kiliseden Türklerin burayı alması ile camiye dönüştürülmüştür. Evliya Çelebi’nin yazılarında yer verdiği bu kıymetli tarihi camii kiliseden çevrilen önemli bir yapıdır demiştir. Ayrıca Evliya Çelebi bu olayın Teke ili Valiliği sırasında gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Asıl olarak ilk yapıda ise bu eser bir “Panaghia Kilisesi” olduğu bilinir. Mimari yapısında ise yaklaşık 5 kez değişikliğe gidilmiştir. Kimi kalıntılar bu yapının ilk Hıristiyanlık devrinden olduğunu ve Roma zamanından kaldığını ifade etmiştir. Orta Çağ zamanının geç dönemlerinde Kıbrıs Krallığı ile Latinler tarafından burası bir Katolik Kilisesi şeklinde dönüştürüldüğü ve daha sonraları burayı alan Türklerin camiye çevirmesi ve yine sonraları Türkler zamanında Ahşap olan çatının yandığı düşünülmektedir. Evliya Çelebi’nin 1671 yılı gerçekleştirdiği ziyareti sırasında Kaleiçi’nde “Hünkar Camii” olarak adlandırdığı cami burası olmalıdır. 19. yüzyıl sonlarında gerçekleşen bir yangın ile de minare yenilenmeden öylece bırakılmıştır. İçinde bulunduğumuz yüzyılın başlarında buraya gelen yabancı uzmanlar harabe halinde yer alan burayı incelemişlerdir ve burayı duvarlar ile koruma altına almışlardır. 1960 ve 1998 yılları doğrultularında yenilenme çalışmaları ve projeleri gerçekleştirilmek istense de bu çalışmalar yapılamamıştır (<https://islamansiklopedisi.org.tr/korkut-camii>).

Kesik Minare/2017

Antalya'nın merkezi olan ve Selçuklu ile Osmanlı Devleti'nden çeşitli izleri bünyesinde barındıran Kaleiçi'ndeki bu tarihi yapı Antalya'yı fetih yapan Selçukluların camiye çevirmesi ile "Fetih Sembölü" olmuştur. Osmanlı Devleti zamanında 2. Bayezid'in evladı Şehzade Korkut'un Teke Sancak Beyi olarak görev alması ile cami "Korkut Cami" olarak isimlendirilmiştir. Cami 19. yüzyılın sonları olan 1896 senesinde gerçekleşen bir yangın sonrası ibadete kapanmıştır. Cami için başlatılan Antalya Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yenileme çalışmaları 2017'de başlatılmış ve içinde bulunduğumuz 2020 yılı içerisinde sona doğru gelinmiştir. Asıl haline uygun bir şekilde yenilenen caminin tamamlanması ile 125 yıl sonra bu köklü şehrin fethinin yıl dönümü olan 5 Mart 2021 tarihinde tekrar ibadete açılması düşünülmektedir (<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/tarihi-sehzade-korkut-camisi-eski-ihtisamina-kavusacak-/1941676>).

Yivli Minare Külliyesi: Selçuklular döneminde, Akdeniz'in önemli bir ticaret merkezi olan Kaleiçi Antalya kentinin ilk kurulum bölgesidir. Bu bölgede kendi adı ile anılan külliye içerisinde yer alan Yivli Minare I. Alaeddin Keykubat döneminde, 13. yüzyılda yaptırılmış olup kentin ilk İslam eserlerindedir. Günümüzde kenti simgeleyen önemli bir yapı olan Yivli Minare en çok ziyaret edilen eserlerden birisidir. Külliye'de bulunan yapılar

şunlardır: Yivli Minare, Yivli Camii, Gıyaseddin Keyhüsrev Medresesi, Selçuklu Medresesi, Mevlevihane, Zincirkıran Türbesi ve Nigar Hatun Türbesi. Yivli Minare Antalya'daki ilk islam yapılarından. XIII. yüzyıla ait bir Selçuklu eseridir. Kaidesi kesme taştandır. Gövde kısmı tuğla ve firuze renkli çinilerden yapılmıştır. 8 yivlidir. Minare günümüzde Antalya kentinin sembolü durumuna gelmiştir. Yüksekliği 38 m. olup 90 basamaklı bir merdiven ile çıkılmaktadır. Yivli Minare Camii, Yivli Minare'nin hemen batısındadır. Anadolu çok kubbeli camii türünün en eski örneğidir. Yarım küre şeklinde 6 adet kubbe ile örtülüdür. 1372 yılında Balaban Tavşî'ye yaptırılmıştır. Yapısında diğer elemanların yanı sıra antik kalıntılardan yararlanıldığı da görülmektedir. Gıyaseddin Keyhüsrev Medresesi, Atabey Armağan tarafından 1239 tarihinde, Gıyaseddin Keyhüsrev adına yaptırılmıştır. Bu eserin kapısının karşısında bir XIII. yüzyıl yapıtı olduğu sanılan Selçuklu Medresesi kalıntıları vardır.

Zincirkıran Türbesi: Yivli Minare'nin kuzeyinde ve üst bahçededir. Şekil olarak Selçuklu tarzındadır. Fakat dış yüzeyinin sade olması, pencerelerinin bulunması, içindeki mezarlığın aşağı seviyede olması özellikleri ile Osmanlı Türbeleri karakterini taşır. 1377 yılında yaptırılmış olup 3 adet mezarı korumaktadır.

Nigâr Hatun Türbesi: Yivli Camii'nin kuzeyindedir. Altıgen bir plan üzerine yapılan Türbe'nin sade bir görünümü vardır. Selçuklu tarzında olan Türbe 1502 yılından kalmadır. Zincirkıran Türbesi'nin batısında bulunan yapı Mevlevihane olup Alâeddin Keykubat tarafından 1225 yılında yaptırıldığı sanılmaktadır. Kitabesi kaybolmuştur. Onarım görmüştür. Günümüzde güzel sanatlar galerisi olarak kullanılmaktadır.

İskele Camii: Yat Limanı'nda bulunan küçük ve şirin bir camiidir. Ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Kale içi restorasyon çalışmaları sırasında yeniden düzenlenmiştir.

İskele Cami, Antalya'nın bilinen en küçük camisidir. Yine caminin kendi gibi küçük olan minaresi ile de adeta bütünleşmiştir. Kaleiçi, yat limanında yer alan bu yapı surların hemen önünde Osmanlı'nın son yılları içerisinde 1903'te yapılmıştır. Bu cami Tekelioğlu Evi'nin hemen önünde yer alıp, Kırkmerdiven denilen basamakların hemen içerisinde alt tarafında yer almaktadır. Köşk Mescit denilen bir yapıdan 6 köşeli plan olarak yapılmıştır. 1903 senesinde henüz Osmanlı sona ermeden önce yapılan bu camiyi Şakir Efendi ile Kenan Paşa birlikte yaptırmıştır. Fakat yine bu tarihten

öncede burada bir Selçuklulardan kalma cami yer aldığı düşünülmektedir(Önder, 2014).

Surlar içerisinde yer alan bugün bilinen adı ile Üç Kapılar tarihi adıyla Hadrianus Kapısı en iyi korunan tarihi yapılardan birisidir. Sütunlar hariç tamamen mermer olması kapının Mermer Kapı olarak adlandırılmasına da sebep olmuştur. Antalya'ya gelen yerli ve yabancı birçok turistin ziyaret ettiği mimari güzelliklerden sadece birisidir. *Attaleia'da, bütün antik şehirlerde tapınak, agora, tiyatro gibi yapılar olduğu biliniyorsa da bugün bunların yerini saptamak imkânsızdır*(<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr>. 05.12.2017).

Kaleiçi'nde bulunan birçok tarihi yapı yüzyıllar boyunca badireler yaşamış atlatanlar ayakta durmayı başarmıştır. Birçoğu da payına düşeni almış, zaman içerisinde yıkılmış ayakta durmayı başaramamıştır.

Dar sokakları ve tarihi evleri ile Kaleiçi...

Kaleiçi; büyük bir bölümü yıkılmış ve yok olmuş at nalı şeklinde içten ve dıştan surlarla çevrilidir. Surlar, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirleri ortak eseridir. Surların 80 burcu vardır. Surların içinde kiremit çatılı 3000 kadar ev bulunmaktadır. Evlerin karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri en iyi şekilde yansıtır.

1972 yılında Antalya iç limanı ve Kaleiçi semti, özgün dokusu nedeniyle "Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu" tarafından "SİT bölgesi" olarak koruma altına alınmıştır. (<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr>).

Kaleiçi dar sokakları, tarihi evleri, masmavi Akdeniz'i ve falezleri ile tüm ihtişamını korumaktadır. Anitta Gillett kitabında "Eski şehir alışılmamış mimari özellikleri bulunan pitoresk evlerin başarılı ve uyumlu restorasyonu dolayısıyla 1985 yılında turizm sektörünün Oscar'ı olan Altın Elma ödülü ile mükafatlandırılmıştır. Antalya bugün bir açık hava müzesidir ve muhakkak gezilmesi gereken büyüleyici bir yerdir" şeklinde Kaleiçi'ni tanımlamıştır.

Yüzyıllar önce ünlü gezgin Evliya Çelebi şu cümlelerle Kaleiçi'nden bahseder; "Evliya Çelebi Şehirde sekiz hamam olup kale içinde çoktur. Büyük, Nazır, Mevlevihane, kale dışında Çavuş, Bali Bey Şeyh hamamları vardır (Sönmez, 2009: 53).

Böylesine köklü ve güzel, tarihi simasını kaybetmemiş bir kent bulmak çok zordur. Bu konuda birçok örnek verilebilir ancak şunu sevinerek ifade edebilirim ki Kaleiçi'nde böyle bir bozulma yaşanmamıştır. Bu sevindirici çıkarımı Kaleiçi'nin bu eşsiz yapısında bulunan değişmemiş tarihi unsurları hala içerisinde yer almaktadır. Bozulmadan günümüze kadar gelebilen Kaleiçi'nin hem Antalya'lılar hem de turistler tarafından değeri her geçen gün daha da anlaşılmaktadır.

Kaleiçi'nin Yerlileri ve Aileleri

Aile toplumun en küçük yapı birimidir. Aile eski Türk yaşayışında da milletin ve toplumun en küçük birimi olarak geçmektedir. Aile yani oğuş daha sonra aileler birleşerek urug daha sonra ise boylar en son budun yani millet oluşur millet ise il yani devlet oluşur buradan da anlaşılacağı gibi aile devletin de oluşmasında önemli paya sahiptir. Devam edecek olursak aile toplumla ilgili en küçük bir sosyal birimdir. Bütün toplumlarda aile fertler için hayat merkezidir. Ferdin içinde bulunduğu en önemli ve asli (primer) gruptur. Samimiyet, psikolojik ve sürekli ilişkiler aile kurumunun temel özellikleridir. Üyeleri arasındaki muhtelif rollerin organizasyonu aile sistemi meydana getirir. Bu nedenle aile, üyeleri arasındaki ilişkilerden ve ilişkilerin yapılaşmasından doğan kurumlar olarak tanımlanabilir. Diğer bir tanımla, aile cinsler arası ilişkileri ve insan soyunun çoğalmasını kurallara bağlayan, istikrara kavuşturan ve standartlaştıran davranışlar sistemidir.

Romanlar önceleri Kaleiçi'nde Yenikapı Mahallesi'nde yaşayan gruplardandı günümüzde Kaleiçi'nde yaşayan Romanların sayıları oldukça azalmıştır.

Kaleiçi'nde Aile kurumundaki değişimler

Ailenin yapı ve fonksiyonları toplumsal değişmeye paralel olarak değişmektedir. Evrensel ve statik bir aile yapısından söz etmek imkânsızdır. Zaman sürecinde, aile üyelerinin sayısında, yapısında ve görevlerinde sürekli değişimler olmuştur. Hatta aynı ülkenin kırsal ve şehir kesimlerinde bile aile yapıları arasında büyük farklar vardır. Gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş toplumlarda da aile yapıları değişik görünüm arz eder.

Ailenin çok sayıda tanımları yapılmıştır. Durkheim geniş anlamda aileyi “kendilerini gerçek veya varsayımlı olarak kandaş sayan ve aralarında toplumca tanınmış, karşılıklı hak ve ödevler bulunan kişilerden kurulu bir topluluktur” biçiminde tanımlamıştır.

Aile kurumu klan aile yapısından modern aileye (çekirdek aile) doğru zaman içerisinde bir gelişme göstermiştir.

Atatürk 1925'te “Bir toplum, bir millet, erkek ve kadın denilen iki cins insandan oluşur. Mümkün müdür ki, bir kitlenin, bir parçasını ilerletelim, diğerini görmemezlikten gelelim de kitlenin tümü ilerlemeye imkân bulabilsin? Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı zincirlere bağlı kaldıkça diğer kısmı göklere yükselebilsin? Şüphesiz yok, ilerleme adımları, dediğim gibi iki cins tarafından beraber, arkadaşça atılmak ve ilerleme ve yenileşme

sahasına birlikte kesin aşamalar yaptırmak lazımdır...” yaptığı bu konuşmasında ailede kadının yerine değinmiş, ailede de yeniliklerin yapılacağı müjdesini vermiştir. Türk Medeni Kanunu’nun 1928 yılında kabulüyle Türk toplumunda aile kendisine yakışır biçimde toplumda yerini almıştır.

Kitabımızın bu bölümünde Antalya Kaleiçi’nde yaşayan ailelerden ve bu ailelerin nereden geldiğinden bahsedeceğiz; Günümüzde alanda ikamet eden ve alanın asıl kullanıcıları olan Kaleiçililerin yaş ortalaması 50-60 arasındadır. Alanda yer alan şahıs mülklerinin %4’ünün farklı yabancı uyruklu nüfusa ait olması nüfus yapısının değişmeye başladığının, alandaki sosyal yapının alanı terk etmeye ve mülklerini elden çıkarmaya devam ettiğinin bir göstergesidir. Alanda yer alan mülklerin %7’sinin şirketlerin mülkiyetinde olması, sosyal yapının varlığını sürdürdüğü konut alanlarının turizme dönüşmesinin ve sosyal yapının bozulmaya devam ettiğinin bir göstergesidir.

Turizm fonksiyonunun alan genelinde dağılmış olması ile birlikte özellikle büyük ölçekli eğlence tesislerinin yakınında yer alan konutların terk edilmiş olduğu, bu bölgelerde halen ikamet etmekte olanların ise koşulların uygun olması durumunda bu nedenden alanı terk etmeyi tercih ettikleri saptanmıştır.

Alana verilen turizm kimliği doğrultusunda ortaya çıkan iş gücü talebi ile alanda ikamet etme süresi on yılı geçmeyen ve genellikle doğudaki illerden bu alana göç eden nüfus barınmaya başlamıştır.

Gerek yabancı uyruklu nüfusun gerekse göç ile başka illerden gelen nüfusun alanda yer seçmeye başlaması alanın kozmopolit bir nüfus yapısına sahip olmasına, ortaya çıkan yeni fiziksel ve sosyal yapının ise asıl kullanıcıların bu nüfus içindeki oranının giderek azalmasına yol açtığı belirlenmiştir.

“Bugün Kaleiçi’nde oturanların sadece %2’si Antalyalıdır” diyen Çimrin Kaleiçi’nin şuan ki halk tabanıyla ilgili küçük bir ipucu vermektedir.

Antalya Kaleiçi tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve o milletlerden kendisine pek çok şey katmış önemli yerleşim yerlerinden birisidir. Bunu kale içinde yaşayanların insanların kökenlerinden de görebilmekteyiz. Kaleiçi eski dönemlerden bu yana kozmopolit bir yapıda varlığını sürdürmüş insanların farklı inançlardan da olsa uyum içinde yaşayabildiği bir mekân olmuştur. Burada yaşayan insanlar mübadele sonrası Türkiye ye gelen ve Atatürk’ün emri ile Kaleiçi’ne yerleştirilen insanlardan

oluşmaktadır bunu burada yaşıyan insanların sözlerinden anlamaktayız. Mübadele sonrası buraya gelen aileler de buralara yerleşirken yakın akrabalar aynı evlere yerleşmişler evler büyük olduğu için iki aile kolaylıkla yerleşebilmişler böylece aileler hem buraya geldiklerinde uyum sorunu yaşamamışlar hem de ekonomik olarak birbirlerini desteklemişlerdir. Kaleiçi'nde aileler genellikle geniş aile olarak yaşamış bütün ebeveynler bir evde kalmış hatta iki kardeş aynı binayı paylaşarak yaşamışlardır.

Rodos'tan Kıbrıs'tan millet geldi buraya Atatürk istediğiniz eve girin dedi herkes bulduğu eve yerleşti mesela benim babam Kıbrıs'tan geldi geliyor buraya iki kardeş bir evin yarısını biri yarısını biri alıyor yerleşiyor yani iskân öyle oldu (C.A., 88, E, Emekli).

Rodos Kıbrıs Yunanistan'dan mübadele ile gelen halk boşalan Kaleiçi'ne yerleştirilerek bölgenin boş kalması önlenmiş olup bölgenin daha fazla harap olması engellenmiştir fakat daha sonraları bu bölgedeki halktan farklı mahallelere yerleşenler olmuştur. Örneğin Giritlilerin birçoğu günümüzde şarampol mahallesinde oturmaktadır.

Kaleiçi'nin halkının büyük bir kısmı Mısır'dan veya Mora Yarımadası'ndan gelmiştir. Romanlar, çok temizdir, pırlanta gibi insanlardır, sadıktırlar. Hiç çekinmeden her şeyini teslim edebilirsin (A.V., 80, E, Emekli).

Romanlar hakkında bir şey söyleyeceksek sadece şunu söyleyebilirim hepsi çok güzel, iyi ve temiz kalpli insanlardır. Deyim yerindeyse hepsi pırlanta gibidirler. Ayrıca çok güvenilirlerdir. Hiç çekinmeden eşyalarınızı onlara emanet edebilirsiniz. Romanlar için toplumumuzda çingene kelimesi de kullanılmaktadır. Çingenelerin Türk toplumu ile olan ilişkilerinde ki süre ve Türkiye'deki coğrafi yayılmışlıklarını yeniden değerlendirdiğimizde, Çingeneleri ele alan çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Özellikle Türkiye'de yaşayan Çingenelerin yaşamı, dili (Romani) ve nüfus oranları konusunda elimizde net ve sayısal veriler bulunmamaktadır (Kokluk, 2006: 3).

Mahalle kültürü vardı. Herkes birbirinin çocuklarına sahip çıkardı. Komşuluk ilişkileri çok iyiydi, ekmeği yenen, suyu içilen komşular vardı. Örneğin köpek öldüren diye bir şarap vardı onları bile içtik (İ.Y., 41, E, Esnaf).

Eskiden Kaleiçi'ne mahalle kültürü hâkimdi. Herkes tanıdığı kimselerin çocuklarını korur, kollar ve onlara sahip çıkardı. Komşularımızla aramız

gerçekten çok güzeldi. Komşularımızla beraber yiyeceklerimizi ve içeceklerimizi paylaşırdık. Günümüzde bunlar artık yok diyebiliriz.

Eskiden komşularımız birbiri ile bağlı ve bu ilişkiler güçlüydü. Bir misafirimiz geldiğinde büyüklerimizin yanında konuşmazdık ve utanırdık. Komşular yemek yapınca paylaşırlardı. Bizim zamanımızda herkes çok saygılıydı. Evin dışına çıkma geleneği pek yoktur. Evin ihtiyacını genellikle baba veya eşler sağlıyordu(A.A. H., 70, K, İşletmeci).

Yurt dışından gelerek Kaleiçi'nde Otel İşletmeciliği yapan bir esnaf...

1980'lerde Selanik göçmenleri vardı. Giritliler vardı. Türkler Kaleiçi'ni o sıralar çok fazla tercih etmiyordu. Nedeni ise tinerciler, evsizler, vb. gruplardan dolayı onlara vermek için kabul etmediler. Birçok aile burayı terk etti. Şu an nerdeyse yok denecek kadar az bir aile yaşıyor Kaleiçi'nde. Almanlar Çingenerleri dışlamıyor ancak biz dışlıyoruz. Kaleiçi'nde Yüzde 80-90 aileydi(İ. A., 55, E, Esnaf).

1980'lerde Kaleiçi'nde henüz şimdilerde olduğu kadar karışık olmasa da yerleşen insanlar biliniyordu. O yıllarda Selanıklılar, Giritliler, Kıbrıslılar

vb. vardı. O yıllarda çoğu Anadolu Türk'ü Kaleiçi'ni pek tercih etmiyordu. Nedeni ise tinerçiler, evsizler, kötü insan grupları buralara geliyorlardı. O nedenle Kaleiçi pek tercih edilmiyordu. Kaleiçi'nde yaşayan eski aileler çeşitli nedenler yüzünden burayı terk etti. Şu an eski Kaleiçililerin sayısı çok azaldı.

Kaleiçi'ne "Yeni Kapı" da denirdi. Eskiden burada Çingeneleler, Romanlar, Kıbrıslılar, Rodoslular vardı(M.S., 67, K, Ev hanımı).

Kaleiçi aynı zamanda yersiz ve yurtsuzların mekânlarıdır; Yurtsuz Fuat...

Kaleiçi tarih boyunca birçok insana ev sahipliği yapmıştır bu insanlar pek çok farklı yerden gelip yerleşmiş adeta insanlara farklılıklarına rağmen beraber yaşaya bilmeyi aynı acılara üzölmeyi sevinçlerine ortak olabilmeyi insanlara göstermişlerdir.

Mübadele zamanında Atatürk'ün Yunanistan'dan gelen göçmenlere hediye ettiği yerler bunların çok varisleri var. 8 10 20 30 40 varisleri olanlar var onun için varislerden tek tek imza toplanması falan gerekiyor onlarında çoğu yanaşmıyor ben bu mahallede doğdum büyüdüm bir binada 3 4 tane oturan aile olurdu bunların varisleri var. Şimdi buradaki büyük konakların hepsi öyledir virane olanlarda varisleri bulunamadığı içindir(L.M., 25, E, Güvenlik).

Mübadele ile bu bölgeye yerleşen aileler kalabalık bir şekilde iki üç aile bir evde yaşamış ve bundan dolayı bu evlerin varisleri çok fazla olmuş bun-

dan dolayı ise bugün bu evlerde yapılmak istenen restorasyon çalışması yapılamamaktadır.

Bu evlerde yaşayanların varislerine ulaşılmakta güçlük çekilmekte ve restorasyon işleri yapılamamaktadır çünkü restorasyonun yapılabilmesi için bütün varislerden imza alınması gerekmekte restorasyonun onaylanması gerekmektedir. Çalışma yapılamayan evlerde yavaş yavaş harabeye dönmektedir Bu yüzden Kaleiçi'nde ekonomiye veya turizme faydası olmadan iyice yıkılmayı beklemektedirler.

90lara kadar aileler oturuyordu. Kaleiçi'nde bizde burada oturuyorduk. Her tarafta aileler vardı daha sonra ev pansiyonculuğuna geçildi burada daha sonra belli bir dönem boş kaldı burası (L.M., 25, E, Güvenlik).

Kaleiçi zamanla dramatik değişikliklere uğramış ve bu değişikliklerin sonunda günümüzdeki görüntüsünü almıştır. Kaleiçi mübadele sonrası ailelerin buraya yerleşmesiyle faal bir hale gelmiş balıkçılık ticaret tarım gibi faaliyetlerle bölge canlanmış fakat daha sonraki dönemlerde Kaleiçi belirli bir müddet bazı kısımları boş kalmış buralar it kopuk diye tabir edilen insanların mekânı olmuş bu yüzden dolayı da Antalya'nın yerlisi bile buraya gelmekten korkar olmuş fakat daha sonraları burada yapılan revizyonlar sayesinde insanların rahatlıkla gelip gezebileceği yerler haline gelmiştir.

Kaleiçi'ne gelip yerleşen ilk romanlar topladıkları tenekeleri kesip levha haline getirerek onlardan ev yapmışlar ve oralarda barınmışlardır.

Kaleiçi'nde denize doğru hep çingene idi. Ne yapsın herifler teneke topluyorlar, açıyorlar, ev yapıyorlar. Orada yatıyorlar (C.A., 88, E, Emekli).

Bu bölgede yaşayan romanlar kendiîşleriyle uğraşmış bölgede yaşayan inşalarla iyi geçinmişler aralarında hiç husumet olmamıştır. Burada yaşayan diğer insanlarda onlardan rahatsız olmamış bilakis o inşalarla yaşamaktan keyif almışlardır. Romanlar mahalle aralarında enstrüman çalarak inşaları eğlendirmişler böylece Kaleiçi'nde ahenkle yaşamışlardır. Kaleiçi'li olmak bir farklıdır insanlar için.

Kaleiçi'ndeki Romanların hepsi çok iyi insanlardır. (Y. A., 71, E, Emekli).

Bu bölge mübadeleden sonra bazı evler boş kalmış bu evlere romanlar yerleşmiş ve bu yerleşen romanlara bölgede Yenikapı çingenesi denmiştir bunlar uzun süre bölgedeki meyhaneleri ve çay bahçelerini işletmişlerdir.

İtalyanlar Antalya'yı işgal ettikleri dönemde kale içindeki evleri gasp etmişler eve yerleşmişler evin giriş kısmındaki askılara İtalyanların giymiş olduğu fötr şapkaları asarlanmış ev sahipleri şapkayı görünce evlere girmezmiş(C. A., 88, E, Emekli).

İşgal döneminde bile burada aileler yaşamış fakat İtalyanlar bazı evleri gasp etmek suretiyle bu evlerde kalmışlardır evlerde İtalyanların olduğunu İtalyanların giydiği büyük fötr şapkaları evin girişine asmalarından anırlarmış ve evlerden uzak dururlarmış.

Kaleiçi'nden 1923'te Atatürk zamanında buradan Yunanlar İtalyanlar gidince oradaki Türkler de tedirgin edildi. 1923 ve 1926 arasında Kıbrıs'tan Yunan'dan Girit'ten Türkler rahatsız olup buraya geldiler. Atatürk'te gelenleri buraya yerleştirmiş. Her birine birer ev vermiş. Burada Kesriye dediğimiz Selanik göçmenleri var. Bulgaristan'dan da çok gelen olmuş. Yani burası çok kozmopolit bir yer(H. C. O., 65, E, Emekli).

Benim babam Mübadele Selanik Muhaciri. Biz burada doğduk. Babamın çoğu malı Selanik'te yer alıyordu. Babam Giritliler ile beraber gemilerle geldi. Atatürk zamanında, Selanik'ten gelenlere istediğinizi alın demiş bizimkiler az aldığı için biz fakiriz millet hep zengin. Babam göçmen değil (A.A. H.,70, K).

Burada yaşayan aileler Girit Kıbrıs ve Yunanistan'dan gelmişlerdir. İtalyanların işgal ettikleri adalarda yaşarlarken İtalyanların çekilmesiyle o bölgede yaşayan Yunanlar yaşayan Türkleri baskı altına almış ve insanlarda göç etmek zorunda kalmışlardır. Mustafa Kemal Atatürk'te bu göç edip gelen insanları Kaleiçi'ne yerleştirmiş. Bu göçmenlerden Selanikliler 'Kesreli-ler' ismi ile anılmaktaydılar.

Kültürel Akvaryum Kaleiçi'den bir görünüm...

Benim babam Mübadele Selanik Muhaciri. Biz burada doğduk. Babamın çoğu malı Selanik'te yer alıyordu. Babam Giritliler ile beraber gemilerle geldi. Atatürk zamanında, Selanik'ten gelenlere istediğinizi alın demiş bizimkiler az aldığı için biz fakiriz millet hep zengin. Babam göçmen değil (A.A. H.,70, K).

Mübadele ile birlikte burada yaşayan Rumlar Girit Kıbrıs ve Rodos'a göç etmişlerdir. O bölgede yaşayan Türklere buraya göç ettirilmiştir.

Buradan da Girit'e Rodos'a Kıbrıs'a çok giden olurdu zaten oranın halkıydı bunlar yani oradan geldiler (C. A., 88, E, Emekli).

Kaleiçi'nde yaşayanlar belli zamanlarda akrabalarının olduğu Girit Rodos ve Kıbrıs'a ziyarete de gitmektedirler oradaki akrabalarıyla bağlarını koparmamaktadırlar.

Görüşmelerde de belirtildiği gibi Kaleiçi 19. yy da Rum mahallesi olarak adlandırılmaktadır. Bugün için Hıdırlık Kulesi'nin arka mahalleleri, Kesik minare civarı, Yenikapı bölgesi, Üç Kapılar'a uzanan bölge olarak tarif edilebilir. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde bu Rum mahallesinden bahsedilmiştir. Kaleiçi'nde bu dönmemde yaşayan Hıristiyan nüfustan kalan kiliseler ayakta durmaktadır. Mübadele döneminde Atatürk tarafından buraya yerleştirilen göçmenler Kaleiçi'nin yerlileri olarak kabul görmektedir. Kib-

rıslılar, Selanıklılar, Giritliler yerleştirilmiş, evler verilmiş ve zor şartlarda buraya gelen göçmenler için yeni bir hayat sunulmuştur.

Dumluınar İlkokulu birçok kültürel çeşitliğin aynı sıralarda yaşandığı bir mekân...

Kaleiçi, tarihi dokusu ile eğlence mekânları ile esnafları ile coğrafi konumu ile her zaman ilgi çeken önemli bir yerleşim yeridir. Eskiden Kaleiçi yerlileri diye bir tabir var iken günümüzde bu çok da mümkün değildir. Yerlilerin çoğu yaşamını kaybetmiş, geride kalan çocukları ise bu güzel mirasa genelde sahip çıkamamıştır. Eskiden birçok etnik yapının bir arada bulunduğu bir yerleşim yeridir Kaleiçi.

Kaleiçi'nin yerlileri bölgede pansiyonculuk kafeler ve barların çoğalmasıyla birlikte burayı terk etmişler ve buradaki yerlerini ya satmışlar veya da ticaret haneye döndürmüşlerdir. Günümüz Kaleiçi evlerinin çoğunluğunu yabancılar almış olup bunlar almanlar Finlandiyalı ve Norveçlilerden oluşmaktadır.

Mal sahiplerinin yüzde doksan beşi burada değil. Çoğu sattı gitti. Çoğu kiraya verdi malını. Sahipleri belli olmayan yerler de var (K. Ş., 45, E, Şef Garson).

Kaleiçi'nde yaşayan romanlar Kaleiçi'nin yat limanına bakan kısmında yaşamaktadırlar fakat günümüzde yaşayan roman yok denecek kadar azdır. Bunu görüşme yaptığımız kişilerden öğrenmekteyiz.

Yat limanına bakan taraflar hep Roman doluydu (S. H. M., 51, E, Antikacı).

Kaleiçi'ndeki yapıların birçoğu miras anlaşmazlıklarının kurbanı olmuş yıkılmak üzeredir. Sağlam binalarda yatırımcılar tarafından alınmış ve buralar butik otellere dönüştürülmüş ve binaların altıda kafelere meyhanelere dönüştürülmüştür. Bu yüzden burada yaşayan aileler burayı terk etmiş başka bölgelere yerleşmişlerdir. Buradan taşınan ailelerin Kaleiçi'nde açılan meyhane ve barların kendilerini rahatsız ettiğini belirtmişlerdir. Gece-nin bazı saatlerinde sarhoş olan insanlar buradaki evlere zarar vermektedirler.

Antik eşyalar ve el sanatları da Kaleiçi esnafının vazgeçilmezlerindedir...

Birçok yapı şuan yıkılmak üzere. Zaten buradaki mülk sahiplerinin çoğu yatırım amaçlı almış. Belediye 52 tane apartman tespit etti bunların kamulaşacağını bildirdi fakat sonradan sayı 19'a düştü. Ne olacak artık bilmiyorum. Bu konuyla ilgili çalışmalar devam ediyor. Burası Antalya'nın çekirdek merkezidir. Şöyle bir şey var. Yaşlılar ölüyor. Çocuklar da mirasta genelde anlamıyorlar. Böylelikle mirası ya elden çıkarıyorlar ya da öylece heder olup gidiyor. Olay bundan ibaret (E.G. ,45, E, Muhtar).

Kaleiçi'nin ilk sakinleri çok farklı kültürlerden bir araya geldikleri göze çarpmaktadır. Bu kültür çeşitliliği Kaleiçi'nde 'mahalleli' kavramının oluşmasına engel olmamıştır. Turizmin getirdikleri olduğu kadar götürdükleri

de olmuştur. En başta günümüzde Kaleiçi'nde dolaşırken ilk sakinlerine, yerlilerine rastlayamıyoruz.

Rodoslular, Kıbrıslılar, Romenler varmış. O yıllar daha güzelmiş. Sokaklarda şarkılar çalarmış. Hırsızlık yokmuş. Kimse kapı pencere kapatmamış. Enteresan olaylarda olurmuş. Adam sarhoştur kapı pencere açıktır. Gece bahçeden girer, sabah olunca ben senin evini bekledim diyerek bir şişe şarabını alır gidermiş. Kimse de itiraz etmezmiş. Büyüklerimiz anlatırdı. Yerlilerin %80'i terk etti. Kaleiçi'nde çoğu binanın sahibi yabancıdır. Örneğin bizim bulunduğumuz mahallenin %40'ı Norveçli. Sahipleri yılın üç ayı burada yaşıyor. Diğer aylarda da amcamın oğlu, teyzemin kızı diyerek ülkesinden kiraya veriyor. Araçlar sayesinde aylığı ortalama 1500£'ya kiraya veriliyor(B.Ö.,48, E, İşletmeci).

Şu anda Kaleiçi'nde toplasan 70-80 tane bir aile kalmıştır. Aile ortamı Kaleiçi'nde bitti. Artık tamamen turizme odaklı olduğu için burası aileler terk ediyor satıyor Kaleiçi'nden ayrılıyorlar. Dolayısıyla burada insanlar da azalıyor. Çünkü turizme odaklı olduğu için genellikle turizme hizmet eden tesisler eğlence merkezleri kuruluyor(H. C. O., 65, E, Emekli).

Kaleiçi'nin zamanla bar meyhane dolması burada yaşayan ailelerin buradan uzaklaşmasına neden olmuş ve ailelerde buradaki mülklerini ya kiraya vermiş veyahut da satmışlardır. Ailelerin buradan uzaklaşma nedenlerinde biride burada yaşanan olumsuzluklardır. Geceleri sarhoş olan insanlar burada çevrelerine zarar vermektedirler bundan dolayı da burada tatsızlıklar yaşanmaktadır.

Kaleiçi bar işine çalgı çengiye döndü. Eski insanlar kalmadı artık. Eski yerleşim aile hayatı yok artık. Kaleiçi hep kiralanmış yer oldu. Muhabbet oluyor meyhane olayı var (R. K., 55, E, Balıkçı).

Kale içinde hep eskiye bir özlem var. İnsanlar evlerinin bahçesinde yetiştirdiklerini, limandan tutup geldikleri balıkları pişirmeyi, evlerinin önündeki ağaçlardan meyveleri toplayıp yemeyi özlemişler bunların yanı sıra eski dostlukları, muhabbetleri özlemişlerdir. Kaleiçi'nin eski sakinleri komşularıyla haşır neşir olmayı, daracık sokaklarda çay içip sohbet etmeyi dillerinden düşürmüyor. Günümüzde Kaleiçi'nde her yer dükkân olduğu için oturulabilecek yerlerde azalmış.

Ticari bir bölge oldu burası. Buralarda yaşayan çok insan kalmadı. Evi olanlar genellikle vermişler otel yapılmış dükkân yapılmış. Bunlar daha çok

daha fazla para getiren şeyler olduğu için çok yaşayan halkı bulabileceğinizi zannetmiyorum (E. N. K., 53, K, Otel İşletmecisi).

Buranın yerlileri buradaki kirlilikten ve gayrı ahlaki hal ve hareketlerden çok rahatsız durumlar gençlerin ellerinde içki şişesiyle mahalle aralarında gezmesi ve alkolün etkisiyle yaptıkları gayrı nizami hareketler Kaleiçi halkının mustarip olduğu konulardandır. Kaleiçi bu hale gelmeden önceki yıllarda insanlar burada kız çocuklarını dahi korkmadan yetiştirmişler fakat günümüzde hep bir tedirginlikleri var. Kaleiçi'nin trafiğe kapatılması da buradaki halkı zora sokmuş buradaki işletmelerde sıkıntı yaşamaktadırlar. Buranın güvenlik konusunda bazı zafiyetlerinin olması birtakım sıkıntılara yol açmıştır örneğin gece yağmur giderlerinin mazgalları çalınmış rögar kapakları çalınmış halk bu tür konularda tedirgin olmaktadır.

Benim babam Mübadele Selanik Muhaciri. Biz burada doğduk. Babamın çoğu malı Selanik'te yer alıyordu. Babam Giritliler ile beraber gemilerle geldi. Atatürk zamanında, Selanik'ten gelenlere istediğinizi alın demiş bizimkiler az aldığı için biz fakiriz millet hep zengin. Babam göçmen değil (A.H., 79, K, Ev hanımı).

Kaleiçi merkezinde bir çatıdan çekilmiş güncel bir fotoğraf...

Burada yaşayan insanların bir kısmı da mübadele döneminde Selanik'ten gelen insanlardan oluşmaktadır mübadele sırasında Selanik'te bulunan mallarının tamamını getiremedikleri için burada fakir bir şekilde

hayatlarını sürdürmüşlerdir. Selanik'ten gelen insanlar Giritlilerle birlikte gemilerle gelmişler ve buraya yerleşmişlerdir.

Kaleiçi tarih boyunca farklı milletlerden insanları bir araya getirmiş farklı dinden ve mezhepten insanların yaşadığı ve kaynaştığı bir mekân olarak Antalya'nın tarihinin en önemli parçasıdır. Bu yüzden burada yapılan veya yapılmayan her türlü çalışma insanların dikkatinden kaçmamaktadır.

Kaleiçi'ndeki dostluklar komşuluk çok farklı olmuş Kaleiçi surların arasında kendisine has bir bölge olmuş insanlar yemekleri bile komşuları ile birlikte yemişler komşular bir yerlere giderken kapılar kilitlenmezmiş çünkü komşular komşusunun evine kendi evi gibi baktığı için evlerde sıkıntı olmuyormuş. Bütün aileler birbirlerini tanır herkes işe giderken gelirken birbirlerini selamlar herkes huzur içinde yaşarmış. Fakat günümüzde ise Kaleiçi'nin aile yapısı değişmiş farklı memleketlerden insanlar gelip yerleşmiş sabahları insanlar birbirlerine selam vermekten bile aciz konuma gelmişler insanlar Kaleiçi'nde yaşayan yerli halk ise bu durumu yadırgamışlardır.

Burada ayrı bir dostluklar vardı. Bundan 40-50 sene öncesinde burada evlerde herkes dost akraba gibiydi. Kapılar kapanmaz kilitlenmezdi. Millet birbirine gider, bir evde pişen yemek komşuya götürülür orada yenir içilir çay sohbetleri olur ve kimse bir yerden bir yere gezmeye giderken kapısını kilitlenmezdi. Böyle bir köklü dostluk vardı burada. Eskiden burada sırf Antalyalılar otururdu. Başka hiçbir yabancı yoktu. Şu kale içinde herkes birbirini tanırdı. Sabah birisi evden işine gitmek için çıktığında önüne gelenle konuşup selamlaşmaktan 10 dakikalık yolu 1 saatte giderdin. Konuşa konuşa ona selam buna selam... Burası böyle saf temiz bir yerdi. Ama şimdi Türkiye'nin dört bir yanından gelen insanlar var burada. Şimdi insanlar birbirine günaydın demekten bile aciz. Kimse birbirini tanımıyor. Komşuluk, insanlık bitti (A. C. K., 64, E, Elektronikçi).

Kaleiçi'nde sadece Türk değil diğer milletlerden de insanlar bir arada yaşamış özellikle bu bölgede meşhur olan romanların tarihi çok daha eskilere dayanmaktadır. Bunu burada yaşayan insanlardan öğrenmekteyiz.

Yabancı Türk her milletten insan var artık. Burada Çingeneler de yaşar. Ama bu Çingeneler kültürlü eğitilmiş ve zengindir. Gayet de saygı değer insanlardır. Buraya Çingenelerin gelmesi çok eskilere dayanıyor. Korsanlar zama-

nında buraya gelirlirmiş İspanyol Çingenelerde bu korsanların kölesiymiş. Korsanlar buradan gidince İspanyol Çingeneler de burada kalmış(A.H., 79, K, Ev hanımı).

Burada yaşayan romanların tarihi tarih boyunca farklılık göstermiş daha önceleri İspanyollar getirilmiş korsanlar köle olarak kullanmış fakat daha sonraları gelenler farklı bölgelerden gelmiş bu bölgeye yerleşmiştir.

Kaleiçi Evleri

Kaleiçi'nde günümüze ulaşan evleri incelediğimizde genellikle büyük ailelerin, iki veya üç ailenin bir arada yaşamasına imkân sağlayan yapı da inşa edildikleri göze çarpmaktadır. Evler bitişik plan olması sebebiyle kapılar 'taşlık' denilen yarı kapalı mekânlara açılır. Sokakla doğrudan doğruya bağlantılı değildir. Evlerin zemininde siyah beyaz 'Rodos İşi' denilen mozaikler kullanılmıştır. Taşlıklarda kullanılan bu mozaikler evlerin Akdeniz'in bunaltıcı sıcaklarında serinlik sağlaması açısından oldukça işlevseldir. Çimrin kitabında "*Kaleiçi'ndeki evlerin kesme taştan kemerli büyük kapıları ya da, iç avluya, açılır. Bahçeleri meyve ağaçları, çiçekler bitkilerle doludur. Taşlık Kaleiçi evlerinin karakteristik bir özgedir. Hemen hemen her evin bir taşlığı vardı. Çoğu bahçe ve taşlıklar birer açık hava müzesi gibidir. Pek çok, antik mimari işlemeli parçalar, evlerin bahçelerinde görsel bir işlevlik kazanır. Bazı evlerin ahşap sütunları ile Roma ve Bizans mermer sütun başlıkları taşır. Evlerin duvarlarında, köşelerde, kapı üzerlerinde antik parçalar özenle yerleştirilmiştir. Taşlıktan bir merdiven 'hayat' a çıkar. Günlük yaşamın önemli bir bölümü de burada geçer. Evin sokağa bakan kısmında yer alan cumbalarda renk renk bitkisel veya hayvan motifleri yer alır.*" (Çimrin, 2002: 101). Eski Kaleiçi evlerinde taşlıkların önemini vurgulamıştır.

Sarnıçlar sulama da bulaşık yıkamak amaçlı, dolap olmadığı zamanlarda poşet gibi şeylerin içinde yağını mayını salarlarmış soğuk olduğu için bozulmasın diye Antalya evlerinin çoğunda olur. Bu evlerde oturanlar sakacıymış, içme suyu satarlarmış, iki tane eşekleri varmış; limandan suyu doldurup mahalle aralarında satarlarmış öyle geçinirlermiş (L.M., 25, E, Güvenlik)

Eski dönemler de Kaleiçi mahallesinde su kanalları ve arıklar ile su ihtiyacı karşılanırken, her evin bahçesinde sarnıçlar bulunmaktadır. Mahallelinin geneli içme suyu satarak evlerini geçimini sağlamaya çalıştıkları yaptığımız görüşmeler de ortaya konmuştur. Ayrıca (Çimrin, 2002: 175) "*Taşlıkların bir köşesinde ağız kısmı taş veya mermerden yapılmış kayalar ve üze-*

rinde dövme denirden yapılmış çıkırıklar vardı. Bu kuyular Antalya evlerinin yaşamında olmazsa olmazlardan biridir. "bu görüşümüzü kanıtlar niteliktedir.

Günümüzde otele dönüştürülen Kaleiçi evlerinin bahçelerinde sarnıçlar işlerliğini devam ettirmektedir.

Dövme çıkırıklar

Bir başka kaynaktan edindiğimiz bilgiler de (Selekler, 2000: 31) "*Antalya'da Kaleiçi evlerinde mutlaka su kuyusu vardı. Bu kuyularda yağmur suları toplanır. Satışta, kirada kuyulu evler tercih edilirdi. Antalya'nın sokaklarının hepsinde şırl şırl sularının aktığı arıklar vardır. Bu özellik şehre bir renk katardı. Arıklar her evin avlusundaki havuzlarla irtibatlıdır. Arıklar her evin avlusundaki havuzlarla irtibatlıdır. Havuz arık suyu ile doldurulur, o sularla bahçeler sulanır, çamaşır, bulaşık yıkanır, evdeki tahta tabanlar da bu sularla temizlenir. Çocuklar mahalli oyunlardan, çelik, birdirbir, uzun eşsek, boncuk, metelik, bazende çaputtan yapılmış top oynarlar, terlerler, susarlar, toprağa yüze koyun uzanarak arıklardan su içerlerdi"* sarnıçların ve su kanallarının önemine dikkat çekilmiştir.

Antalya Kaleiçi evlerinde Türk evinin karakteristik plan şeması gözlenebilmektedir. Mekânlar iklim özellikleri dikkate alınarak, rüzgârdan faydalanılacak ve güneş ışınlarından korunabilecek şekilde yönlendirilmiştir. Evler, hâkim rüzgâr yönü kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda yönlendirilmiştir. Evlerin girişleri, parselin yolla olan ilişkisine ve evin parsel içerisindeki konumuna göre değişmektedir. Ev bitişik nizamda ise girişler doğrudan eviçerisine

veya önbahçeden yapılmaktadır. Ev, iki sokağın birleştiği bir köşede yer alıyor ise, hem evehem bahçeye iki ayrı giriş vardır. Ev parselin tam ortasında yer alıyor ise, önce bahçeye sonra eve girilmektedir (Kökmen, 2009).

Tezden alınan bilgilere göre Kaleiçi evlerinin fiziksel yapısı, Antalya'nın sıcak iklimi dikkate alınarak inşa edildiği ve evlerin dönemin Türk aile yapısına uygun olarak tasarlandığı ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Ayrıca kapıları sarıp sarmalayan Begonvil çiçekleri Kaleiçi'nin eşsiz görüntüsünü adeta yapboz parçası gibi tamamlamıştır.

Eski Antalya evlerinde ayrı oda kavramı yoktur. Her odanın yüklüklerinde yataklar serilince; o oda hemen yatak odasına çevrilir, yemek sandalyesi ve sini konarak yemek odası işlevi de görürmüş. *“Odalardan en geniş en konforlusu, evin en büyüğüne ayrılmıştır. Bu odaya “Bey Odası” denir. Burası evin efendisine ve misafir ağırlamaya ayrılmıştı. Bu odalarda pencerelere beyaz el işi örgü perdeler asılır.”* (Çimrin, 2002: 177). Anlaşıldığı üzere misafirler için ayrı odaların hazırda bulunduğu kapılarının her zaman Tanrı misafire açık olduğu belirtilmiştir.

1980'li yıllarda Kaleiçi evlerinin durumunu gözler önüne seren bir gazete haberinde restorasyonların başlaması ile evlerin tarihsel dokusunun zarar gördüğü, turizmin Kaleiçi tarihini olumsuz etkileyeceğine dikkat çekilmiştir.

ANTALYA

Kaleiçi evleri özgün mimarisini yitiriyor mu?

Kaleiçi'ndeki bazı yapıların, sahipleri tarafından restore edilmesine ya da turizmciler tarafından pansiyon olarak kullanılmasına izin veriliyor. Bu durumda tarihsel özelliğın yok olduğu öne sürülüyor.

B. ECEVİT

ANTALYA — Binlerce yılın kültür birikimine sahip olan Antalya'da kültür varlıklarının en önemli bölümünü Kaleiçi evleri oluşturuyor. 1979 yılından beri süren restorasyon çalışmalarında Turizm Bankası bugüne değın 119 evin restorasyonunu tamamladı, bazıları ise devam ediyor. 664 yapının bulunduğu Kaleiçi'nde Turizm Bankası'nın onarımını üstlendiğı evlerin dışında kalan yapıların, sahipleri tarafından restore edilmesine izin veriliyor veya turizmciler tarafından pansiyon yapılıyor. Bu durumda tarihsel özelliğının yitirildiğı öne sürülüyor.

Bergama Kralı 2. Attalos tarafından kurulan şimdiki Kaleiçi bölgesi döneminin kültürünü, yaşam biçimini, sosyal ve ekonomik hayatını, estetik anlayışını yansıtıyor. Kaleiçi evlerinin bir tarihi miras özelliğini hâlâ koruduğunu kaydeden Mimar Beyazıt Büyükyıldırım, evlerin turizm adına kurtarıldığını, ancak Kaleiçi'nin bir bütün olarak ele alınmadığından sakıncalarının tek tük görüldüğünü söylüyor.

"Ne gibi sakıncaları görüyorsunuz?" sorusunu Büyükyıldırım şöyle yanıtlıyor:

"Turizm Bankası'nın kontrolü dışında bulunan yapıların, şahs-

lar tarafından restore edilmesine izin veriliyor. Kontrolün yetersizliğinden bazı iç mimari düzenleri değışiyor, değıştiriliyor. Örneğın mimari açıdan güümlütüz koşullarına göre çağdaş olmayan tuvaletleri, mutfakları, banyoları dar ve küçük olduğundan yetersiz kalıyor. Onarım anında bu planlar değıştiriliyor. Bir de kapıların aşınım korunması çok önemli, sadece eskisine benzetilerek yeni bir kapı yapılıyor. Eski oyma kapılar yok olmuş yıllar önce veya çok azı kalmış. Aslına bakarsanız Kaleiçi evlerinin bir bütün olarak projesi hazırlanmalı ve orada yaşayanlarla, turizmcilerle, mimarlarla ve yöneticilerle birlikte tartışmaya açılmalıdır."

Büyükyıldırım, yıllardan beri evlerin tahrip edildiğini ve korumama yeni yeni ele alındığını sözlerine ekliyor. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı Uzmanı Fuat Gökçe, 1986 yılında Antalya'da yapılan bir toplantıda Kaleiçi evleri konusunu anlatırken, "Kaleiçi evleri korunmalıdır" demişti. Fuat Gökçe, koruma konusunda şöyle diyor:

"Koruma konusunda kullanılacak en önemli araçlardan birisi turizm. Kaleiçi evleri özgün mimari anlayışla korunmalı ve çağdaş çözümlerle sağlamlaştırılarak dünyaya kazandırılmalıdır."

Kaleiçi Restorasyon Çalışmaları ve Kentsel Düzeni

Kentsel dönüşüm ilk olarak, Avrupa'da özellikle 19.yy sonlarında yaşanan hızlı kentsel büyüme sebebi ile ortaya çıkan ve "yıkıp yeniden yapma" olarak kurgulanan bir süreci tanımlamak için kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

19.yy'dan günümüze kadar işte bu kavram içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve politik duruma referans vererek çok değışik anlamlar yüklenerek günümüze kadar gelmiştir. Dünya deneyimindeki kentsel dönüşüm kavramı, sistematik temellerine ve tarihi dönemlere göre dört kategoriye ayrılmaktadır.

Gelişim-yönelimli bağımsız politika-ekonomisi, modern şehirler planlama amaçlı kentsel yenileme yaklaşımı (1910-1940 Dönemi). Bu bağlamda, çeşitli anlayışlar görülmektedir. Örneğın Güzel-kent ve Bauhaus okulları kentsel dönüşüm kavramını yıkıp yeniden yapmak olarak biçimlendirirken, CIAM işlevsel ayırım ve tarihi korumaya atıfta bulunmaktadır.

- Endüstri-yönelimli birleşmiş politika-ekonomisi, endüstri şehirleri planlama amaçlı kentsel rehabilitasyon yaklaşımı (1940-1960 Dönemi). UNESCO VE ICOMOS örnek olarak verilebilirler.

- Yeniden gelişim-yönelimli liberal politika-ekonomisi, endüstri sonrası şehirler planlama amaçlı kentsel yeniden canlandırma yaklaşımı (1960-1980 Dönemi).

Kaleiçi'nin olmazsa olmazı faytonlar...

UNESCO, HABITAT, CORDIS, ICOMOS örnek olarak verilebilir.

- Sermaye-yönelimli bütünleşmiş politika-ekonomisi, dünya kentleri planlama amaçlı yaklaşım (1980 'den günümüze kadar). Bu başlık altında özellikle özel sektör yatırımları ve yeniden yapılanma programlarına atıfta bulunan kentsel yeniden üretim yaklaşımları örnek olarak verilebilir.

Yukarıda kısaca değinilen dünyada kentsel dönüşüm kavramının farklı dönemlerde yüklendiği misyonlara ilişkin olarak Türkiye deneyimi ise şöyle gelişmiştir. Cumhuriyetin ilanından itibaren özellikle başkent Ankara’da gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmaları dikkat çekici derecededir. Cumhuriyet gençtir, dinamikdir öyleyse başkenti de buna yaraşır şekilde şekillendirmek/dönüştürmek gerekmektedir. Literatüre Jansen planı olarak geçen Herman Jansen’in kazandığı bir yarışma açılır. Jansen imar planı gereğince bir yandan Ankara’daki mevcut doku yenileme sürecine girerken, bir yandan da yeni yerleşim alanları açılarak yeni bir kent formu yaratılmaktadır. Bu dönemde Ankara’nın şu anki kimliğini oluşturan Gar, Ankara Palas, TBMM gibi binaların inşaatı gerçekleştirilmiştir.

1950’li yıllardan itibaren Türkiye kentleri hızlı bir dönüşüm sürecine girmiştir. Çok partili hayata geçiş ve liberal ekonomi politikalarının izlenmeye başlanması ile birlikte kentler yaşanan bu ekonomi-politik dönüşümün kendini gösterdiği mekânlar olarak dönüşüme başlamışlardır. Yaşanan kentsel dönüşüm, büyük imar hareketleri ile gerçekleştirilmesi açısından diğer dönemlerden farklılık göstermektedir. Fakat dünyada aynı döneme bakıldığında bunun çok da şaşırtıcı olmadığını görmekteyiz. Örneğin aynı tarihsel dönemde Yunanistan da albaylar cuntası yönetimdedir ve Atina tam bir şantiye görünümündedir. Türkiye’de ise Yunanistan’dan farklı olarak büyük kentsel dönüşüm uygulamaları (imar hareketleri) başkent Ankara’da değil de piyasanın başkenti İstanbul’da gerçekleşmiştir.

Yaşanan süreç kentsel koruma açısından bakıldığında korkunçtur. Hiçbir envanter çalışması yapılmadan binlerce tarihi bina yıkılmış, Şengül’ün de ifade ettiği gibi “sermayenin kentleşmesi” mekana damgasını vurmuştur. Bu tarihten sonra içi tam olarak doldurulamasa ya da yanlış anlamlar yüklenirse de kentsel dönüşüm/değişim kavramına sıkça atıfta bulunulmaya başlanmıştır.

1970li yıllarda ise özellikle büyük kentlere olan göç devam etmektedir. Kentler ise bu baskıyı kaldırmakta güçlük çekmekte, göçmenler kendi yaşam alanlarını kendileri yaratarak büyük kentte tutunmaya çalışmaktadırlar. Yine bu dönemde, bir önceki dönemde oluşmaya başlamış gecekondu alanlarına yönelik olarak dönüşüm projeleri geliştirilmekte, fakat bir sonraki dönemde uygulama şansı bulmaktadır. 1980’e geldiğinden ise yasal düzenlemelerin etkin olduğu bir dönemle karşılaşmaktadır.

3194 sayılı yasa ile belediyeler planlama yetkileri devralmış ve kaynakları arttırılmıştır. Bunun sonucu olarak özellikle metropol kentlerde büyük kapsamlı kentsel dönüşüm hareketleri başlamıştır. Bu bağlamda, kentsel dönüşüm; gecekonduların sağlamlaştırılmasından, tarihi kent merkezlerinin yeniden canlandırılmasına kadar birçok değişik uygulamaya referans vermektedir.

Günümüzde de bu uygulama halen devam etmektedir. Burada önemli bir nokta ise, kentsel dönüşüm projelerinin sadece büyük kent belediyeleri tarafından değil, artık küçük belde belediyeleri tarafından bile uygulanmasıdır. Kentsel dönüşüm artık politik bir misyon da üstlenmiş bir dönem verilen imar aflarının yerini alarak, oy toplama aracı haline gelmiştir.

1960' lı yılların sonuna gelindiğinde ahşap yapı geleneği yerini beton yapılara bırakmış bu da Kaleiçi'ndeki yapıların önemsenmemesine bakım onarımının yapılmamasına neden olmuştur. 12 km doğuya yeni ticaret limanının yapılmasıyla da eski yat limanı önemini kaybetmeye başlamış ve buralar terk edilerek doğanın yıkımıyla baş başa bırakılmışlardır.

Bir zamanlar Maunaların yüklendiği yat limanı artık turistleri gezdiren yatlarla dolu...

Kaleiçi, 1973 yılında Turizm Bakanlığı tarafından sit alanı ilan edilmiştir. Eski liman ve yakın çevresi kamulaştırılarak restore edilme kararı alın-

mıştır.1970’li yıllarda, büyük ölçüde terk edilmiş ve köhneleşmiş bir alan olan Kaleiçi, Koruma İmar Planı uygulanmaya başladıktan sonra değer kazanmıştır. Birçok yapı eldeğiştirmiş ve yatırımcılara satılmıştır.

1978-1983 yılları arasında özellikle Kaleiçi evleriyle ilgili önemli restorasyon çalışmaları başlamıştır. Bölgenin sosyal yapısı hızla değışmiş, alana ciddi anlamda turizm işlevi yüklenmiştir. Çalışmalar kapsamın da *“Eski Turizm İl Müdürlüğü binası olarak kullanılan binalardan başlayarak Mermerli Sokaktan devam eden, sur üzerindeki eski Türk ev ve konaklarının bulunduğu bölümü içeren ve Tophane surlarından İskele Caddesine uzanarak yat limanını çevreleyen bölge, turizm merkezi olarak ilan edilmiş, yaklaşık 6 hektarlık alan kamulaştırılmış ve Turizm Bakanlığınca eski kent dokusu içinde turistik yatırım-çevre koruma birlikteliğini sergileyen bir proje çalışması başlatılmıştır.”*

Hazırlanan projede eski ticaret limanı *“Yat Limanı”* olarak, yakın çevresi de *“Turizm amaçlı konaklama ve eğlence yerleri olarak projelendirilmiştir”* sit alanları belirlenmiştir (Gül, 2006: 126).Binalarda yapılacak en küçük tadilat onay gerektirmektedir. Onaylanmadan yapılan tadilatlarda ceza alma ihtimali yüksektir.

Antalya kent merkezinde her yıl binlerce turisti ağırlayan Kaleiçi’nde 1930 yılında o dönemki yönetim tarafından ‘Kaleiçi’ne hava aldırıyor’ düşüncesiyle bir kısmının yıktırılmış. Surların 1930 yılı öncesine kadar olan yapılarını araştıran bir çalışma başlatılmıştır. Ayrıca surlar iklimden etkilenmiş ve yıpranmış 2018 yılında başlanacak restorasyon çalışmaları ile surların yeniden ayağa kaldırılması hedefleniyor. *“Evliya Çelebi’nin 80 kuleli olarak andığı Kaleiçi surlarının 20. Yüzyıl başlarına kadar sağlam ve ayakta olduğu anlaşılmaktadır. Kaleiçi sakinlerinin meltem esintisinden yoksun, boğucu bir ortama sahip olduğu yolundaki şikâyetleri üzerine dönemin mutasarrıfı (vali kaymakam arası amir) tarafından kısmen yıkılması talimatı verilen sur duvarlarının büyük bir bölümü 1914-1930 yılları arasında ne yazık ki ortadan kaldırılmıştır.”*(Varkıvanç, 2015: 16)

Surlarla ilgili diğere bir kaynakta *“Kenti bir çember biçiminde kuşatan surlarda bugüne kadar ancak bazı parçalar ve burçlar kalmıştır. Kara surlarının deniz surları ile birleştiği yerde bulunan Hıdırlık Kulesi’nin deniz feneri olarak kullanıldığı sanılmaktadır.”* (Antalya İl Yıllığı, 1967) belirtilmiştir.

Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek çalışmalarda, en büyük engel mülkiyet sorunu olarak görülüyor. Mülkiyetin özel şahsa ait olması ve şahısların genelinin mirasçı olması işleri zorlaştırıyor. Bu sebeple Kaleiçi'nde yıkık dökük atıl halde bulunan pek çok bina dünyada eşi benzeri olmayan bu tarihi dokuya yakışmıyor. Mülkiyet sorunun çözüme kavuşması ile devlet restorasyon çalışmalarını hızlandırmak istemektedir.

Son 10 yıl da restorasyon ve işletme yönünde gelişim sağlandı. Binalar atıl durumdaydı düzeltildi(K.B.,50, E,İşletmeci).

Kaleiçi tarihi bir değeri var. Birçok medeniyete ev sahipliği yapmış.Bu izler kaybolmamış. Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, Türkiye Cumhuriyeti 'den kalma tarihi eserler günümüzde hala Kaleiçi'nde mevcut. Evler, yollar, binalar. Cumhuriyet dönemi konakları var. Kaleiçi hazine sandığı gibi desek yanlış olmaz. Kaleiçi değerine göre tam manasıyla korunmamış, kısmi korunmuş.

Geçmişte belediye başkanlarından birisi evleri yıkıp apartman yapmaya çalışmış. Eski evleri koruyan kanunlar var ama tam anlamı ile korunamıyor. Ben Kaleiçi'ne ticari bir gözle bakmıyorum, sanatçı gözüyle bakıyorum. Bize miras kalan eserlerin korunup kollanması gerekiyor. Geç kaldık yıl oldu 2017 hala yanmış eski evler restorasyon bekliyor. Bu Kaleiçi bir kayıptır(Ö.G.,65, E,İşletmeci).

Son 16 yıldır Kaleiçi'nin daha öncesini ben kendi dönemime ait söyleyeyim. Kaleiçi mimarisi itibarıyla bozuk düzensiz plansız bir durumdaydı. Sonra belediyeler biraz alt yapısını, sokaklarını, caddelerini şimdiki taşlarla daha düzenli hale getirdiler. Önceden buralar düz inşaat betonuydu. Çok çirkin bir görüntü vardı, onu değiştirdiler. Bu taşlarda çok iyi değil de ama idare eder. Belediye bu taşların daha iyisinden yapılması için bir ihale açmış ondan sonra usulsüzlük yapmışlar böyle kaygan sabun kalıbı gibi taş koydular buraya. Yağmur yağdığı zaman sabuna dönüyor ve uçuyor insanlar kayıyor, arabalar çarpıyor. Ben de bir kaç defa uçtum sağa sol kaydım. Ama nispeten eskiye göre daha toplu hale geldi (K.O., 47, E, İşletmeci).

Kaleiçi'ndeki güzelliklerden bir kare...

Günümüzde, Kaleiçi'nin konut dokusunun yoğun olduğu bölge de turistik ve kültürel amaçlara hizmet eden yapılar her geçen gün artmaktadır. Birçok sivil mimarlık örneği yapı, otel, müze veya kafeye dönüştürülmüş ya da dönüştürülmektedir. İşlev değişikliği yaşayan bu yapıların, yeni işlevine uyumları çoğunlukla başarılı olmakla birlikte başarısız uygulamalar da vardır. Önemli olan Kaleiçi'nin özgün yapısının korunmasıdır.

1940'lı yıllarda Kaleiçi'nde beton ev yoktu. Herkesin evinin bahçesinde nar, muşmula, erik, kayısı gibi meyve ağaçları mevcuttu. Evden eve geçerdik. Değirmen önünde muhacirler, yeni kapıda Romanlar vardı. Yağmur yağdığı zaman su taşkınları olurdu. Kaleiçi'nin seli evlerden bazı malzemeleri alır denize kadar taşırdı (A.V., 80, E, Emekli).

*"Evlerin ahşap şeklinde inşa edilmesinde maddi olanakların başında yörenin kereste üretimi bakımından zenginliği önemli bir rol oynamıştır (Çimrin, 2002: 174)."*Betonarme evler 1940'lı yıllardan sonra Kaleiçi'ne giriş yapmıştır. Su taşkınlarının zaman zaman yaşandığı ve evlere zarar verdiği görüşmelerde ifade edilmiştir.

Yağmur yağdığı zaman bütün taşlar yuvarlanıp geliyor. Benim iş yerimi de iki defa su bastı. Karşı rampadan gelen tonlarca tazyikli su dükkânımın içine girdi. Avrupa da şöyle bir şey var şehir planında bir bölgeye bar açıldıysa kimseyi rahatsız etmeyecek belli bir volümü açmayacak şekilde inceliyorlar

ölçümünü yapıyorlar zaman zaman kontrolünü yapıyorlar. Ondan sonra o bölgeye 2 ya da 3 tane bar yetiyor. Fazlasına müsaade etmiyorlar. Bir bölgede bir lokanta varsa birbirlerine zara vermesinler diye o bölgenin nüfus oranına göre yada hareketliliğine göre bu mahalleye, sokağa 3 lokanta yeter. Fazlasına müsaade etmeyelim diyorlar. O zaman 3'ünün de karnı doyar mutlu olur. Ama bizim ülkemizde maalesef böyle bir düşünce yok. Mesela yan yana 10 tane bar var her gece kavga çıkıyor. Birisine biraz fazla müşteri girse herkes birbirinin müşterisini çalmaya çalışıyor. Burada plan, proje iyi niyet yok. Yani Kaleiçi başka bir ülkenin elinde olsaydı burası para basardı. Benim dünyanın dört bir yanından müşterilerim geliyor ve çoğu zaman ben utanıyorum. Bir yere gidiyorsunuz alakasız, fotokopiden resimler, bizim kültürümüzle alakası olmayıp Hindistan'dan getirilen posterler dekorasyonlar yapmışlar. Hep bilinçsiz(M.S., 61, E, Halıcı).

Yapılaşmayla ilgili sınırlamalar var her şey için koruma kurulunun onayı gerekiyor. Bağımsız bir kurum, korumacı bakıyorlar, belediye ile koruma kurumunun bakış açısı biraz farklı olabiliyor Burada yer alan yapılaşma konusunda çeşitli sınırlamalar yer alıyor. Herhangi bir yapılaşma durumunda koruma kurulunun onay gerekmektedir. Bu kurum bağımsız bir kurumdur. Ben önceden Kaleiçi'nde 1984- 1989 yılları arasında 5 yıl kaldım. Özal dönemi sırasında Selçuk Mahallesinde yer aldım. O yıllarda neredeyse tüm zemin topraktan idi. Betonarme yapı yok denecek kadar azdı. Günümüze döndüğümüzde hem altyapı hem de üstyapı neredeyse tamamlanmış durumda ancak onarılması gereken hale noktalar yer almaktadır (İ.Y., 41, E, Esnaf).

Antalya Kaleiçi Koruma İmar Planı, ülkemizde gerçekleştirilen ilk koruma amaçlı imar planlarından biridir. Planın uygulanmadaki başarısı özellikle ilk yıllarda dikkat çekici düzeydedir. Kaleiçi'ndeki eski yapıların gerekli müdahale yöntemleri ile onarılması ve özellikle son dönemde ön planda olan aktif koruma prensibi uyarınca yeniden işlev (ağırlıklı olarak turizm) verilen alan yaşayan bir kent parçası haline gelmiştir. Özellikle yat limanı bu anlamda ayrı bir öneme sahiptir.

Fakat son yıllarda Kaleiçi birçok tarihi kent merkezinde olduğu gibi, köhneme, korunamama, çöküntü alanına dönüşme, otopark alanlarındaki yetersizlik ve kullanıcı kitlesinin olumsuz yönde değişimi gibi problemlerle karşılaşmış, bu durum alanın turizme yönelik vasfını elinden almaya başlamıştır. Halen Kaleiçi özellikle yerli halk tarafından kullanılmayan hatta kullanılması uygun bulunmayan bir çöküntü alanına dönüşme sürecinde ilerlemektedir.

Özellikle Konyaaltı Lara kıyı parklarının açılmasının ardından cazibesini giderek yitiren Kaleiçi acil müdahale gerektiren bir hale gelmiştir.

Bu noktada;

- Kaleiçi Koruma İmar Planı tekrar ele alınmalı ve belirlenen Antalya vizyonu uyarınca revize edilmelidir.

- Yerel halkın katılımı sağlanarak bir konsey kurulmalı ve alanın sorunlarının belirlenmesinde etkin bir şekilde çalışması sağlanmalıdır.

- Altyapı eksiklikleri giderilmelidir. Örneğin yat limanındaki aydınlatma problemi ciddi boyuttadır. Alandaki turizm aktivitelerinin planlı bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Alanda gerekli yapılara, koruma, sağlıklılaştırma ve yenileme çalışmalarının uygulanmasına hazırlanan plan uyarınca devam edilmesi.

- Uygulama noktasında yönetsel problemlerin çözümüne yönelik bir organizasyon şemasının tanımlanması bazı önerilerde bulunmayı yararlı görmekteyiz. Tabii bu noktada, önerilerin çıkış noktasının görsel analize dayalı olduğu, analitik verilere dayanmadığını belirtmemiz gerekmektedir (Kamacı, E., Örmecioğlu, H. T.).

La Polama Hotel müdavimlerinden...

Kaleiçi ile ilgili yukarıda bahsettiğimiz fiziksel iyileştirme çabalarının dışında kültürel ve sosyolojik iyileştirme çabalarının da gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Eski esnaflık ilişkileri komşuluk ilişkileri sağlanmalı insanların tekrar birbirleri ile kaynaşması ile Kaleiçi'nin eski benliğine kavuşacağına bilincine varılmalıdır.

Antalya Kaleiçi Koruma İmar planı bu bağlamda değerlendirildiğinde, ülkemizde uygulanan başarılı örnekler arasında sayılmaktadır. Plan halen

birçok yerde kentsel sit alanları için geliştirilen koruma imar planlarına örnek teşkil etmektedir. Fakat bu örnek aynı zamanda planların sürdürülebilirlik noktasında karşılaştıkları problemlerin gözlemlenmesi açısından da önemlidir. Plan gereğince kentsel tasarım ölçeğinde gerçekleştirilen sağlıklaştırma, yenileme, restorasyon ve basit onarım çalışmaları ile alana turizm ağırlıklı verilen işlev, planın uygulamaya konulduğu ilk dönemlerde başarılı olmuştur. Bununla beraber günümüzde aynı yargıya varmak mümkün değildir. Alan giderek turizme yönelik olarak kurgulanan fonksiyonunu kaybetmektedir. Alanı kullanıcı profili ise giderek olumsuz yönde değişmektedir. Dar sokaklar ve bazı noktalara erişilebilirliğin çok az olması, Kaleiçi'nin güvenliğinin sağlanmasında sıkıntı yaratmakta ve özellikle yat limanı çevresindeki aydınlatma problemi de eklendiğinde Kaleiçi gündüz nüfusunun giderek azaldığı bir çöküntü alanı haline gelmektedir. Bu bağlamda tarafımızdan basit bazı çözüm önerileri bir önceki bölümde yer almaktadır.

Sonuç olarak; yapıldığı dönemde çok başarılı kararları olan Antalya Kaleiçi Koruma İmar

Planı sürdürülebilirlik noktasında aynı başarıyı gösterememektedir. Plan, kendini değişen kent fonksiyonuna adapte edememekte ve dolayısı ile üstlendiği yeni işlevleri tam olarak yerine getirememektedir. Bu bağlamda planların sadece yapım aşamasının değil, uygulama ve izleme aşamalarının da önemli olduğunun vurgulanmasında yarar görmekteyiz.

Antalya Kaleiçi Kentsel Sit Alanı'nın Tarihsel Süreç İçerisindeki Gelişimi

Antalya kentinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi Helenistik Dönem, Roma Dönemi, Bizans Dönemi, Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası olmak üzere altı dönemde incelenebilir.

Helenistik Dönem

Ülkemizin güney kıyılarındaki en eski yerleşim birimlerinden biri olan Antalya Kaleiçi Alanı;

M.Ö. 2. yüzyılda Bergama Kralı II. Attalos tarafından kurulmuş ve kurucusunun ismi olan "Attelia" olarak adlandırılan ve bir liman şehri olan Antalya'nın ilk yerleşim alanıdır; M.Ö. 2.yüzyıldan günümüze dek kesintisiz iskan görmüştür (Öztek, 1992).

Kent, gerek kuruluşunu, gerekse gelişmesini her şeyden önce konumuna borçludur. Körfezin

Anadolu'nun içine doğru en çok sokulduğu yerde kurulmuş olan kent, kıyı yolunun başlangıcıdır. Ayrıca Anadolu'nun iç bölümlerine ve Ege Bölgesi'ne bağlanan yollar Antalya üzerinde yer almaktadır (Aru, 1998).

Kentin topografik yapısı, İyon kentlerinde görülen ızgara plan sisteminin uygulanmasını güçleştiren bir yapı özelliği taşıdığından Helenistik dönemde bu plan düzeni yalnızca kentin doğu kısmında uygulanabilmiştir. Helen kentlerinde kentin savunma, hem iç hem de dış ayaklanmalara karşı korunma yeri olan akropolün kentin kuzeyinde, toplumsal yaşamın yanı sıra ticari ve siyasi yaşamın gündelik alanı ve kentin kalbi konumundaki agoranın ise kentin güneydoğusunda, Hesapçı Sokak ile Sakarya Sokak'ın kesişiminde yer aldığı düşünülmektedir.

Taş oymacılığında yapılan hediyelik eşyalar, Kaleiçi'nde sıkça karşılaşılabilen görüntülerdendir...

Roma Dönemi

"Antalya, M.Ö. 133 yılında Romalıların eline geçmiş ve M.S. 2. Yüzyıla kadar egemenlikleri altında kalmıştır. Kent bu dönemde bir donanma üssü olduğu kadar, Çubuk ve Yenice Boğazı üzerinden geçen ticaret yollarını denize bağlayan bir liman kenti rolünü de üstlenmiştir"(Sönmez,2008; Yağcı, 2009).

“Kentin ilk kuruluşunda kuzeyde yer alan Olbia ve güneyde yer alan Kroykos adlı iki balıkçıköyünün birleşiminden oluşması nedeniyle iç surla çevrili olduğu, Roma hâkimiyetinegirdikten sonra, Romanın izlediği siyaset gereği kente yeni göçmenlerin yerleştirilmesiyle surdışına taşan ailelerin savunma alanı içine alınması zorunluluğu karşısında, dış surun yapıldığıanlaşılmaktadır. Daha sonra bu yerleşim bölgesini korumak amacıyla kuzeybatı vekuzeyde ikinci bir sur ve bir kapı yaptırılmıştır. Roma İmparatoru Tiberius döneminde M.S.14–37 yıllarında yapılan bu kapı onun adıyla anılmıştır” (Sönmez, 2008).

“Roma Döneminde M.S. 130 yılında İmparator Hadrian anısına üçlü bir kent kapısı (ÜçKapılar) ile Hıdırlık Kulesi yapılmıştır”(Sönmez, 2008; Süer, 2006).

Bu iki önemli yapıgünümüzde halen varlığını sürdürmekte ve Kaleiçi Kentsel Sit Alanı'nın kimliğini ve tarihini vurgulayan önemli yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bizans Dönemi

“Roma imparatorluğu M.S. 394'te ikiye ayrıldığında, Antalya ve çevresi Bizans İmparatorluğusunurları içinde kalmış, M.S. 4. y.y.'da Antalya'daki Hıristiyan Cemaati büyümüş ve kent birHıristiyan kentine dönüşmüştür” (Yağcı, 2009).

“Bizans döneminde kent yapısını belirleyen en önemli faktörlerden birisi dindir; ancak budönemde yapılmış olan çok sayıda kilisenin yıkılması ve eski Roma tapınaklarının tahripedilmesi sonucu Bizans dönemindeki dini yapılanmanın izleri Antalya kentindeizlenememektedir. Bunlardan biri olan 6. yüzyılda inşa edilen Aya İrini Kilisesi (Kesik Minare) Roma Dönemi'nde yapılan ve agoranın ortasında yer alan yuvarlak planlı birtapınağın yerine inşa edilmiştir. Bizans döneminde inşa edilen diğer bir kilise ise Aya İonnisTu Teoloğu Kilisesi'dir. Altı kubbeli bu kilisenin yerine Selçuklular tarafından Yivli Minareve Camisi yapılmıştır” (Çimrin, 2005; Yağcı, 2009).

“Roma döneminde Evliya Çelebi'nin “Varoş Kapısı” olarak adlandırdığı “Kale Kapısı”dışındaki kapılar kapatılmış, kentin diğer kentlerle olan bağlantısı yalnızca bu kapıdan sağlanmıştır. Bu kapının hemen yanında yer alan 5 köşeli bir kule niteliğindeki, bugün “Saat

Kulesi” olarak bilinen kule ile; 11. yüzyılda Venedikliler tarafından “Kale Kapısı” ve limanarasındaki bağlantıyı ve ticaret akımını güçlendirmek amacı ile “Kırk Merdiven” olarak anılanmerdivenler inşa edilmiştir”(Yağcı, 2009; Çimrin, 2005; Sönmez, 2008).

“Yine, Bizans Dönemi’nde, Helenistik Dönemi ve ardından gelen Roma Dönemi Kenti’ninızgara planı tahrip edilmiş, yeni yerleşim alanları organik kent dokusu şeklinde gelişmiştir

(Tanyeli, 1987; Yağcı, 2009). Antalya Kenti, yapısal özelliklerine göre çok parçalı kentmodeli ve kale kent modeli olarak iki kategoride değerlendirilen kale-kent modeline örnekoluşturmaktadır. Çünkü kent, surların içinde gelişmiş olup yönetsel ve askeri faaliyetlerdaha çok kuzeyde iç kalede, ticaret daha örgütlü olarak bir başka alanda toplanmıştır. Kent

Roma Dönemine göre küçülmüş ve yapılaşma daha çok kentin akropolisinde, yani kuzeydetoplanmış, Roma Dönemi yapı adaları ise kentin güney doğusunda kentin dış mahallesi olarakanılan alanda yer seçmişlerdir” (Yağcı, 2009).

Selçuklu Dönemi

“1207 yılında Selçukluların eline geçen Antalya’nın liman kenti kimliği; Selçukluların Akdeniz’de ele geçirdiği ilk liman kenti olması nedeniyle Anadolu Selçuklu yönetiminde dedevam etmiştir (12 ve 13.yüzyıllar). Kent bu dönemde özellikle İstanbul ve Mısır arasındaki kısa yol üzerinde olması nedeniyle uluslararası ticarete önemli bir yere sahip olmuştur”(Yağcı, 2009).

“Selçuklular, Anadolu’da ele geçirdiği diğer kentlerde olduğu gibi, Antalya’da da yeni bir kentkurmak yerine mevcut kent yapısında Selçuklu etkisini hissettirecek kültürel ve dinideğişiklikler yapmışlardır. Örneğin Bizans döneminde yapılmış ve Hristiyan Kilisesi olarakkullanılmış olan Yivli Minare Kilisesi bu dönemde camiye dönüştürülmüştür. Bu dönemdeyapılmış olan diğer önemli yapılar Ahi kızı Türbesi, Camisi ve Ahi Yusuf Camisi ve KaratayMedresesi’dir” (Süer, 2006).

Selçuklu egemenliğine geçen kentte sosyal yapı fethin ilk yıllarında kentte ikamet edenHristiyan halkın bir kısmının kenti terk etmesine rağmen değişmemiş, Hristiyanlar veMüslümanlar birlikte yaşamaya başlamışlardır. Göçlerle boşalan yapı stokuna fatihler yerleştirilmiş, bu kişiler kale ile ilgili görevlere getirilmiştir (Sönmez, 2008). Kozmopolit bir yapıya sahip olan kentte

Hiristiyan ve Müslümanların birlikte yaşama deneyimi başarısızlıkla sonuçlanınca, güvenliğin sağlanması amacıyla kent ikiye bölünmüştür. Müslümanlarla, Hiristiyanların yaşadıkları mahalleleri birbirinden ayırmak için bir sur yapılmış; Hiristiyanlar ticaret ile uğraştıklarından şehrin doğusundaki liman bölgesine, Yahudiler, Grekler ve Müslümanlar kentin duvarlar ile birbirinden ayrılmış başka bölgelerine, Müslümanlar batısınayerleşmişlerdir. Kentin batısında Türk nüfus artmasıyla yeni bir sura gerek duyulmuş,Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubad döneminde (1220–1237) 1225 yılında daha doğuda,denize doğru ikinci bir sur yapılmıştır (Çimrin, 2005; Sönmez, 2008).

“Selçukluların yıkılmaya yüz tuttuğu dönemde kurulan beyliklerden, Hamitoğulları Beyliği'nin beyi Dünder Bey 1321 yılında ele geçirdiği Antalya kentinin yönetimini kardeşi Yunus Bey'e bırakmıştır; böylece Hamitoğulları'nın Antalya kolu yani Tekeoğulları oluşmuştur”(Sönmez,2008).

Osmanlı Dönemi

“Antalya ve çevresi 1389 yılında Osmanlı sultanı Yıldırım Beyazıt tarafından Tekeoğulları'ninelinden alınarak fethedilmiş ve Osmanlı topraklarına katılmıştır”(Sönmez, 2008).

“Osmanlı İmparatorluğu yönetimine geçen Antalya kenti 15. yüzyılda, ilk defa sur duvarlarının dışına taşmış özellikle kuzeydeki kapının çevresinde gelişmeye başlamıştır. Dönemsel olarak kendilerinden önceki uygarlıkların kullandığı yerleşmeleri kullanan Osmanlılar mevcut dokuya zarar vermemiş, arazi yapısını, kültür varlıklarını, doğal değerleri korumuşlardır”(Süer, 2006).

“Bu nedenle, Antalya'nın Selçuklu dönemi kent dokusu pek bozulmamıştır(Sönmez, 2008). Osmanlı Döneminde surlar bir kent elemanı olarak önemini yitirmiş ve kentsur kapılarından dışarı doğru yayılmaya başlamıştır”(Süer, 2006).

“Sur dışına kuzeye doğru gelişme gösteren kentin merkezi de sur dışındaki kuzey kapı “Kale Kapısı” çevresinde oluşmuştur” (Sönmez, 2008).

“17. yüzyılın ikinci yarısında Antalya'yı gezen Evliya Çelebi, “üç yanı bahçelerle çevrili şehrinkale içinde dar sokaklı, 3 bin evli dört mahallesinin, kale dışında ise, kuzeyde 20 Türk, 4Rum Mahallesi bulunduğunu, çarşının surlar dışında yer aldığını” söylemiş, limanı 200 parçagemi alacak büyüklükte olarak tanımlamıştır” (Sönmez, 2008).

Selçuklu döneminde etnik ve dini olarak farklı sosyo-kültürel gruplara ayrılan Antalya Kenti Osmanlı döneminde bu kimliğini bir ölçüde yitirmiştir. 17. ve 19. yüzyıllarda kenti ziyarete gelen araştırmacılardan Evliya Çelebi, Beaufort, ve Lanckoronski farklı etnik grupları arasındaki kümeleşmelere değinmemişlerdir. Bununla birlikte kent içinde yaşayan iki farklı etnik grubun yerleşim yerleri arasında farklılıklar bulunduğu bilinmektedir. Türklerin yaşadığı mahallelerde binalar önceden tasarlanmış bir plana uymak yerine, ulaşım yollarının etraflarından dolaşacak ya da aralarından geçecek şekilde oluşmasına neden olmuşlardır; diğer bir deyişle kentte yukarıdan bakılınca labirenti andıran organik bir doku gelişim göstermiştir. Buna karşılık hem kale içindeki hem de kale dışındaki Rum mahalleri ızgara bir doku gelişimi göstermiştir.

“Osmanlı döneminde kentte Müslüman nüfus artmıştır; bu durum Yahudi ve Rum mahallelerinde yapılmış olan dini tesislerle bazı kiliselerin camiye çevrilmesinden anlaşılmaktadır. Örneğin bugün “Kesik Minare” olarak anılan Aya İrini Kilisesi bu dönemde camiye dönüştürülmüştür (Süer, 2006). Yine bu dönemde yapılmış diğer önemli yapılar olarak Makbule Kara Molla Mescidi, Balibey Cami, Murat Paşa Cami, Nazır Hamamı,

Cumhuriyet (Balbey) Hamamı, Sefa Hamamı, Gavur Hamamı, İmaret Cami, İskele Mescidi, Tekeli Mehmet Paşa Cami ve günümüzde Suna-İnan Kıraç Müzesi olarak kullanılan Aya Yorgi Kilisesi sayılabilmektedir” (Çimrin, 2005; Yağcı, 2009).

Mermerli plajından bir görünüm...

Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası

Türkiye’de 1923-1962 yılları arasında turizm sektöründeki faaliyetler Türkiye Turing Kulübü tarafından yapılmıştır. Bu kulübün amacı: “Büyük seyahatler düzenleyerek değerli İstanbul’u, Bursa ve Antalya gibi önemli şehirlerimizi ve buralardaki tarihi eserleri ve Türk kültürünü yerli ve yabancı vatandaşlara anlatmak ve tanıtmak” idi(Dağlı, 2021: 425).

“1920–1921 yıllarında çoğu ahşap evlerden oluşan, nüfusunun büyük çoğunluğunu yerli Türkler, 1/3’ünü Rumların, kalan kısmını ise Yahudi ve Ermenilerin oluşturduğu, toplam 23.000 kişinin yaşadığı bir kent görünümünde olan Antalya’da, ağırlıklı olarak Kaleiçi’nde, Hıdırlık Kulesi ile Hadrian Kapısı arasında kalan alanda ve Yenikapı semtinin hemendoğusunda yer alan Rabe-tiye Mahallesi olarak adlandırılan alanlarda yer seçmiş olan Rumlar 12-18 Ekim 1922 tarihleri arasında kenti terk etmek zorunda kalmışlardır. Lozan’da 30 Ocak 1923’te imzalanan “Türk ve Rum Ahalinin Mübadelesine Dair Mukavelename ve Protokol’egöre Türkiye’de yaşayan 1 milyon Rum ile Yunanistan’da yaşayan 350 bin Türk zorunlu olarak yer değiştirmiş, I. Dünya Savaşı Döneminde yaşanan sıkıntılara ek olarak Antalya’daki ticari hayatta önemli bir yer tutan, imalathanelerin %73’üne sahip, esnaf ve zanaatkârlardan oluşan Rum halkının ayrılmasıyla kentte büyük ekonomik sıkıntılar yaşanmıştır. Rum nüfusunun Antalya’dan ayrılması sonucu nüfus %60 oranında

azalmıştır. Rumların terk ettiği topraklara ve evlerin bir bölümüne Antalya'nın ileri gelenleri yerleşirken diğer bölümlerine ise Yunanistan'dan gelen mübadiller yerleştirilmişlerdir. Toprakla uğraşan ve kırsal kesim dengelenler Değirmenönü Caddesi üzerindeki evlere, Selanik ve Kesriye'nin kent yaşamından gelenler ise Antalya Kaleiçi ile Kale dışındaki Balbey, Elmalı, Yenikapı gibi semtlere yerleştirilmişlerdir (Çimrin, 2007).

Lüle taşı oymacılığı ile geçimini sağlayan bir esnaf...

Kaleiçi'ni her anlamda anlamak demek Kaleiçi'ni görmek, tanımak, izlemek demektir. Kaleiçi'ni anlayıp aktarmak Antalya'nın geleceği için de önemli bir yere sahiptir.

Bir kentin değerini en iyi o kentin oluşumunda payı olan ve orada yaşayanlar bilmektedir, bu durum göz önünde bulundurulduğunda kültürel bir miras olarak gördüğümüz her yapı aslında bir ailenin geçmişi ve geleceğidir. Bu nedenle o yapıların kültür mirası olarak kalabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için içindeki sosyal yapının da korunması gereklidir. Ülkemizdeki planlarda ve koruma planlarındaki başlıca eksiklik sosyal yapı kararları ile ilgilidir. Ülkemizde yer alan koruma altına alınmış kentsel sit alanları için oluşturulan planlarda öncelikli hedef alanın sosyal yapısının alanın sahip olduğu ekonomik yapı ile birlikte korunması olmalıdır.

Böylelikle korunan sosyal ve ekonomik yapı fiziksel bozulmanın önüne geçecektir. Surlarla çevrili olan koruma altına alınmış alanlardaki sosyal

yapı da kendi içinde açık olsa da, dışı kapalıdır. Ve yoğun olan turist akışı ile sosyal yapının bozulması ve alandan süzülmesi kaçınılmaz olmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için, koruma altına alınmış alanlarda başarısızlık ile sonuçlanmış yukarıdan inme turizm kimliğinin yerine sahip olunan konut kimliğinin korunması, büyük ölçekli ve sayısı oldukça çok olan konaklama tesisleri yerine küçük ölçekli ve sayısı az tesislerin yer alması daha doğru olacaktır.

Koruma altına alınmış alanların, yürürlükteki yasa ve yönetmeliklerdeki eksiklikler ve özellikle belediyelerin yaptırım gücünün oldukça fazla olması nedeni ile karşılaşılan başarısız ve alandaki dokuya uyumsuz restorasyon projeleri, altyapı çalışmalarının sonucundayapaylaşmasının önüne yasa ve yönetmeliklerde yapılacak değişiklikler ile geçilmesi gerekmektedir. Ülkemizde yapılacak olan koruma amaçlı imar planları bu bulgular ışığında hazırlandıkları ve uygulandıkları takdirde amaçlarına ulaşabilecek; bu sayede koruma altına alınmış eski kent merkezleri ve tarihi dokular fiziksel yapıları bozulmadan ve değişmeden özgün halleri ile geleceğe aktarılacaktır.

Tarihi alanların Atatürk'ün emri ile 1930'da turizme kazandırılması için yasalar çıkarılmıştı. Bu kapsamda Kaleiçi'nin tarihi bir değerinin olması ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması önemini artırmıştır (Dağlı, 2021: 428). Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, Türkiye Cumhuriyeti'nden kalma tarihi eserler günümüzde hala Kaleiçi'nde mevcuttur. Evlerde, yollarda ve binalarda bu izler kaybolmamıştır. Cumhuriyet dönemi konakları Kaleiçi'nin hazine sandığı gibidir. Kaleiçi değerine göre tam manasıyla korunmamış, kısmi korunmuştur.

Geçmişte belediye başkanlarından birisi evleri yıkıp apartman yapmaya çalışmış. Eski evleri koruyan kanunlar var ama tam anlamı ile korunamıyor. Ben Kaleiçi'ne ticari bir gözle bakmıyorum, sanatçı gözüyle bakıyorum. Bize miras kalan eserlerin korunup kollanması gerekiyor. Geç kaldık yıl oldu 2018 hala yanmış eski evler restorasyon bekliyor. Bu Kaleiçi için bir kayıptır(Ö.G.,65,İşletmeci).

Burada çalışan işletmeciler Kaleiçi gibi eşsiz bir mekâna gereken önemin verilmemesinden dolayı sitem etmektedirler. Aslında bu tarihi dokunun kendine has yapısı bozulmadan restore edilmesi gerekmektedir.

Tarihi mekanlarıyla ve sessizliğiyle Antalya'nın en güzide yeri Kesik Minare, Yivli Minare, Hadrian Kapısı, limanı ve güzel apartlarıyla tarih kokan yaşam alanıdır. Antalya merkezinden geçip bir anda çok farklı bir dünyaya gireceğiniz kendinizi tarih kokan binalarına bakmaktan alıkoyamayacağınız, ağızınız açık sağa sola bakarken hayatın bütün sıkıntılarını unutacağınız, limanında kitap okumaktan fazlasıyla zevk alacağınız yine aynı yerden denize gireceğiniz, güneş batımını en güzel izleyebileceğiniz ve mükemmel manzara fotoğrafları çekebileceğiniz güzide bir semttir. Ayrıca pek çok evin bahçesinden gelen mükemmel çiçek kokularıyla kent hayatından uzaklaşmanın keyfi de bambaşka.

Özellikle Kaleiçi'nin belli başlı yapıtlarını, tarihi geçmişiyle(özellikleri) aşağıdaki gibi verdik.

Özel bir pansiyon işleten Fransız anne ve kızı Sibel...

Bir turist(gezgin) Kaleiçi'ni uzunca tasvir ederek şöyle anlatmıştır: Antalya'nın doğal güzelliklerini tekrar sayacak değilim; sıcak havası ve müthiş tarihsel zenginliğinin yanı sıra son yıllarda daha iyi korunmakta ve restore

edilmekte olan Kaleiçi bölgesinden bahsedeceğim. Benim gibi Kaleiçi'ne ilk kez gidenlerdenseniz sizin için listelediklerime bir göz atın derim:

Kaleiçi Antalya'nın en eski yerleşim yerlerinden bir tanesi. Şehrin tam merkezinde yer alan bu alan M.S. 130 yılında yapıldığı bilinen Hadrian Kapısı ile misafirleri kucaklıyor. Eski surlarla kapalı alan aynı zamanda yat limanını ve birçok başka tarihi kalıntıyı içinde barındırıyor. Dar sokakları, taş ve ahşap cumbalı evleri, tarihi dokusu ve manzarasıyla birbirinden güzel sokaklarda gezinmenin tadı bambaşka.

Antalya Kaleiçi'nde Nerede kalınır?

Direk Kaleiçi'nde kalmak isteyenler için bölgede birçok butik otel mevcut. Benim daha önceden bilgim olmadan kaldığım Residence Otel gerek konumu gerek temizliği ve güler yüzlü personeli ile kalbimi çaldı. Marinaya sadece birkaç dakika yürüme mesafesinde olan otel üst katlardan deniz manzarasına da hâkim. Dışarıdan bakıldığında eski taş konak mimarisini koruyan otel içeride kocaman bir avlu ve havuz bulunduruyor. Özellikle havuz başındaki kocaman yataklara uzanıp kitap okumanın zevkine varmamış olmak beni üzmedi desem yalan olur; daha iyi havalarda da ziyaret etmek için sabırsızlanıyorum. Odaları her ihtiyaca göre modern bir şekilde dekore edilmiş bu otelde kahvaltılar da bir o kadar güzel geçiyor ve hava

güzelse sokakta bile oturarak ortamın tadını çıkarabiliyorsunuz. Akşamları da aynı alan yemek için kullanılıyor ve güzel Akdeniz havasında canlı müzik eşliğinde hoş bir ortam sağlanıyor. Yakınlarda birçok otel olsa da bu oteli gidecek olanlara gönül rahatlığı ile tavsiye ederim.

Kaleiçi'nde Turizmin İlk Yılları ve Etkileri

Yabancı turistlerin Türkiye'ye gelmesi için Cumhuriyet döneminde havayolu taşımacılığına önem verilmiştir. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük illerden sonra Antalya havaalanı 1960'lı yıllarda kurulmuş ve 1985'te uluslararası uçuşlar başlayarak Antalya'nın turizmde öncü olmasına etki etmiştir (Dağlı, 2021: 434). Kaleiçi'ne turizmin geldiği yıllar ve turizmle birlikte yaşadığı değişim oldukça önemlidir. Turizmin artıları ve eksileri Kaleiçi'ne nasıl yansdı bu boyutta incelemeler yapılmıştır.Esnafla yapılan görüşmelerden turizme dair çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır.

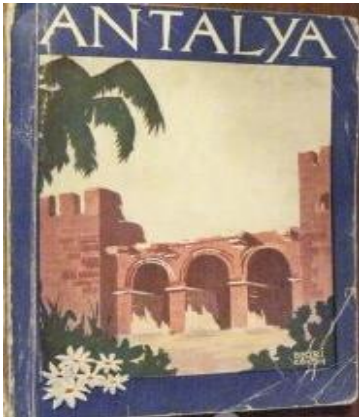
1980'li yıllarda daha güzeldi.1996 yılı itibari ile turizm yavaşladı diyebiliriz. Çünkü paket turizme geçildi

(K.B.,50, E,İşletmeci).

1983 yılında turizm Antalya'da başladı. O yıllarda turizm mükemmeldi (M.Ö.,62, E,Esnafl).

1950'li yıllarda Antalya'da turizm faaliyetleri başlamış. Antalya zamanla göç alarak büyüdü. Bu göç faaliyetleri zamanla Antalya'nın Yörük-Türkmen dokusunu bozdu

(M. Ş.,53, E,İşletmeci).

Antalya'da turizm 1950'li yıllarda başlamıştır. 1950 seçimlerinde milletvekili seçilen Dr. Burhanettin Onat'ın Antalya'da turizm faaliyetlerini güçlendirmek için çalışmalar yapmıştır. Antalya aşığı olarak bilinen Onat meclis konuşmalarında da sık sık Antalya'dan bahsetmiştir. Antalya isimli bir kitap çıkartmış, kitapta doğal güzellikleri ile şiirlere konu olan Antalya'nın en güzel fotoğraflarını yayınlamıştır. Onat adeta Antalya'nın gönüllü turizm elçisi olarak çalışmıştır desek yanlış olmaz.

Turizm, Türkiye Cumhuriyeti'ne gelir sağlayacak bir alan idi. Atatürk, hangi çalışmaların yapılacağı konusunda Türk Seyyahin Cemiyeti'ni görev-

lendirmişti. Turizmin ilk yıllarında yerli turistler tarafından tercih edilen Antalya, yapılan tanıtımlar sayesinde yabancı turistlerin uğrak noktası haline gelmiştir (Dağlı, 2021: 428). Günümüzde Ruslar, Almanlar ve Orta doğu ülkelerinden milyonlarca turist Antalya ve Kaleiçi'ni ziyaret etmektedir.

1980'li yıllarda turizmin doruklarına ulaşan Antalya 90'lı yıllarda paket turizme geçilmesi Kaleiçi esnafını zorlamaya başlamıştır. Beş yıldızlı otellerin her şey dâhil paketleri ile turistler otelden çıkmaya gerek duymuyor. Kaleiçi'nde bulunan pansiyon ve butik oteller bu durumdan etkilenenlerin başında yer alıyor.

Kaleiçi Mahalle Kültürü

1831 yılı Osmanlı döneminde Antalya'da "*Hasbalaban, Karadayı, İskender Çelebi, Babadoğan, Tuzcular, Cüllahkara, Ahi Yusuf ve Ahıkızı mahalleleri kale içerisinde yer alırken Temürçi Süleyman, Balibey, Divanpiri, Kızılsaray, Elmalı, Aşıkdoğan, Sağırbey, Kiçibali, Şeyh Sinan, Çavuşbahçesi, Tahıl pazarı, İğdir Hasan, Şeyh Şücaeddin, Sofular, Arabmescid, Araban, Kızılharım, Takiyeci, Kirişçi, Meydan ve Temürcikara mahalleleri sur çevresine dağılmıştır.*" mahalleri yer almaktadır. Kaleiçi ve çevresinden müteşekkil kent, sancağın merkezi ve en yoğun nüfuslu yeridir. Antalya 1915 yılında 36 mahalleden ibarettir. Bunların 6'sı gayrimüslim mahallesidir. Bir mahallede yabancı Müslim ve gayrimüslimler birlikte yaşamaktadırlar. (Ak, 2014: 312). Günümüzde Kaleiçi toplam da dört mahalleden oluşmaktadır; Tuzcular, Selçuk, Kılınçarslan, Kızılsaray mahalleleri. Kaleiçi günümüzde turizm odaklı olması eski mahalle kültürünün devam etmesine engel olmuştur. Yapılan görüşmeler ile eski Kaleiçi kültürü hakkında bilgi toplamaya çalışılmıştır.

Antalya'da Yenikapılı olmak jargonu vardır. Kabadayılığın sembolüdür. Şarapollülerle Yenikapılılar arasında kabadayılık anlamında büyük bir rekabet vardı (İ.Y., 41, E, Esnaf).

Kaleiçi sadece insanlar için değil, hayvanlar için de korunaklı bir sığınaktır...

1980 öncesi Yenikapı Romanların mahallesiydi. Bunlar alevi değil, romandır. Yenikapılıdır onlar. Yenikapılıym derler Kaleiçi'liyim demezler 1980 öncesi Yenikapı; Romanların mahallesi sayılırdı. Onlar alevi değillerdir, onlar Romanlardır. Onlar kendilerini Yenikapılı olarak görürler. Kaleiçi'liyim demezler, Yenikapı'lyım derler. Onların bu söylemlerini Burdurlular ile Burdur'un Bucak ilçesindeki Bucaklılar'ın söylemlerine de benzetebiliriz.(A.F., 42, E, Esnaf).

İ.Y. söylediği gibi eskiden mahalleler arası çekişmelerin hâkim olduğu bir kültür vardır. Bunlardan biri de Kabadayılar arasındaki çekişmelerdir. Yine bu yıllarda "Yenikapılı" olmak jargonu mahalleli arasında önemli bir simgedir. Ancak günümüzde bu tip söylemlerin kalmadığını söylemek gerekir.

Tuzcular Mah. eski adı Hasbalaban Mahallesi'dir. Tuz depoları vardı ve tuzlar şimdiki şemsiyeli sokağın arkasında satılırdı.Hasbalaban mahallesi (tuzcular) mah. Tuz depoları vardı satılırdı (A.V., 80, E, Emekli).

Çeşitli bölgelerden getirilen tuzlar eski adı Hasbalaban Mahallesi olan şimdiki adı Tuzcular Mahallesi olan bu bölgede satılır. Böylece ismi Tuzcu-

lar diye anılmaya başlayınca Tuzcular Mahallesi adını almıştır. Daha sonraları ise Tuz Depoları bu mahallede kurulmaya başlamıştı.

Evvelden mesela bütün komşular buradaydı. Herkes gece denize elbisesiyle pijamasıyla girerdi. Yüzerdik çıkardık gelirdik, üstüne bir çay demler içerdik. Hocalarımız vardı Kuran okurlardı. Onlara ikram ederdik. Böyle güzel şeyler vardı. Şimdi kalmadı artık. Meral teyze var bir yan tarafta oturan. Eli Kur'anlı komşumuz bir tek o var burada (H.H., 79, K, Ev hanımı).

Eskiden yaşanan komşuluk ve mahalleli olmak kavramlarının unutulduğu ve değerini kaybettiği göze çarpmaktadır. H.H. o günleri özlemle aradığı artık bu kavramları Kaleiçi'nde bulamadığını dile getirmiştir.

Semt olarak çok güzel. Mahalle ortamı görünürde yok. Çünkü sağın kafe solun kafe. Oturan insan çok nadir. Arkadaşlarım hep çok şanslı olduğumu söylerler. Kaleiçi gibi bir yerde oturuyorsun senin yerinde olsam hiç eve girmem derler. Gerçekten öyle. Mesela şurada kapının önünde otururken bile kafe de oturuyormuşsun gibi sanki. (A.H., K, 79 Ev Hanımı).

Kaleiçi'nde mahalle ortamının olmadığı yapılan görüşmelerde ortaya konmuştur. Kaleiçi için cafeler, dükkânlar ve pansiyonları ile kalabalığın bir an olsun eksik olmadığı turizm merkezi diyebiliriz. Bu durumdan şikâyetçi olanlar kadar, kalabalık ortamdan ve canlılıktan memnun olanlar da var. A.H. doğup büyüdüğü mahalleyi terk etmeyerek mahallesini sahiplenmiş ve yıllardır oturduğu evinden memnuniyetle bahsetmiştir.

Kaleiçi Pansiyonları

Burası bir kasaba gibiydi. 1980'lerde ev pansiyonu olarak turizm başladı. Eskiden evin bir iki odasını kiraya verme şeklinde pansiyonculuk başladı. Burası bir rant bölgesi olarak görülmüyordu. Bahçeli evlerin olduğu sade bir yaşamın yaşandığı bir yerdi (İ.Y., 41, E).

Kaleiçi 1980 öncesi tam bir kasaba şeklinde yerleşim yeri idi. İlk pansiyonculuk evin bazı odalarını kiraya verme şeklinde başlamıştır. Burası o yıllarda henüz rant bölgesi olarak görülmüyordu. Bahçeli evlerin bulunduğu sade yaşamın sürüldüğü güzel bir yerleşim bölgesiydi.

En büyük sorun eğlence sektörü ile otellerin bir arada olması. Ruslar ile başlayan kırgınlık. En çok Almanlar geliyor, Hollandalılar geliyor onlarla aramızın bozulması turizmi etkiliyor (İ. Y., 41, E, Esnaf).

Günümüzde uluslararası problemler doğal olarak bizi de etkiliyor çünkü turistler buradaki işletmelerin neredeyse gelirinin tamamını oluşturuyor. Doğal olarak gelen turist sayısındaki azalış burada yaşayan ailelerin gelirlerin de düşüş meydana getirmiştir.

Evlerin bazı odalarını pansiyona çevirip ortak tuvaletler ve banyolar kullanılıyordu (İ. A., 55, E, Esnaf).

Pansiyonculuğun ilk yıllarında evlerde tuvaletler ve banyolar çok fazla olmadığı için ortak kullanılıyordu.

1980'li yıllarda Ilgın Pansiyon, Sabah Pansiyon, Sultan Pansiyon vardı. 3-5 pansiyon vardı toplamda. Cafe bar yoktu. (İ. A., 55, E, Esnaf).

1980'lerde ilk pansiyonlar yapıldı. İlk Pansiyonun adı: Kaptan(Keskin). Pansiyon düzeni olarak; ev sahipleri yaşadığı odanın birini kiraliyordu. Devlete, pansiyonlarda kalacak kişiler söylenirdi (1967'den önce) (M.S., 67, K, Ev hanımı).

İlk açılan pansiyonlardan birisi Sabah Pansiyon'dur. Sabah Pansiyon 1977'de açıldı. Zaman içerisinde pansiyonlara yenileri eklenmiştir. Kaleiçi'nde küçük büyük birçok pansiyon zorluklar yaşasalar da ayakta durmaya devam etmektedir.

Kaleiçi Plajları

Sıcaklarda serinlemek için deniz kenarına giderdik; Kumluk plajı, Çocuk plajı, Mermerli plajı. Arap motoru ile sahilde balık avlanırdı (A.V., 80, E, Emekli).

Yaz sıcaklarında serinlemek için genellikle Kaleiçi sakinleri deniz kenarına giderlermiş. Bu plajlar arasında Kumluk Plajı, Çocuk Plajı, Mermerli Plajı gibi plajlar vardır.

Şehirde yer alan en güzel plajlardan bir olan Mermerli Plajı, günümüzdeki adı ile Yat limanının yanında Kaleiçi surlarının önünde yer alan ve burada yer alan denize girilesi tek plajdır. Kentin tam merkezinde çeşitli teknelerin her gün girip çıktığı bir yerde temiz bir plaj bulmak insanın gönlünde adeta çiçekler açtırıyor. Hiç gitmeden önce karmaşa hâkim olacağını düşündüğünüz bir plajda hiç beklemediğiniz güzellikte bir ortamın karşınıza çıkması insanı şaşırtıyor doğuruşu.

“Yat Limanı’nın iki yanında uzanan yüksek traverten kayalıklar arasındaki tek kumsal olan Mermerli Plajı, limanın güneyindeki küçük bir girintide bulunmaktadır. Plaj, adını bir zamanlar Yat Limanı’nın güneydoğusundaki yüksek teras üzerinde yer alıp günümüzde var olmayan Mermerli Köşk’ten almaktadır. Antalya’nın henüz turizmde bir dünya markası olmadığı dönemde yerli halk tarafından kullanılan ve Kaleiçi’nin tek, Antalya’nın ise ilk plajıdır. Yerel tarihçiler, 1970’li yıllar itibari ile de plajın kamusal kullanıma açıldığını, öğleden önce kadınlar, öğleden sonra erkekler tarafından kullanıldığını aktarılmaktadırlar (Varkıvanç, 2015: 42).

Plaj beş dakika mesafede yer alıyor. Genellikle gezmek için giderdik. Mauna salları tahtalar alta bidonlarla yapılan pratik salları vardı. Mermerli Plajı’nda çocuklar arası yüzme yarışması yapılırdı. Eskiden Deliktaş, Hamit Bey, Perge, adalar plajlarında yüzme yarışmaları yapardık (İ.Y., 41, E, Esnaf).

Plajları mahalleli eskiden yazın sıcaklarda serinlemek için kullanırmış. Yüzme yarışmaları ile eğlence de ihmal edilmemiş. Şimdi ise Kaleiçi’nde plaja girmek için otellerde konaklama şart. Plajlara inmek bile imkânsız.

Yenikapı da kadın-erkek herkes yüzme bilir. Eskiden 10 ay denize giriyorduk. Denizden çıkmazdık hatta yüzümün bu denli esmer olmasını da ona borçluyum (İ. Y., 41, E, Esnaf).

Eskiden Kaleiçi’nde Kumluk plajına gidilirmiş orada anneler arık suyuyla çamaşırları yıkar, çocuklar ise yüzermiş. Hem bu sebeple herkes birbiriy-le sohbet eder hem de güzel vakit geçirilirmiş.

Kaleiçi yazın deniz kenarındaki yerlere yerleşir akşam yemeğini orda yerler denize de girerler. Bir akşamüstü biz de ordaydık gemi geldi demirledi arkadan iki uçak geldi uçağın biri torpil attı gemiye vurmadı kordona vurdu kordonda 5- 6 sandalı parçaladığı gibi kordonu da parçaladı. İkinci uçak da salladı torpili vurdu, gemi arkadan gömülmeye başladı. O zaman gemi Fransız Alman tarafı olmuş onun için batırmışlar. Burada batırdığı gibi Kemer’de de batırmış (C.A., 88, E, Emekli)

İkinci Dünya Savaşı sırasında da Almanya Yunanistan’ı bombalamak isterken Antalya Kaleiçi’ne bombaları bırakmıştır. Bomba bir geminin batmasına sebep olmuştur. Almanya daha sonra Türkiye’den özür dilemiştir.

Kaleiçi Yat Limanı ve Balıkçılık Faaliyetleri

Antalya Kaleiçi'nde Attaleia Antik Kenti kuruluşundan önce Yat limanında Korykos adı ile bir korsan limanı bulunduğu antik kaynaklardan bilinmektedir. "Kaya Kovuğu" anlamına da gelen Korykos, falezlerin hem doğal yapısı hem de sığınma limanı oluşu bakımından önem taşımaktadır. Liman ve gerisinde gelişen Antik Attaleia kenti M.Ö. 2 yy.'dan itibaren kesintisiz iskân görmüş ve günümüze kadar yaşayabilmiştir

Yat Limanı eski şehrin gün ve gece boyunca sergilendiği nefes kesici manzara uluslararası ressam, şair ve yazarların kaynağı olmuştur. Attalos Yurdu anlamına gelen Antalya, II.Attalos tarafından kurulmuştur. Bergama Kralı II.Attalos öncü kuvvetlerine "Gidin bana Yeryüzünün Cennetini bulun" der. Öncü kuvvetler kralın bu emriyle yola çıkıp diyar diyar dolaşır ve sonunda Antalya'nın bulunduğu yere gelirler.Karşılarındaki eşsiz güzelliğe bakarak "Cenneti bulduk" derler. M.Ö.133 yılında Bergama Krallığı'nın sona ermesiyle bir süre bağımsız kalan kent, daha sonra korsanların eline geçmiştir.

M.Ö. 77'de Komutan ServiliusSauricus tarafından Roma topraklarına katılmıştır. M.Ö. 67 de Pompeius'un donanmasına üst olmuştur. M.S. 130'da Hadrianus'un Attaleia'yı ziyaret etmesi şehrin gelişmesini sağlamıştır.

Bizans egemenliği sırasında piskoposluk merkezi olan ismi görülen Attaleia, Türklerin eline geçtikten sonra büyük bir gelişme göstermiştir. Modern şehir antik yerleşmenin üzerine kurulduğundan, Antalya'da antik çağ kalıntılara çok az rastlanmaktadır. Görülebilen kalıntıların ilki, eski liman olarak nitelenen liman mendireğinin bir kısmı ve limanı çevreleyen surlar.

Yat Limanı çevresindeki surlar hala ayakta ve limanı taçlandırmaktadırlar.2011 yılı şubat ayında, Antalya Büyükşehir Belediyesinden yapılan açıklamaya göre; Kaleiçi Yat Limanı'nı sahip olduğu tarihsel ve doğal değerlerini bozmadan, eski cazibesine kavuşturacak bir proje hazırlandı. Projede, Yat Limanı'na iniş ve çıkışı kolaylaştıracak bir adet panoramik asansör ile yüzer ahşap yürüyüş yolları ile seyir terasları yer alıyor. Proje ile tarihi Balık Hali de yeniden canlandırılacak. Kaleiçi Yat Limanı'na ilişkin ilk proje 1980'li yıllarda Turizm Bankası öncülüğünde hazırlandı.

"Evlıya Çelebi'nin iki yüz parça gemiyi alır dediği liman, bugünün ölçüle-riyle, yuvarlak bir büyük havuzdur. Çapı iki yüz metreyi bulmaz. 1980'lerin başına dek, içinde balıkçı tekneleri, gezginleri çavlanlara, kıyıdaki mağarala-

ra götürüp getiren motorlar, birkaç yat ve ördek filoları yüzerdi. Büyük gemiler açıkta ya da kent dışındaki limana demirlerdi. Daha sonra buraya liman yapıldı.”(Bektaş, 2004: 68)

Denizle içli dışlı olmuş bu yerde bir diğer önemli faaliyet gelen turistler için düzenlenen yat turlarıdır. Bu turlarla turistler Antalya'nın falezlerini ve falezlerden akan şelaleyi denizden izleme imkânı bulunmaktadır. Aynı zamanda bu yat turları size özel günlerinizi değerlendirme şansı da sunar.

Antalya limanı bir zamanlar Türkiye'nin güney kıyısında Mersin'den sonra gemilerin yavaşabileceği ikinci limandı. Bu gün ise bu limandan sadece yatlar yararlanmaktadır. Kentin batısında yapılan Endüstri Limanı'nın çalışmaya başlaması ile eski limanın adı "Yat Limanı" olarak değişmiştir. Yat sayısının artmasıyla denizin kirlenmesini beraberinde getirmiştir.

İki işletmecide son dönemde yaşanan yat limanı ile ilgili gelişmeleri bu şekilde dile getirmiş ve yeni durumdan pek de memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Tabii bu kirlenme bir güzelliği hızlı bir şekilde ortadan kaldırmıştır. Geçimini denizden sağlayan ve günün yorgunluğunu balık tutarak atmak isteyenleri olumsuz etkilemiştir.

Belediyenin yaptığı düzenlemeler ve yat sayılarındaki artış eski görünümünü yok etmiştir. Deniz kültürünün önemli unsurlarından olan balıkçılar başka bir yere "tecrit" edildi. Bu durum modernize adı altında göz yorucu yapılar sunarak bir kültürü ortadan kaldırmaya yol açmıştır.

Balıkçıları buradan çıkarttılar. Çaltıcak'da balıkçı limanı yapıyormuş oraya yönlendirdiler. Burada yeni yapılan marina yat limanına açılacak(B.Ö.,48, E, İşletmeci).

Yat Limanı önemli bir değer. Belediyeler çekidüzen vermek istiyorlar ve balıkçıları uzaklaştırıyorlar. Balıkçıların Yat Limanı'nda olması görsel olarak da bir güzellikti. Kayıkları boyaması, ağları örmesi güzeldi. Şimdi ise Koca koca yat dediğimiz teknelerde canavarımsı görüntüler Yat Limanı'nı korku adasına dönüştürdü(Ö.G.,65, E, İşletmeci).

Kaleiçi limanda bulunan balıkçılar başka bir bölgeye yönlendirilmiştir. Balıkçılık faaliyetleri yasaklanmıştır. Hala limanda oltalarını denize bırakan balıkçılar vardır. Turizme yönelik tekneler de turistlerin ilgisini çekebilmek için değişik şekiller kullanmıştır. Ö.G. dediği gibi canavarımsı şekiller kullanan botlar da vardır. Esnaf, turistlerin ilgisini çekip para kazanmak için

teknelerin dışına bu şekilleri kullanıyor. Başka bir açıdan bakarsak tarihi Kaleiçi Limanı'na bu görüntü yakışıyor mu?

Tekneler var hala balıkçılık devam ediyor. Yasaklanmış ama denetim olmadığı için balıkçılar oltalarını denize atıyor(M.Ö.,62, E,Esnaf).

Kaleiçi yat liman ticari amaçlara yönelik faaliyetlerini, yeni ticaret limanının yapılması ile son vermiştir. Tamamen turizme yönelik faaliyetler yürütmektedir.

1940-60'lı yıllarda "Fatma Abla" diye bilinen bir kadın deniz fenerini düzenli bir şekilde yakar ve söndürürdü. İlk yıllarında kocasıyla birlikte yaptıkları bu iş eşinin ölümüyle birlikte Fatma ablaya kalmıştı. Akşam belli bir saat Deniz Feneri'ne merdivenler yardımı ile çıkar, feneri yakardı. Sabah yine günün ağarmasıyla birlikte gider söndürürdü. Bu yıllar boyunca sürdü.Fırının orada evleri vardı. Başı örtülü bir kadındı. Koçlar aldı evini o da Kaleiçi'nden ayrıldı(A.V., 80, E).

Fener Gardiyanı

Ben Emin Altınar 2 Temmuz 1955'te Kaleiçi'nde doğdum. Kaleiçi'nde oturduğunuz hemen hemen tüm taşlarda çocukluğumdan kalan ayak izlerim vardır. Şu anda benim kutsal topraklarımın içerisindeyiz. Her çocuğun, çocukluğu ve çocukluk bahçesi kutsaldır. Dolayısıyla burası benim çocukluk bahçem. Bir gün 8 yaşındayım, kısa boylu ve başı eşarplı üstünde krem pardesü ile bir teyze her gün saat 4.30 sularında Mermerli Plajı tarafında yer alan mendirekten mendireğe giriyor. Çok hızlı adımlarla geliyor, tırmanarak fenere çıkıyor, feneri yakıyor ve dönüyor. Yağmur, çamur, sel, fırtına hiçbir zaman için onu yolundan caydıramazdı. Bir gün yine böyle çok fırtınalı bir havada felaket bir yağmur var, dalgalar fenerin üzerinden aşılıyor. O teyze yine aynı yerden fenere doğru yöneldi ve çok büyük mücadeleler ile fenere ulaştı, feneri yaktı ve geri döndü. Daha sonra koşarak anneme gittim, çok endişelerim vardı ve anneme şöyle dedim;

-“Ya annecim, bu teyze bu işi yapmak zorunda mı?”

Annem ise kesin ve kararlı bir şekilde şöyle dedi;

-“Çocuklarına bakma zorunda!”

Aradan yıllar geçti. O teyze kimdi, neyin nesiydi bilmiyorum ama benim için o çocukluğumdaki fenerci teyzeydi. Bir gün sanırsam 2013 yılı idi. Deniz

Ticaret Odasının bir paneli var. Buradaki Panel konusu "Fener Gardiyanları". Ben o gün fenercilere, fener gardiyanı dendiğini ve benim fenerci teyzemin bir fener gardiyanı olduğunu öğrendim. Konuşmacılar var ve orada da bir konuşmacı hanımefendi var. Sıra o konuşmacı hanımefendiye geldiğinde dedi ki benim annemde bir fener gardiyanıydı. O Mermerli'ye gittiğinde ben yorganımın içine girer sabahlara kadar ağlardım, acaba annem tekrar geri gelecek mi diye düşünürdüm. Enteresan bir şekilde kader bizi karşılaştırmıştı. Benim fenerci teyzemin kızı Nevin Doman o panelde bir konuşmacı olarak yer alıyordu. Panel biter bitmez hemen ona yaklaştım ve "ben anneniz ile görüşme isterim" dedim. Daha sonra randevulaştık, telefon numaralarımızı birbirimize verdik. Fatma Teyze ile buluştuk. Kapıdan içeriye girince beni tepeden aşağıya kadar tamamen süzdü. Ben hemen elini öptüm. Kayın pederi Selanik göçmenlerinden biriydi, Emin Çavuş. Fatma Teyzem, Emin Çavuşun kızıydı. Denizdeki gemilere o zamanlar Baba Burnu'nda yer alan fener yol gösteriyor imiş. O Baba Burnu'nun gardiyanı Ahmet Doman'ın yeğeni, daha sonra o Deniz Ticaret odalarına tavsiyede bulunuyor, "benim yeğenimi işe alır mısınız?" diyor. Ahmet Doğan işe başlıyor ve işe başladıktan sonra büyük bir rahatsızlık geçiriyor. Bu hastalık 8 sene sonra iyice artınca Ahmet Bey vefat etmeden son iki sene Fatma Teyze fener gardiyanlığını üstleniyor. Maalesef Ahmet Bey'i kaybettiklerinde Fatma Teyze 3 kızı ile yalnız başına kalıyor. Bu müthiş bir yaşam öyküsüdür. Ve aşağı yukarı Fatma Teyze 30 yıl bu fenerin gardiyanlığını üstleniyor. Bugün kendisi 91 yaşında 3 çocuk sahibi 5 torunu var. İnşallah o dik duruşa o hırsa o azimliliğe yine bu fenerlerden birinin yanına onun heykelini dikerek ve hayatını anlatarak Antalya gençliğine, Kaleiçi çocuklarına ve halkına bir hediye yapılmış olunur. Çünkü Fatma Teyze'nin hayatı hakikaten örnek alınması gereken bir yaşam öyküsüdür (https://www.youtube.com/watch?v=mp8Qp_XcqOA).

Fener eskiden gazlıydı. Maunaların olduğu dönemde büyük gemilere maunalarla yük yükleniyordu (A.F., 42, E, Esnaf).

Kaleiçi'nin önemli karakter isimlerinden Gardiyan Fatma'nın yaktığı fenerin son hali...

Kaleiçi'nde hala ayakta olan Deniz Feneri eskiden aktif olarak kullanılmış. Mahalle sakinlerinden Fatma Abla bu işi uzun bir süre yürütmüştür. Zamanla Kaleiçi'ne turizmin gelmesi ve mahalle sakinlerinin Kaleiçi'ni terk etmeye başlaması ile fener unutulmuştur. Günümüzde limanda yer alan bu fener yenilenecek güneş paneli ile otomatik çalışı halde yer almaktadır.

Kaleiçi Gece Hayatı

“Kaleiçi adeta bir zaman makinesi gibi”

Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nevzat Ç, Kaleiçi'nde yerleşmenin M.Ö. 4. yüzyılda başladığını söyledi. Kaleiçi'nde mahalle hayatının neredeyse bittiğini ve buranın tamamen turistik bir merkez haline geldiğini anlatan Çevik, şunları belirt-

ti:"Türkiye şartlarında çok iyi korunan bir bölgedir. Son yıllarda Kaleiçi'ne yapılan yatırımlar bölgeyi temiz ve güvenli hale getirdi. Kaleiçi, bizim için bir bilgi rezervi. Geçmiş bin yılların hepsini toplayan bir bilgi deposu. Burada nerede bir temel açsanız altında Roma'sı, Helenistik'i, öncesi karşımıza çıkıyor. Kaleiçi, özel bir yer. Burada bir star ışığı var. Bunu her şehre söylemeyiz. Doğası, tarihi ve kültüründen bu ışığı alıyor. Müthiş bir mücevhere sahipmişiz gibi davranmamız gerekiyor. Kaleiçi'ne herhangi bir yerden girdiğinizde 15 dakikalık yürüyüşte adeta zaman tüneline giriyorsunuz. Bir sokaktaki kısa bir yürüyüşe binlerce yılı sığdırabiliyorsunuz. Kaleiçi adeta bir zaman makinesi gibidir. Bunun değerini çok iyi bilmemiz gerekiyor. Bu bizim için bir emanettir, geçmiş bin yıllardan aldık, gelecek bin yıllara aktarmamız gerekiyor."

Turizmin başkenti Antalya'nın onlarca bar ve kafenin olduğu tarihi Kaleiçi, aynı zamanda kentin en önemli eğlence merkezi konumunda. Yat Limanı ile bütünleşik olarak yerli ve yabancı turistlerin en güzide mekânı olan tarihi Kaleiçi'nde, butik pansiyonların yanı sıra kafe-bar tarzında 100'e yakın eğlence mekânı da bulunuyor. Yapıların büyük buluşma bahçeli olan veya sigara yasağı gibi nedenlerle de birçoğunun dışarıya masa- sandalye attığı işletmelere yönelik son günlerde sıkı denetim uygulanmaya başladı.

Kaleiçi, gece görünümü...

Kaleiçi'ndeki barların, (gece hayatı) bu mekânların, kimler tarafından tercih edildiğini, tercih edilme sebeplerini, gece hayatıyla nasıl tanıştıkları-

nı,geceulaşımını, buradaki insan profillerini ve yaşanan sıkıntıları saptamak amacıyla gece hayatıyla içli dışlı olanlara şu soruları sorarak Kaleiçi'nin gece hayatını da değindik.

1)İnsanları Kaleiçi'ne çeken etkenler sizce nelerdir?

Yeni insanlarla tanışmak, negatif enerjiyi atmak, doğum günü, yıl dönümü kutlamaları için tercih ediliyor. İl dışından gelenleri arkadaşları gezdirmek için eğlenmeye götürüyorlar. Öğrenciler için daha ekonomik olduğu için cazip geliyor.

2)Kale içinde ulaşım konusunda sıkıntı yaşıyor musunuz?

Kale içine giderken otobüsle, dönüşte otobüs seferleri bittiği için ve daha güvenli olduğu için taksi tercih ediliyor.

3)Kaleiçi gece hayatıyla nasıl tanıştınız?

İlk olarak arkadaş gruplarının etkisiyle gece hayatıyla tanışılıyor. Daha sonra kişinin arkadaş ortamına ilgi ve isteğine göre gece hayatı devam ediyor.

4)Mekânlarda eğlenen insan profili hakkında neler söylersiniz?

Mekânlara 3/4 tipte profil geliyor. Bunlar; eğlence amaçlı, stres atmak için, yeni insanlarla tanışmak için ve kutlama için gelenler şeklinde ayrılıyor. Kale içindeki mekânlara daha çok üniversite öğrencileri geliyor.

5)Daha çok hangi tarz mekânlarda zaman geçiriyorsunuz?

Tasarım bakımından beğendiğim mekânları ve mekân sahiplerini tanıdığım daha güvenli mekânları tercih ediyoruz.

6)Gece hayatında sıkıntı yaşadığınız zamanlar oldu mu?

Tabii ki oluyor. Gecenin ilerleyen saatlerinde kafalar biraz iyi olduğu zaman insanlar tanışmak istiyor. Özellikle tek takılan erkekler kızları tavlamak için geliyor. İltifatlar yapılarak yaklaşıyor daha sonra niyet yavaş yavaş belli ediliyor.

7)Kaleiçi gece hayatıyla hiç tanışmamış insanlara ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

İlk gideceklerse güvenilir insanlarla gitmelerini öneririm.

8)Kale içindeki gece hayatındaki eğlence senin için yeterli oluyor mu?

Öğrenci için cazip geliyor mekânlar eğlenceli ve kendi dünyanda ki insanlarla bir aradasın.

Çarşamba günü elit kişiler geldiği için halk ağzıyla zengin eğlencesi diye geçiyor. En kalabalık günler ise halk ağzıyla kutsal cuma ve cumartesi diye tabir edilen günler oluyor. Bu yüzden cuma ve cumartesi geceleri müzik grupları daha iyi çalmak zorundalar. Hafta sonları daha çok pop şarkı şarkılar söylenirken hafta içi biraz daha yukarı müzikler tercih ediliyor.

Kaleiçi gidilebilecek yerleri de bir öğrenci şu şekilde dile getiriyor:

Öğrenciler için eğlence hayatı burada. Harbiden eğleneceğiniz mekânlar var ama 1-2 tane. Burada harbiden iyi bir mekân eksliği var. Harbi olacak ama. O bahsettiğim 1-2 mekân çok kalabalık oluyor çünkü. Adım atamıyorsun içeride. Tacize uğruyorsun falan. Bunlar sıkıntılı durumlar. Ama bir akşam eline biranı alıp Kaleiçi'nin sokaklarında dolaşmak bile bir eğlencelidir. Muhtemel kaybolursun sokaklarda. Korkma sonu kötü yerlere çıkmıyor. Kaleiçi tarih kokar. Bu kokuyu mutlaka alın. Ama abartmayın üstünüze sinmesin. Ya da abartın sinsin. Güzeldir Kaleiçi.

Bazı eğlence mekanları ile ilgili görüşler;

a) Burası eğlencelidir. Görme engelli inanılmaz bir sese sahip olan amcanın ekibinin coşturduğu fasıl gecesine mutlaka gidin. Bazen alkolün etkisine yenik düşen teyzeler, abiler yol ortasında oynamaya başlar, trafiği alt üst eder. Fiyatları makul, mezeleri de açık büfe.

b) Harika bir canlı müzik ekibi var repertuvarları oldukça geniş. Mekânın duvarlarındaki yazılar sarhoş eder sizi içtikleriniz değil. Açıklı yaklaşık 2 sene oldu ama müdavimlerinin olduğu kaliteli, tam öğrenci meyhanesidir.

c) Burası son 1 yılda duyulmuş kendine özgü özel bir meyhanedir. Fotoğraf meyhanenin en önemli özelliğini anlatmaktadır. Burada çok uygun bir ücrete sınırsız hamsi yiyebilirsiniz. Harbiden sınırsız ama. Yani bittikçe geliyor masanıza. Mezeleri de fena değildir. İçeride farklı gelir gruplarından insanlar vardır. Çoğunlukla ya hep zengin mekanlarda takılıyor biraz da salaş takılalım diyen sosyetenin ünlü simalarına rastlayabilirsiniz. Ama öğrenci olarak da gidebileceğiniz, müziği fena olmayan iyi bir meyhanedir.

Kaleiçi'nde gece eğlencelerinden bir görüntü...

d) Kaleiçi'nin kralıdır. Çoğu akşam oturmayı bırakın ayakta duracak yer bulamazsınız. Mekan çok iyi mi tartışılır. Ama Kaleiçi'nin diğer tüm mekanları arasında en iyisidir. Fiyatları biraz yüksek olsa da canlı müzik grupları oldukça eğlendirir sizi. Çok sık giderseniz sıkabilir. Bugünlerde yeni mekanına taşındı ve görkemli bir açılış yaptı. Normal bir akşamda gittiğinizde Akdeniz Üniversitesi'nin bir kısmını orada görebilirsiniz.

e) Kaleiçi'nde gidilecek nadir mekânlardan biridir. İçerisi oldukça küçük olmasına rağmen. Canlı müzik grupları sayesinde oldukça eğlenceli bir mekândır.

Kaleiçi'ne hareket katan sokak müzisyenlerinden bir görüntü...

Gece hayatını tercih edenlerinin görüşleri bu yöndeyken, bar işletmecileri de diğer işletmeciler (esnaf) gibi bazı konulardan mustarıptır. Özellikle ekonomik gelir açısından kendilerine göre haklı sebepleri vardır. Son zamanlarda yaşanan turist sayısındaki düşüşlerin onları da etkilediğini görmekteyiz. Ancak yerli turistler özellikle öğrenci grupları bu düşüşü pek de hissettirmemişlerdir.

Sonuç olarak turizm Kaleiçi'nin can damarıdır.Kaleiçi'ni bir bütün olarak ele alacak olursak Kaleiçi, ülkemizde ve dünyada eşsiz bir dokuya sahip bir cazibe merkezidir.*Bu yıl yaygınlaştı barlar. Konaklayan içinde sıkıntı yaratmaya başladı. Ailenle gelip gezmeye kalksan da Kaleiçi'nde rahatsızlık, sokaklarda içki içilmesi de bizleri rahatsız ediyor. Masalar yollara atılıyor ve gece burada yüksek sestən pansiyondaki müşteride kalmak istemiyor. Dinlenmek için geliyorlar Kaleiçi'ne gece hayatı yüzünden kaçıyorlar. Gece 12'den sonra yüksek ses yasak ama aşıyor. Bu durum müşteriyi rahatsız ediyor (B.Ö.,48,Erkek,İşletmeci).*

Buradaki otele dinlenmek için gelen turist sestən dolayı rahatsız oluyor. Gece 12'den sonra yüksek ses yasak ama buradaki çoğu mekân eğlence merkezi olduğu için sıkıntı çekiyoruz (K.B.,50, E,İşletmeci).

Pansiyonlar saat 10'dan sonra müzik sesinden rahatsızlar. Haklılar müşterileri buraya dinlenmek için geliyor.İç içe olmamalı.

13-14 yaşlarında çocuklar barlara alkol almaya geliyorlar. Bu çocuklar mı bizim geleceğimiz! Sokaklar da uygunsuz durumda gençleri görüyorum. Ailelerine yalan söylüyorlar. Aile çocuğunu okulda sanıyor. Durum çok kötü. Denetim olmalı. Gençler alkole bırakılmamalı (İ.Y., 41, E, Esnaf).

Otel ve barların iç içe olması rahatsız ediyor. Çünkü oteller sakinlik istiyor barlar ise eğlence istiyor. Bu zıtlıktan dolayı sıkıntılar yaşıyoruz(A.K., 65, E, İşletmeci).

Bir diskonun yanı başında ikamet edemezsin. Uyuyamazsın. Bir eğlence merkezi bir bölgede yer alır. Bitti. Kaleiçi'nde ise pansiyonun yanında bangır bangır sesi ile disko ve bar. İzole ediyoruz desinler istedikleri kadar. Özetle ilk olarak kimlik kazandırılmalı Kaleiçi'ne(M.Ö.,62, E, Esnaf).

Antalya'da gece hayatı oldukça renkli ve hareketli geçmektedir. Çok sayıda kulübün yer aldığı şehirde akşamları çok eğlenceli ve bir o kadar kalabalıktır. Özellikle yaz mevsiminde marina ve çevresindeki disco ve barlar yoğun olur. Her türden müzik çalan çeşitli mekânlara rastlamak mümkündür.

Yukarıdaki yorumların geneline baktığımızda Kaleiçi esnafı otel ve barların iç içe olmasından rahatsızlık duyuyor. Gece saat 10.00'dan sonra yüksek ses yasak olmasına rağmen devam ettiriliyor. Otele gelen müşteri sakinlik ve dinginlik isterken, eğlenmek için barlara gelen müşteri yüksek ses de müzik istiyor bu zıtlık problemleri de beraberinde getiriyor. Kaleiçi'nin bu özelliğini bilen turist konaklamak için buradaki otelleri tercih etmiyor.

Gece burada kavga çıkarıyorlar olay oluyor, polisi arıyorsun ama işim var diyor. . Burada Eliyy adında bir gece kulübü vardı. Sabaha kadar gürültü yapardı. Bizde sürekli şikayet ederdik. Gece çevre korumadan gelenlere ses ölçümü yaptırırdık. Vali işin içine girdi, çözemediler. Ama şu anda normale döndü. Şu anda gece saatlerinde pek ses gürültü işitmiyoruz. Kaleiçi'ni korumamız lazım (K.O., 47, E, İşletmeci).

Barlardan çıkan yüksek ses Kaleiçi'nde yer alan tarihi binaların kolonlarına da zarar veriyor.

Gazete haberlerine bakıldığında Kaleiçi'nde alkolün etkisiyle tarihi dokuya zarar verildiği de göze çarpmaktadır. Surlara yazı yazılması bunun en basit örneği. Güvenlik önlemleri ile bunun önüne geçilmeye çalışılıyor.

Benim gece hayatım yok ama duyduğum kadarıyla geceleri pek fazla ka-

labalık olmuyor ama Kesik Minare tarafları Hıdırlık Kulesi tarafları geceleri çok kalabalık oluyormuş. Barları genelde gençler dolduruyor. Gününü gün ediyor, eğleniyor gençler. Biz bu durumdan rahatsızız. Gençleri bar köşelerinde görmekten üzüliyoruz. O barları olduğu yerde her türlü pislik, olumsuzluk var. Çok fazla olay oluyor. Bu barların önünde öyle pislikler oluyor ki anlatmaya dilim varmıyor (A. C. K., 64, E, Elektronikçi).

Kaleiçi tarihi dokusu ile dünyada eşi benzeri olmayan bir bölge, geceleri ise eğlence mekânları ile ünlü bu ikilem Kaleiçi'nin tanıtımının yapılmasında en büyük engel olarak görülmektedir. Kaleiçi'nde butik otellere gelen turistlerin amacı; dinlenmek, rahatlamaktır. Geceleri yüksek ses ve alkollü kalabalıktan rahatsız olmaları kaçınılmaz. Öncelikle Kaleiçi'nin kimliğini belirlemek gerekir. Tarihi bir dokuya mı hizmet edilmeli, yoksa eğlence mekânları mı? Soruyu cevaplarsak bu soruna da çözüm getirmiş oluruz.

KALEİÇİ'NDE EKONOMİK HAYAT

Turizm ya da gezim; dinlenme, eğlence, görme ve tanıma gibi amaçlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye gezmen (turist) çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin ve yapılan çalışmaların tümüdür. Turistik gezi, insanların sadece bir yerden bir yere gitmesi değil kültürel, ekonomik ve toplumsal olarak da iletişim içinde olmalarıdır. Turizm sayesinde insanlar hem diğer ülkelerin hem kendi ülkelerinde yaşadıkları bölgenin dışındaki güzelliklerin hem de geçmişte yaşamış olan insanların bırakmış oldukları kültürel mirasın farkına vararak, gelecek kuşaklara daha yaşanılabilir bir dünya bırakmanın gerekliliğine inanarak hayata farklı açılardan bakabilirler.

Türkiye'de turizm deyince akla gelen ilk yer Akdeniz bölgesidir. Akdeniz bölgesinde ise tatil yapılacak ilk yer olarak Antalya gelmektedir. Peki, Antalya'yı bu kadar cazip kılan nedir? İşte biz bu sorudan yola çıkarak Antalya'nın başta kendisine sonra da ülkemize sağladığı katkıları öğrenmek için Antalya'nın merkezinde bulunan tarihi dokusu ve Akdeniz ikliminin etkisiyle sıcakkanlı insanların kendilerine yer edindiği Kaleiçi'nde sorumuzun yanıtını aradık.

Aslen Antalya'nın Korkuteli ilçesinden Kaleiçi'nde büyümüş Ali F. İle yapılan mülakattan...

Kaleiçi Antalya'nın merkezinde ulaşımı kolay, denizle içli dışlı olmuş, sanki dünya milletlerinden insanların sözleşip de buluştuğu, buluşma yeri olarak da “tarihi saat kulesini” seçtiği bir yer. Kaleiçi dışarıdan basit bir kale gibi görünebilir, sağından solundan güzel bir fotoğraf çekilebilir fakat kalenin içine girdiğiniz anda kendinizi sanki içinden çıkılmaz bir labirentin içinde bulabilirsiniz. Eğer ilk defa Kaleiçi'ne geldiyse Kaleiçi'ni bilen birisiyle gezmeniz sizin için daha iyidir. Yoksa aynı yerden tekrar tekrar geçme ihtimaliniz kuvvetle muhtemeldir.

Kaleiçi' de geçmişten günümüze kadar dar sokakları, eski evleri, hediyelik eşya satan dükkânları, antika halı satan mağazaları, gece hayatı, otelleri, pansiyonları ve tarihi dokusuyla eşsiz bir mekândır. Roma'dan Selçuklu'ya, Selçuklu'dan Osmanlı'ya, Osmanlı'dan Türkiye'ye miras kalan Kaleiçi dünyanın her yerinden insanları çekebilecek kendine özgü bir yaşam alanıdır.

“Labirent sokakları arasında kimi zaman cumbaların kimi zaman ağaçların gölgesinde yürür, karşınıza çıkan her evde, dalında gördüğünüz her portakalda ya da her yanı sarmış begonvillerde, kendinizden geçersiniz” (15:33masseur(ekşi sözlük kullanıcısı) 08.05.2006).

Yazın ortasında, sıcak ve nemli Antalya havasında dışarıya çıkılmaz diye düşünmeyin. Gördüğünüz gibi Kaleiçi size tarihi evleri ve ağaçlarıyla gölge alanlar sunuyor.

Kaleiçi Turizmi ve Ekonomik Getirileri

Kaleiçi yerli ve yabancı turistlerin uğrak noktası olarak görülmektedir. Yabancı turist kültür turizmi, yerli turist eğlence mekânları için Kaleiçi'ni tercih etmektedir. Her iki durumda da ekonomik katkı Kaleiçi esnafına fayda sağlamıştır. Kaleiçi yurtiçinden olduğu gibi Avrupa ve Asya'dan da yoğun turist çekmektedir. Çünkü gerek Avrupalıların gerek Asyalıların bir turizm bölgesinden beklentilerini yaz kış cevap verebilmektedir. Kaleiçi'ne gelen yerli ve yabancı turistler sadece belli dönemlerde değil yılın her ayı kendi tatil anlayışlarına uygun bir aktivite bulabilmektedir. Kaleiçi kış aylarında elli yaş üzeri Avrupalı turistler için istirahat edecekleri sakin bir lokasyon iken yaz aylarında yirmi kırk yaş arası özellikle Rus turistlerin eğlence anlayışlarına cevap verebilmektedir. Kaleiçi'nin hizmet vermedeki bu çok yönlülüğü farklı kültürlerin insanları 365 gün bir araya getirmektedir.

Kaleiçi'nde hizmet veren firmalar turistlere her türlü imkânı sunmaktadır. Bunlar hediyelik eşyadan, otel turizmine, restaurant/bardan rentecara, turistik tekneden, kültür aktivitelerine kadar onlarca farklı iş kolunu barındırır. Bu denli fazla iş kolunun bulunması esnaf çeşitliliğini ve sayısını çoğaltmış, özellikle doğudan göçle gelen insanlara burada iş imkanı sunmuştur.

Turistler büyük otellere geliyor otelde vakit geçirip ülkesine geri dönüyor. Hava alanından alınıp hava alanına bırakılıyor. Kaleiçi'ne rehber eşliğinde gezmek için geliyorlar alışveriş için değil. Avrupa'dan Kaleiçi'nde kalmak için gelen turist çantasını sırtlayıp turlara dahil olmadan geliyor. Tasarruf yapacak katkısı yok. Kaleiçi'nde 3750 tane işletme var. Son bir yılda çalıştırdığımız eleman sayısı 5-6 kişiden 2 ya da 3 kişiye düştü. Gerisini siz düşünün (K.B.,50, E, İşletmeci).

Kaleiçi Antalya turizminin çekirdeğidir. Turist yaz kış her zaman var. Siyasi olayların yaşandığı 2000'li yıllarda da turist gelmeye devam etti. Fakat tatil köylerinin yapımı ile turist sayı olarak Antalya'nın yakın çevrelerine dağılıyor. Kemer, Belek, Manavgat'a kadar turistler gidiyor. Kaleiçi'nin alt yapısı olmadığı için evler eski turisti ağırlayacak durumda değil. Ama insanlar yakıştırmışlar turiste hizmet etmeye çalışıyorlar. Derme çatma binalarda hedi-

yelik eşya satarak turiste hizmet etmeye çalışıyor. Turizme elbette büyük katkılar yapmıştır. Derme çatma binalarla ülkeye döviz kazandırıyorlar. Bu dört dörtlük hizmeti oteller veriyor.Son siyasi olaydan önce(Rus uçağının düşürülmesi) turist sayısında yavaş yavaş bir azalma vardı. Bunun sebebi de Türkiye’de ve dünya da yaşanan ekonomik krizin etkileridir.Tur şirketlerinin her şey dahil paketleri de turistin Kaleiçi’ne gelip döviz bırakmasına engel oluyor.Esnaf da haklı olarak memnun değil(Ö.G.,65, E,İşletmeci).

Görüşmeler de üstünde durulan en önemli konu beş yıldızlı oteller için uygulanan paket turlar. Türk turizmi açısından, birçok medeniyetin yaşadığı bir coğrafyayı görmeden, ülkemiz hakkında hiçbir fikre sahip olmadan, Türk misafirperverliğini görmeden ülkemizi terk eden bir misafir profili ortaya çıkmaktadır. Konaklama işletmelerinin bulunduğu Kaleiçi çarşısı esnafları da, paket turlar uygulamasından büyük zarar görmektedirler. Çünkü zamanının büyük bölümünü konaklama işletmelerinde geçiren turistler, işletme dışına çıkmaya gerek duymamaktadırlar. Hediyelik eşya dükkânları, kuyumcular, kafeler, pansiyonlar vb. gibi çarşısı esnafı turizmin ekonomik işlevlerinden yeterince yararlanamamaktadır.

Ayrıca yabancı tur operatörleri özellikle Avrupa, her şey dâhil paketlerde fiyat düşürme stratejisi izleyerek Türkiye’ye gelen turistlerin niteliğini değiştirmektedir. Her ülke gelir düzeyi yüksek turisti misafir etmek istemektedir. Türkiye’nin bu konuda başarılı olduğunu söylemek zordur.

Aslen Antalya'nın Serik ilçesinden olup, uzun yıllardır Kaleiçi'nde büfecilik yapan bir esnaf...

Antalya'da tarihi Kaleiçi'ne gelen turist sayısında 2017'nin ilk 6 ayında ciddi düşüş oldu. 5 yıl önce 40 bin turistin ziyaret ettiği tarihi bölgeyi, bu yıl 11 bin ziyaretçi gezdi. Antalya'ya havayoluyla gelen turist sayısı 8 milyonu aşarken, birçok turist kent merkezini görmeden Antalya'dan ayrıldı. Kent merkezinin en önemli cazibe merkezi Kaleiçi ve Kalekapısı bölgesine gelen turist sayısında önceki yıllara göre büyük düşüş yaşandı. İlk 6 ayda Antalya'ya gelen 2.8 milyonun üzerindeki turistten sadece 11 bin 200'ü otelin-den ayrılıp kentin merkezini dolaştı. Düşüşün en büyük nedeni ise Kalei-

çi'ne en büyük ilgiyi gösteren Avrupalı turist sayısındaki azalma gösterildi.4 liralık aspirinin pazarlığını yapıyor.

Kalekapısı Esnafını Güçlendirme ve Kalkındırma Derneği (KALEDER) Başkanı Hasan Kilit, son iki yıla göre Antalya geneline gelen turist sayısında önemli artış olduğunu hatırlattı. Ancak turizmde gelen turist sayısından öte turistin bıraktığı rakamlara bakılması gerektiğini vurgulayan Kilit, turistin her şey dâhil yöntemiyle 300 liraya yiyip içtiğini, ancak kentmerkezinde 4 liradan satılan aspirini pahalı bulup pazarlık yaptığını söyledi.40 binden 11 bine düştü.

Kaleiçi ve Kalekapısı'na yatırım yapanların bekledikleri karı elde edemediğine dikkati çeken Kilit, "Bu da turist sayısının az olmasından ve gelen turistin kalite itibariyle para harcamamasından kaynaklanıyor. Her yıl bu iki noktada turlar vasıtasıyla gelen turistlerin istatistiklerini yapıyoruz. Gelen şirketleri, gelen araçların kaç kişi olduğunu, tercümanların isimlerine kadar not alıyoruz. Günlük listelerimiz oluyor. Otoparklara gelen turları da kayıt altına alıyoruz. Bu yıl ilk 6 ayda buraya gelen turist sayısı 11 bin 200, bu rakam bundan 2 yıl önce 22 bindi. 5 yıl önce 40 bindi, geriye doğru bir gidiş var" dedi.Avrupalıların yüzde 40'ı gelmedi.Kent merkezine gelen Arap turist sayısında önemli artış olduğunu anlatan Hasan Kilit, ancak Arap turistlerin AVM'lere gidip dışarıdan ithal ürünleri satın alıp gittiğini aktardı. Arap turistin yerleşik düzendeki esnafa pek yararı olmadığını kaydeden Kilit, "Avrupalı turisti buraya getirmek zorundayız. Para bırakan Avrupalı turisttir. Avrupa'dan gelen turist sayısı yüzde 40 oranında azaldı. Avrupalı turist bilinçli, Antalya'da nereye gideceğini, ne yapacağını planlayarak geliyor. Ortadoğu'dan gelen turist sayısı arttı ama böyle bir bilinç yok" diye konuştu.

Hasan Kilit, turist sayısının azalmasına bağlı olarak işyerlerinin sürekli el değiştirdiğini belirterek, işletme sayısının düşmediğini ama memnuniyetsizliğin arttığına dikkati çekti (Hasan Demirbaş/Antalya, (Dha).

Âşıkların buluştuğu mistik mekânlardan biridir Kaleiçi...

Kaleiçi'nin turizm potansiyelini başta orta yaş ve üzeri Almanlar, genç orta yaş Rus turistler ve yerli turistler oluşturmaktadır. Bu durum bölgede bulunan dükkanların da ekonomisine etki etmektedir. Belli dönemlerde gelen turistler Kaleiçi'ndeki alışveriş tercihlerine belirli alanlara yönelik oluyor. Bu durum bazı esnaflar için iyiyken bazıları için de sıkıntılar oluşturmaktadır

Maliye Bakanı ve Turizm bakanı açıkladı; bu yıl turist sayısı 2015 yılına göre aştık. Ama parasal rakamları yakalayamadık. Gelir de düşüş var, sayıda yükseliş var bunun sebebi paket turlar. Rusya dan paket turla Antalya'ya geliyorsanız 350-400\$ bunun içerisinde gidiş-dönüş uçak bileti fiyatları, otel masrafları dahil. Ben kalmak istesem kapıdan 100\$ ile kapıdan girişte öderim(B.Ö.,48, E, İşletmeci).

Ticaret bitti artık burada. Eskiden öğrenciler gelirdi. Ama şimdi kampüsün her tarafı da kafe oldu. Ülkenin izlediği siyasette buraya gelen turist sayısını bir hayli azalttı. Patlamaların olması uluslararası ilişkiler buradaki canlılığı bitirme derecesine getirdi. Ülkeler vatandaşlarını buraya gelmemeleri konusunda uyarıyor. Güvenli değil diyor. Ama gelen turistler de burayı beğenip seviyorlar. Denizi güzel, havası güzel, yiyecekler doğal... Turistlerin burayı tercih etmesindeki diğer bir neden de yiyecekler fabrikasyon değil. Ortam doğal. Eğlenceden çıkıp hemen oteline dönebiliyor (Z.P., 30, K, İşletmeci).

Kaleiçi'nde esnafın kazandığı tutardan memnun olan kadar memnun olmayan da var. Esnafa göre kötü gidişatın sebeplerinden biri de Rusya ile yaşanan uçak krizi, darbe girişimi ve ardından gelişen terör olaylarından ciddi olarak etkilendi. Avrupa'da Türkiye'yi kargaşaların ülkesi olarak göstermeye çalışması, olayları büyütmesi ve ülkemize seyahat eden vatandaşlarını uarması, yabancı turistin ülkemizi ziyaret etmemesinde etkili oluyor. Bu durum yaklaşık bin 100 esnafın faaliyet gösterdiği Kaleiçi'nde turist sayısındaki düşüşün yüzde 80'lere ulaştığı belirtiliyor. Bu gidişat esnafın yüzünü güldürmüyor. İlk sekteye Rus hükümetinin Türkiye'ye tatile gitmeyin uyarısıyla uğrayan Kaleiçi ekonomisi, bu çağrının Rus halkında karşılık bulmasıyla Rus turist sayısında yüzde doksana varan bir düşüş yaşamıştır. Rusya'nın bu çağrısını destekler nitelikteki somut adımları sadece Kaleiçi'nde değil bütün Antalya turizmde ciddi bir kayba neden olmuştur.

Özellikle yaz döneminde bazen günde bin uçak inen Antalya Uluslararası Havalimanı krizden nasibini alanlar arasında yer almıştır. Krizden sonraki iki ay Rusya'dan gelen turist sayısı üç haneli sayıların altına inmiştir. Özellikle Rus turistlere hizmet veren birçok işletme kapanmış, çok sayıda insan işsiz kalmıştır. Rusya ile aramızdaki krizin çözülmesine yönelik Kaleiçi yatırımcıları çaba göstermeye çalışmıştır.

Kaleiçi'ne özellikle ruble cinsinden giren dövizin azalması bu lokasyondaki piyasanın alt üst olmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler Antalya'daki turizmcileri farklı ülkelerin turistlerine yönelik kampanyalar yapmaya itmiştir.

Antalya'nın tarihi Kaleiçi semti, Rusya ile yaşanan uçak krizi ve ardından gelişen terör olaylarından ciddi olarak etkilendi. Yaklaşık bin 100 esnafın faaliyet gösterdiği Kaleiçi'nde turist sayısındaki düşüşün yüzde 80'lere ulaştığı belirtildi. Kaleiçi Derneği Başkanı Ömer Kuşçular, esnafın vergi borcu kaskacında olduğunu ve bankaların kara listesine girdiklerini söyledi. Dar sokakları, Anadolu Selçuklu mimari tarzındaki evleri, Bizans dönemi kale surları, yat limanı, eğlence merkezleri, hediyelik eşya dükkânları, butik otelleri ile günde binlerce yerli ve yabancı turisti ağırlayan Antalya'nın tarihi Kaleiçi esnafı, 2016 turizm sezonundaki durgunluktan yakınıyor. Farklı iş kollarında yaklaşık bin 100 esnafın faaliyet gösterdiği tarihi Kaleiçi, 3 ile 4 bin arasındaki kişiye de istihdam sağlıyor. Geçmiş yıllarda turizm sezonunun açılmasıyla birlikte turistlerin uğrak yeri olan Kaleiçi'nde bugün sadece bir iki caddedeki hareketlilik göze çarpıyor. Esnaf gününü dükkânı önünde

turist beklemekle geçirirken, diğfer yandan biriken borçlarını ödeyebilmek için kara kara düşünüyor. Bazı esnaflar turizm sezonunun ilerleyen günlerde hareketleneceğini düşünürken, bazıları ise geçmiş yılları mumla arayacaklarından endişe ediyor.

Kadınlar Kaleiçi'nde gönül rahatlığı ile yürüyemiyor. Bu turizm olamaz. Burada dolaşan herkes bizim misafirimiz. Onlar sayesinde karnımızı doyurabiliyoruz. Netice de Antalya bunun sayesinde ekmek yiyor. Karmaşa hâkim şu anda. Bu durumu nasıl düzeltebiliriz?

Bir roman kızı...

Rakamlarla turizm yapamazsın.15 milyon turist gelinceye kadar ülkeye para bırakan, hizmetini karşılayabileceğin 2, 3milyon turist gelsin yeter. Dünyaya da örnekleri var Monoco gibi.Ülke de turizmi bilmiyoruz. Turizmin "T" sinden bir haberiz. Ülkemiz de turizm iki temele dayanıyor. Kadınlar ve turistin cebindeki para. Turizm bu değildir. Turizm hizmet sektörüdür. Verdiğini almaktır. Biz turisti buradan ne kadar mutlu ve rahatlamış gönderirsek tekrar gelir ve gelirken de getirir ya da geleni engeller.Daha turizmin "T" sini

bilmeyen şehir turizmcilik oynuyor.Fiyat politikası yok.Denetim yok.Turizmde çalışan insanların uygunluğunu araştıran bir mahalli idare yok.

Turizm hakkın da nabız ölçen hiçbir kurum yok. Turizm Bakanlığı diye bir kurum var icraat yok. Bana göre Turizm Bakanlığı öncelikle turizm belde-leri dolaşmalı, görmeyi bilmeli, insanlarla diyalog kurmayı öğrenmeli, bana soracak sana soracak, neler yapılabilir,neler yanlış yapılıyor neler doğru yapı-lıyor farkına varılmalı.Nokta kadar hiçbir araştırma yok sonra biz turizmden bahsediyoruz.(Hadi oradan diyorum ben onlara)

Bana bir tane information bürosu gösterin yok. Turizm şehri sözde turist geldiğinde kimden bilgi alacak.

Esnaf 10 TL'lik malı 100 TL'ye satmaya çalışıyor.İnsanları enayi yerine koyamazsın.

(M.Ö., 62, E,Esnaf).

M.Ö.'nün söylediklerinde haklılık payı var. Esnaf Kaleiçi'ne ya da Türki-ye'ye gelen turiste ürünü değerinden fazlaya satmaya çalışılıyor. İsrar edile-rek turistler rahatsız ediliyor. Bir ürünün bir fiyatı olur on tane fiyatı olmaz. Ülkeden memnun ayrılmasına da engel oluyoruz. Turisti enayi gibi görmek-ten vazgeçerek Türk misafirperverliğinin güzelliklerini yansıtmalı-yız.Yansıtmalıyız ki ülkemiz kaliteli turizme geçiş yapabilsin.

Kaleiçi'nin sembollerinden at arabası...

Bizim sektörümüzde buralarda hep butik otel olduğu için gelen misafir portföyü farklı. Genellikle kültür turizmi için gelen insanlar. Biraz daha bilinçli biraz daha ne istediğini ne aradığını nereye gitmek istediğini bilen insanlar geliyor. Şu anda bu bile değişmeye başladı. Dolayısıyla sadece bize gelmiyor. Bizde kalıyor 3 gün bizden sonra Kapadokya'ya gidiyor tarihi yerleri geziyor. Genellikle bizim misafirlerimiz Amerikalılar ve İngilizlerdir. Grup olarak gelirler. Ama artık Amerikalılar hiç gelmiyor ülkenin durumundan dolayı. Şu anda

misafirin yapısı Orta Doğu'ya doğru değişmeye başladı. İranlı yok ama Arap turistimiz fazlalaştı. Türkler fazla tercih etmiyordu. Genellikle 5 yıldızlı otelleri tercih ediyorlardı. Ama artık Türkler de buraları tercih etmeye başladı. Bu durumun nedeni galiba cazibe merkezi olması, barlar yakın, gece hayatı daha hareketli olduğu için daha genç kesim tercih ediyor burayı. 2014-2015 ortasına kadar olan dönemi çok arıyoruz. Fiyatları tabii ki düşürdük (E.N.K., K, 53, Otel İşletmecisi).

İlerleyen dönemlerde devletlerarasında siyasi ilişkilerin düzeltilmesiyle birlikte yabancı turist sayısında bir artış görülmeye başlanmıştır.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan alınan bilgiye göre; 2017 yılında ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı 2016 yılına göre %27.84 oranında artarak 32 milyon 410 bin 34 seviyesine yükseldi. 2016 yılında ise ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı 25 milyon 352 bin 213 kişi olarak gerçekleşmişti. 2017 yılının Aralık ayına bakıldığında ise Ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı 2016 yılının aynı dönemine göre %30.84 oranında artış göstererek 1 milyon 703 bin 789 seviyesine yükseldi.

Krizin çözülmesiyle Rus turistler tekrardan Kaleiçi turizminin ve ekonomisinin can damarı haline gelmiştir. Kaleiçi turizmcileri tekrardan odağını Rus turistlere çevirmişlerdir. Krizin çözümünden sonraki Rus turist sayısındaki artış, Rusların da bu çözümden memnuniyetlerini destekler niteliktedir.

Kaleiçi turizme girmeden önce normal ailelerin yaşadığı sıradan bir yerdi. Antalya'nın ilk yerleşim merkeziydi. Turizm olayı olunca ve yat limanı projesi olunca insanlar turizme yönelmeye başladı. O zamanlar oteller falan yoktu. Devlet teşvik verdi pansiyonculuk başlasın turizm gelişsin diye. Kaleiçi'de öyle başladı turizme. Ama gel zaman git zaman büyük oteller açıldı tatil köyleri açıldı Kaleiçi değerini kaybetmeye başladı. Pansiyonlar kazanamamaya başladı. Kazanamayınca da eğlence sektörüne dönüştüler. Barlar restoranlar halini almaya başladılar. İçki ruhsatı aldılar. Böyle olunca da dükkanlar çoğaldı fakat yerli halk çekilmeye başladı. Bir başıbozukluk meydana geldi. Eğlence sektörünün yaygın olması beraberinde gürültü problemini de getirdi. Sen bilir misin bilmiyorum aşağıda Clup 29 vardı. Ally Disco vardı. Burardan özellikle yerli halk çok şikayetçidir. Gürültüden dolayı. Sonradan kapandı ikisi de. (E.G. Muhtar, 45, E)

Turizmin olması daha iyi ama bilinçli turizm olacak. Böyle ıvır zıvır değil de kalite olsaydı Kaleiçi daha iyi bir yer haline gelebilirdi. Yukarda birkaç dükkân var antika ve kültürel ürün satan. Onun dışındakilerin hepsi gereksiz ve üçkâğıtçı bence. İmitasyon ürün satıyorlar. Bu da doğal olarak turizmi olumsuz olarak etkiliyor. Bugün barda da restoranda da aynı şeyi yapıyorlar. İnsanları kandırmaya çalışıyorlar. Ondan sonra da iş bitti diye ağlıyorlar. Çevreyi ne kadar düzenlersen düzenle içerde yaşayan insanlara disiplin gelmezse hiçbir şey olmaz (E.G. Muhtar, 45, E).

Mahalle muhtarı turizmin gelmesi ile geçmişten günümüze kadar ki gelişmeleri ve son zamanlardaki esnafın özelliklerinden bu şekilde bahsetmiştir.

Kaleiçi tarih içinde tarih barındıran bir yerdir. Bunun en güzel örneği Kaleiçi'ne girdikten itibaren sadece 50 metre sonra sizi karşılayan Yivli Camidir. Şehrin ilk İslam yapılarından biridir ve aynı zamanda külliyesinin en etkileyici parçalarındandır. Selçuk dönemi eserlerinden olan ve günümüze kadar gelebilen Yivli Minare 13. yüzyıla tarihlendirilir. İlk yapıldığı dönemlerde Bizans kilisesiydi. Daha sonra Alaeddin Keykubat tarafından minare eklenerek camiye çevrilmiştir. Kaleiçi'nde yer alan ve 45 metre yüksekliğinde olan Yivli Minare, şehrin neredeyse her noktasından görülür.

Yivli Caminin içerisinde küçük bir kapalı çarşı bulunmaktadır. Bu çarşı içerisindeki dükkânlar daha çok hediyelik eşya geleneksel Türk kıyafetleri doğal bitkisel ürünler, işlemeli bakır ürünler bulunmaktadır. Bu çarşıya girdiğinizde geleneksel kıyafetler giymiş yaşlı kadın ve erkek maketi yer almaktadır. Aynı zamanda burayı gezerken taze çekilmiş Türk kahvesi içmeniz mümkün.

Kaleiçi'nin doğallığı bozmamak için yolları parke taşlarla düşenmiş kimi zaman yokuş aşağı kimi zamanda nefes nefese kalarak yokuş yukarı çıktığınız Kaleiçi gezginlerin konaklamak için seçtiği yerlerin başında gelmektedir.

foto: Fatih Uşlu

Kaleiçi'nde kadınlar da hayatın içinde, büfesinin önünde müşteri bekleyen bir kadın esnaf...

Kaleiçi Ahilik Kültürü

Kaleiçi Mahallesi, sakinlerini günümüzde oteller, bijuteriler, hediyelik eşya dükkanları, pansiyonlar ve eğlence mekanları oluşturmaktadır. Bu kadar ticarethanenin bulunduğu bir mahallede esnaflar arasında yardımlaşma ve dayanışma var mı? Osmanlı kültüründen bize miras kalan ahilik sadece özel bir hafta olarak mı kutlanıyor yoksa kültürümüz hala yaşatılıyor mu? Esnaflar dertlerine ortak oluyor mu?

Ahilik Nedir?

Ahilik, sanat, ticaret ve mesleğin olgun kişilik, ahlak ve doğruluğun iç içe girmiş bir sentezidir. Ahi diye anılan kişi kesin olarak sanat, ticaret ya da bir meslek sahibidir. O bununla birlikte olgun, ahlaklı, merhametli, iyiliksever ve her işinde, dürüst ve güvenilir bir kişidir.13. yüzyılın ilk yarısında Anadolu Selçuklu Türklerinin ekonomik yaşamında çok etkin rol oynadığını gördüğümüz ahilik, uzun yıllar boyu Türk ahlakının da simgesi olmuştur. Ahlakla sanatı ve onun kollarını, dallarını yoğurarak kişinin ruhunda, özümlemiş bir kurum olan bu ahilik, Türkler dışında hiçbir ulusta yer almaz.

Ahilikte yer alan mesleğin öğretilmesi şekline değinirsek öncelikle, bunlar sanata veya mesleğe çok küçük yaşta başlardı. Ahilik yoluna girenlerde ilk basamak olarak “yamaklık” yer almaktadır. Bu basamaktan sonra çıraklık, onun ardından kalfalık gelmektedir. Daha sonra ise kalfalıktan ustalığa geçiş aşamasında bu süre meslekten veya sanattan sanata değişebilmektedir. Bu basamaklardan birinden ötekine geçiş süresi fütüvvetnamelere göre bin gündür yani yaklaşık üç yıldır. Dükkânda ve tezgâhta geçirilen bu süre zarfında çırak ustasında güzel ahlak ve yaşam kurallarını öğrenirdi.

Ahiler, şehirlerde, kasabalarda ya da mahallelerde, o bölgenin zengin ve etkili ahisince yaptırılmış ahi zaviyelerinde her akşam toplanırlardı. Burada sık sık, esnaf ve sanatkârlar toplu bir şekilde akşam yemekleri yerlerdi ve birbirlerine olan birlikteliği daha da güçlendirirdi. Hele ki zaviyeye yabancı bir memleketten bir konuk gelirse bu şölenler daha görkemli bir hal alırdı. Bunun için gündüzden görevli kişiler her esnaftan akşam yenilecek olan yemek için para toplarlardı ve bu yemekler bu işten anlayan kişilerce pişirildi.

Ahi zaviyelerinde, her gece ayrı bir konu olmak üzere her konunun uzmanları tarafından meslek ahlakı, genel ahlak ve terbiye kuralları, din kuralları ve bilgileri anlatılırdı. Öte yandan haftanın belli günleri ata binmek, kılıç, kalkan, ok ve mızrak gibi silahların kullanılması için askeri bilgiler veriliirdi. Bu işler hem Anadolu Selçuklular döneminde hem de Osmanlı döneminin ilk yıllarında çok fazla yapılmaktaydı.

Anadolu Selçuklularında ahiliği kuran ve yayan kişi Ahi Evran’dır. Bu onun lakabıdır.(1171- 1262) Ahi Evran, Anadolu’ya gelip kayseri bölgesine yerleşti ve ilk kez, o dönemin en gerekli nesnesi olan deri işçiliğini, debbağlığı geliştirdi. O çağlarda en yararlı nesnelere biri deridir. Ayakkabı, eyer,

gem, kolan türlü gereksinimler için kullanılan tulumlar vb. birçok şey deriden yapılırdı. Deri hala tabi ki günümüzde önemini sürdürmekte çoğu şey satılırken hakiki ve el işçiliği olması o ürünün önemini artıran unsurlardan birisidir. Ahilik kültürü kapsamında turistlere yönelik çarşı ve pazarda herhangi bir olumsuzluğun yaşanmaması için 1931’de yerli mallara özgü bir serginin açılmasına karar verildi. Burada satılan eşyaya sabit ve gerçek fiyatlar koydurularak turistlerin aldatılmamaları sağlanacaktı (Dağlı, 2021: 431).

Kaleiçi’nde Mermerli plajından kuzeydoğusundaki yangında yanan değirmen yerine yapılmış asansöre uzanan bir görüntü...

Ahi Yusuf Cami

Kaleiçi’nde **Ahi Yusuf Cami**(H:647-M:1249) bulunmaktadır. Yat Limanı’nın güneydoğusundaki yüksek teras üzerinde, Mermerli Sokak’ta yer almaktadır. Kuzey duvarındaki yuvarlak kemerli ve tuğladan inşa edilmiş bir kapı ile giriş sağlanan bir avlu içinde yer alan cami ve türbe 1992 ve 2008 yılındaki son onarımları sonrasında bugünkü durumuna kavuşmuştur. Bu camiye Ahi Yusuf Mescidi de denmektedir. Tam olarak 1249-1250 yılları arasında yapılmıştır. İki katlı olarak inşa edilmiş olan türbe, camiye bir duvarla birleştirilmiştir. Bahçesinde yer alan türbe ve mezarlarla külliye şeklindedir. Mescit ve türbe moloz taştan kuzey ve güney doğrultusunda kare planlı olarak yapılmıştır. Türbenin zemin katı mezar odası, üst katı ise

zaviyedir. Mezar odasındaki sanduka Ahi Yusuf'a aittir. Bu mezarlardan ikisi kitabelidir. Mescit ile türbe arasındaki hazirede bulunan üç mezarın birinci mezarın kitabesinde, 1835'te ölen Alaiyeli Yusuf Kaptana, ikinci mezar ise 1859'da ölen Ali Mahlis Efendinin Hanımı Nefise Hatuna ait olduğu yazmaktadır. Bu kitabelerin dışında Ahi Yusuf Cami'nin yapımı için yazılmış olan kitabe: "Bu mübarek caminin yapılması (647 İM. 1249-50) senesi aylarında emredildi" yazmaktadır.

Bu caminin ayrı bir güzellikte manevi havası var o nedenle bu camide görevimi icra etmekte son derecede mutluyum. Ahi Yusuf buraya okuduğum bazı kaynaklara göre önce Orta Asya'dan Anadolu'ya gelmiştir. Anadolu'dan da bu ahilik kültürü yurdumuzun dört bir yanına dağılmıştır. Ahilik esnaf ve zanaatkârlar birliğidir. Esnaflar birbiri ile yardımlaşma ve dayanışma içerisindedir. Bu Selçuklular zamanında çok yaygındır. Bu günümüze kadar geldiği için güçlü bir oluşumdur. Yaklaşık 7-8 yıldır Ahilik ve Kültür Haftası kutlanmaktadır. Ahi Yusuf rivayetlere göre yaklaşık 18-20 tane zanaat bilmektedir. Ahi Yusuf bugünkü Esnaf ve Zanaatkârlar Birliğini bundan yaklaşık 750 sene önce kurmuş ve başkanlığını yapmıştır. Nasıl bir iş yeri açmak istediğinizde veya bir eleman yetiştirdiğinizde ve onun bu işi yapabileceğine dair icazetname iznini veren kurumdur. Bir örnekle açıklarsak Selçuklular döneminde bu durum mesela terzisiniz veyahut o günün şartlarındaki başka bir mesleksiniz yetiştirdiğiniz elemanı veya ürünü bu kuruma göstererek icazet verilip verilmeyeceği belirlenir. Ahi Yusuf Başkanlığındaki komisyona bu sunulur. Yetiştiren usta, bu genç benim yetiştirmiş olduğum elemanımdır ve bu da onun dikmiş olduğu elbisedir. Artık elemanım kendi yağında tuzunda kavrulmak istiyor kendi işyerini açmak istiyor diyor ve bu genç ve ürünü komisyona sunuluyor. Önce Ahi Yusuf bunu ele alıyor daha sonra komisyon tek tek gözden geçiriyor. Eğer beğenmiş ise maşallah çok güzel olmuş Allah muvaffak eylesin diyor ve bu şekilde icazet veriliyordu. Bundan sonraki hayatında başarılar şeklinde dua ile icazet veriliyordu.

Aynı zamanda Ahilik bir esnaf dayanışmasıdır. Bu Osmanlı'da da sürmüştür. Şöyle ki rivayetlere göre Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri sivil kıyafetlerini giyer ve pazara çıkardı. Esnafları böyle teftişe çıkardı. Alışveriş yaparken esnafları teftiş etmiştir. Bir dükkâna girer alışverişini yapar ve tam ikinci ürününü alacakken dükkân sahibi Allah bereket versin der. Fatih bunun sebebinin sorunca da dükkân sahibi, ben siftahımı yaptım komşum henüz siftah yapmadı diğer alışverişini ondan yap der. Fatih Sultan Mehmet

bundan çok hoşnut kalır. Fatih, ben bu insanımla dünyayı fethederim der. Esnaflığı ayakta tutan dürüstlüğüdür. Ahilik nasihatlarını hayatlarına tam olarak uygulamış kişiler hiçbir sıkıntı yaşamadan işlerine devam etmektedir ve gündelik hayatlarında da gayet iyi kişilerdir. Bu kişiler dürüst esnaf-tır. Müşterilerini kandırmıyor. Her şeyi doğru söylüyor. Turisti fahiş fiyatlarla mal verip ülkesine göndermiyor. Ahilik nasihatlerine uymayıp tam tersini yapanların bugün yerlerinde yeller esiyor. Yaşadığım bir olaydan örnek verirsem, eskilerden bir esnaf arkadaş beni turist geldiğinde çağırdı ve eski görümlü üzerinde arapça rakamları yer alan bir hançeri okumamı istedi bende okudum rakamları ve söyledim. O esnaf arkadaş benim söylediğim tarihten daha eski bir tarihi söyleyerek turisti kandırdı. Tabi turistlerde din adamlarına karşı ayrı bir hoşgörü ve güvende var. O turiste hançeri antika olduğunu düşündü sevinerek aldı ve gitti. Şu an yok tabi bu arkadaş çünkü dürüst değildi ve dürüst olmadığı içinde müşterileri bir kandırdı iki kandırdı ve müşteri gelmez oldu böylece iflasa sürüklendi. Orada hem bizim adımıza da kötü bir durum oluştu. Bu kişi aynı zamanda da dinimizi kendi kötü çıkarları için kullandı. O gün bugündür böyle esnaflarla hiçbir şekilde konuşmuyorum. Böyle insanlar hiçbir zaman uzun soluklu iş hayatında bulunamaz.

Burada Türkiye’de görmediğin hoşgörüyü görebilirsin. Herkes birbirine selam verir. Eksikliğini tamamlamaya çalışır. Eski Ahi kültürü dışarıya göre çok iyi tabi ben yedi aydır buradayım. Şu ana kadar gördüklerim hoşuma gidiyor. Yolda yolcusunu indiren araca kimse korna çalmıyor. Yayalara da saygı var. Sokak hayvanlarına sahihsiz kedilere, köpeklere esnaflar ve oteller hep birlikte yardımlaşarak bakıyoruz. Ahi Yusuf Camimizde var. Her sene Ahilik Haftası buradan başlar bunu da belirtmiş olalım(M.Ş.,53, E,İşletmecisi).

Esnaf olarak birbirimizi destekliyoruz. Müşterimiz yemek için mekân sorduğunda esnaf arkadaşlarımıza yönlendiriyoruz(B.Ö., 48, E,İşletmecisi).

Kaleiçi'nde bulunan Yivli minare Antalya'nın en önemli sembollerinden biridir.

Eski Kaleiçi ile şuan ki Kaleiçi kesinlikle bir değil. Bir kere o eski sıcak samimi hava yok. Burada esnafa vatandaşın sahip çıkması lazımdır. Eskiden öyleydi Kaleiçi. Biz sağcıymış solcuymuş aleviymiş ayırmazdık kimseyi. Benim yan komşum mahallenin bakkalı aleviydi mesela .Biz buraya dükkana otururduk 1990'larda gece içerdik .Bir yemek pişerdi bütün esnaf birlikte yemek yerdik .Bir koli yumurta kırıp tüm esnaf paylaşırdık ya da bir tava melemen yapar yine aynı şekilde yerdik .Diyarbakırlısı da vardı Konyalısı da vardı Antalyalısı da vardı .İnsan insan olsun herkes birbirine sahip çıkacak (S.H.M., 51 , E, Antikacı).

Esnaflar arası bir dayanışma vardır diyebiliriz. Görüşmeler de birbirlerini kolladıkları ve birlikte dernekler kurduklarından bahsedilmiştir.

KALEİÇİ İDARİ YAPISI

Kaleiçi'nde Belediye Faaliyetleri

Kaleiçi ile ilgilenen birden fazla resmi kurum var; Muratpaşa Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi ve Anıtlar Genel Müdürlüğü. Görüşmeler de kurumlar arasında koordineli çalışmalar sayesinde hizmetlerde herhangi bir aksama olmadığı dikkat çekiyor.Muratpaşa Belediyesi Kaleiçi ile ilgili her yıl çalıştay yapmaktadır. Çalıştaya akademisyenler, mimarlar, Büyükşehir ve

Muratpaşa belediyelerinden bürokratlar, belediye meclis üyeleri, sivil toplum örgütü temsilcileri, Kaleiçi muhtarları, Kaleiçi sakinleri, araştırmacılar, kent tarihçileri, rehberler katılıyor. Çalıştay da Kaleiçi'nin sorunları, tanıtımını için neler yapılmalı, restorasyon konuları ele alınmaktadır.

Kaleiçi'nde çok başlı bir sistem var diyemeyiz. Burada bir işlem yapılacağı zaman tek bir kurum karar veremiyor. Muratpaşa ayrı Büyükşehir ayrı Anıtlar Genel Müdürlüğü ayrı karıştığı için işlemler eksik kalıyor. Ama dört dörtlük bir çalışma yok. Çalışmalar Kaleiçi'ni kurtarmıyor.Kaleiçi'nin tarihi evleri boş duruyor ya da çöp ev oluyor.Belediyenin buralara müdahale etmesi gerekiyor. Evler kişiye ait olduğu için belediyeler restorasyona karışamıyor. Devreye Kültür Bakanlığı,Anıtlar Genel Müdürlüğü'nün girmesi gerekiyor(Ö.G.,65, E,İşletmeci).

Kaleiçi ile birden fazla kurumun ilgilenmesi işlemlerin hızlı ilerlemesine engel olmaktadır. Her kurum kendi faaliyetlerini uygulamak istemesi Kaleiçi'nde yapılan çalışmalar ilgili karışıklıklara zemin hazırlayabiliyor. Genel sorunların temelinde de bu çok başlılık yatıyor.

Belediyeler restorasyon işlerine karışamıyor. Bunun altında yatan sebep evler kişiye ait ve mirasçı sayısının fazla olması işlemlerin başlamasına engel olmaktadır.

Belediye uygulamaların çoğunluğu güzel, fakat rahatsız eden konular da var. Kaleiçi'ne araç girişi yasaklandı. Yasaklanırken alt yapı hazırlanmadan direkt böyle bir uygulamaya geçildi.Biz yasakladık dediler.Hemen yürürlüğe girdi.Bu yüzden çoğu müşterimiz rezervasyonunu iptal etti.Ben kendim burada işletme sahibiyim arabamı kaydettirmeden giriş yapamıyorum.Sadece otoparklara fayda sağladı saati 10tl'den parka aldıkları arabadan rant sağlıyorlar.

Araç girişinin yasaklanması esnafların genel sorunu. Kaleiçi sakinleri araçlarını belediyeye kaydettirerek giriş yapabiliyorlar. Müşteri kaybettikleri söyleyen K.B. araç girişinin yasaklanmasının ekonomik olarak zarara uğrattığına da dikkat çekiyor.

Belediyenin araç girişini yasaklamasının amacı tarihi Kaleiçi'nin dar sokaklarında araç kalabalığını önlemek istemesidir. Araç girişinin alt yapı hazırlanmadan direkt yasaklanmış olması esnafı zor duruma düşürmektedir. Otoparklar bu durumdan fayda sağlayarak ücretlerini ikiye katlamıştır.

Kaleiçi'nde günlüğü 50 tl'den pansiyonda kalan müşteri bir de otopark ücreti vermek istememesi Kaleiçi'ne gelen ziyaretçi sayısını düşürmüştür.

Resmi görevlilerde gayet güler yüzlü. Bir sıkıntı yaşamadık. Sadece Kaleiçi'ne araç girişinin yasaklanmasından memnun değiliz. Yazın ortasında alt yapı çalışması yapılmadan yasaklanması esnafa ve otellere zarar verdi. Sürekli bölgeye satış ve pazarlama için gelen müşterilerimiz %50'sinden fazlası merkezdeki diğer otelleri tercih etmeye başladılar

(M.Ş., 53, E, İşletmeci).

Uzak diyarlardan Kaleiçi'ne gelip esnaflık yapan bir amca...

Belediyenin denetimlerinden memnunuz. Ama araba girişinin bir anda hazırlıksız yasakladı. En azından otopark hazırlansaydı rahat edecektik. Otopark yapılmadan araç girişini yasaklandılar. Gelenler buraya arabası ile geliyor. Araba park etme sorunu müşterimizi bile etkiliyor. Kaleiçi yakınındaki ücretli otoparklar fiyatları üçe dörde katladılar (B.Ö., 48, E, İşletmeci).

Ruth Benedict'in "kültür örüntüleri" diye tanımladığı şey bu olmalı...

1980'li yıllar da Kaleiçi aldığı Altın Elma ödülü ile restorasyonlara başlanmıştır. İnsanların girmeye korktukları yerlerden biri olan Kaleiçi çalışmalarla birlikte çehresini değiştirmiştir. Turizm cenneti olma yolunda ilk adımları atılmıştır. Dönem gazetelerine de bu değişim yansıtılmış ve yavaş yavaş dünya da tanıtımları başlamıştır.

Kaleiçi geçmişten bugüne farklı siyasetlerin uygulandığı bir yer olmuştur. Kaleiçi'ne birden çok belediye bakmaktadır. Durumun böyle olması da çok başlılığa bunun sonucunda da yönetim boşluğuna yol açmıştır.

'Antalya Kaleiçi, Vatikan gibi özerk olsun' teklifi

Kalekapısı Esnafını Güçlendirme ve Kalkındırma Derneği (KALEDER) Başkanı Hasan Kilit, Antalya'nın 3 bin yıllık tarihi semti Kaleiçi'nin daha iyi yönetilmesi için ilginç bir teklifte bulundu. Kaleiçi'nin Vatikan gibi özerk

yapıda olması gerektiğini savunan Kilit, buraya seçilecek yöneticinin de en az 4 dil bilmesi gerektiğini söyledi. Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinin ortak eseri olan Antalya'nın 3 bin yıllık turistik semti Kaleiçi için yeni öneri geldi.

Kaleder Başkanı Hasan Kilit, Büyükşehir ile merkez Muratpaşa belediyelerinin Kaleiçi'nde söz sahibi olduğunu hatırlatırken şöyle dedi: "Bu durum yetki karmaşasına neden oluyor. Kaleiçi'nde ayrı bir belediye olmasını istiyorum. Buranın dört mahallesi var. Hiç kimsenin karışamayacağı şekilde olsun, Vatikan gibi. Oraya seçilecek başkan en az dört lisan bilecek. Zabıta- lar ve polis gücü en az iki lisan bilecek. Oraya gelen yerli ve yabancı turist her şeyde rahat olabileceğini bilmeli. Turist derdini rahatlıkla anlatabilecek. Buraya sahip çıkmak herkesin görevi olmalıdır, turisti misafir olarak görmek lazım" dedi.

Kaleiçi'nin 3 bin yıldan beri yaşayan bir yer olduğunu aktaran Hasan Kilit, semtin bütün sokaklarının nefes aldığını söyledi. Etrafındaki mahallelerin sonradan oluştuğunu kaydeden Kilit, şöyle devam etti: "Buraya gelen turisti önce misafir gibi görmek, misafir gibi ağırlamak lazım. Her gelen turisti 'Mutlaka alışveriş' yapacak diye zorlarsak bu daha sonrası için sıkıntı yaratıyor. Rus turist elma çayını çok sever, ikram etsek bakış açısı değişecektir. Alman siyah çaya mest oluyor. Bunları ön plana çıkarsak gelen insanlar buraya bambaşka bakar." Hasan Kilit, Kaleiçi'nin gözünde dünyanın 8'inci harikası olduğunu, Avrupa'da böyle bir yer bulunmadığını söyledi.

Kaleiçi Siyaset Üstü Bir Mekân Olmalıdır!

Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal, "Kaleiçi'nin UNESCO Dünya Miras Listesine Yolculuğu" çalıştığında, Kaleiçi'ne siyaset üstü bir konu olarak yaklaşılmasının gerektiğini söyledi. Muratpaşa Belediyesi'nin hazırlıklarına Mayıs ayında Kaleiçi Oldtown Festivali'yle başladığı Kaleiçi Çalıştayı, 'Kaleiçi'nin UNESCO Dünya Miras Listesine Yolculuğu' başlığıyla gerçekleşti.

Muratpaşa Belediyesi'nden verilen bilgiye göre, Kaleiçi Çalıştayı'nın açılış konuşmasını yapan Başkan Uysal, Kaleiçi'yle ilgili çalışmaların uzun süredir devam ettiğini ve birçok kurumun emeğinin bulunduğunu belirterek "Gelenek nokta çok parlak olmasa da kötü değil" dedi. Muratpaşa Belediyesi olarak Kaleiçi konusunda ortaya konan büyük imecenin halkalarından biri olmaya gayret ettiklerini ve Kaleiçi'ni sürekli gündemde tutmaya çalıştıklarını aktaran Başkan Uysal, şunları söyledi:

“Bu elimizdeki çok değerli mücevheri gelecek kuşaklara taşımak ve Dünya Kültür Miras tablosunun güçlü bir parçası olarak koruyabilmek ve bu tabloya entegre edebilmek için çalışıyoruz. Aslında ihtiyacımız olan entegrasyon ve Dünya kültür mirasının bir parçası olan bu değeri paylaşabilmek. Hikayelerimizi entegre edebilmek. Kentlerimizi, bilincimizi entegre edebilmek, birlikte yaşam kültürünü inşa edebilmek. Eğer ülkemiz, şehirlerimiz dünyadaki diğer ülke ve şehirlerle birarada yaşama mutabakatı çerçevesinde asgari müşterekte buluşabiliyorsa aslında gerisi kendiliğinden gelecek. Eğer güvenli ve entegre bir ülke olmuşsak şüphesiz kentlerimiz de akredite olacak ve bu miras, bu kentler, bu ören yerleri somut ve somut olmayan kültürel miras bütün dünyayla paylaşabilecek.”

Kaleiçi'ne siyaset üstü bir konu olarak yaklaşılmasının gerektiğinin altını çizen Başkan Uysal, bu çerçevede ülke genelinde ve Antalya'da bu akreditasyonun takipçisi olunması gerektiğini dile getirdi. Başkan Uysal, “Bütün kurumlarımızla barışık olmak bizim için çok önemlidir. Asla ön planda olmak gibi duygumuz yoktur. Kaleiçi çok önemli bir değer ancak bu alanda çok başlı bir yetki dağılımı var. Bu dağılımda hiyerarşik olanın daha önde olabileceği bir süreci de 3'e 5'e bakmadan takılmadan, egosantrik yaklaşımlara kurban etmeden sürdürmemiz gerekiyor” diye konuştu ([http:// muratpasa-bld.gov.tr](http://muratpasa-bld.gov.tr)).

Kaleiçi'ndeki çalışmaların yetersiz kaldığı da olmuştur. Çalışmaların yetersiz kalması Kaleiçi halkı ve esnafını da olumsuz etkilemiştir. Özellikle yer taşlarıyla ilgili sorunları olan esnaf bu konuda çalışmaların yetersiz kaldığını belirtmişlerdir(<http://muratpasa-bld.gov.tr>).

foto: Fatih Uslu

Kaleiçi'nden fantastik bir görünüm...

SİMAVI VAKFI ÖDÜLLERİ / MİMARLIK VE KENT DÜZENLEME

İnsanların girmeye korktukları yer, turizmin merkezi haline geldi

SENAY KALKAN

"Simavi Vakfı 1984 Mimarlık ve Kent Düzenleme Ödülü"nü Altug ve Behruz Çiçeli'yle paylaşan Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm Bankası Genel Müdürlüğü Antalya Renovasyon Bürosu mimarları Nihat Güneş, Sadık Mercangöz, İbrahim Bostanoğlu ve Mühendis Yarıllayla, çalışmalarının ikinci kez ödüllendirilmesinden çok mutlu olduklarını söylüyorlar.

Daha önce de Uluslararası Turizm Gazetecileri ve Yazarları Federasyonu (FLJET) tarafından "Altın Elma"yla ödüllendirilen "Antalya Kaleici Yat Limanı Eğlence Merkezi" projesinin bu yıl "Antalya Kaleici Yat Limanı"nu gerçekleştiren Antalya Renovasyon Bürosu mimarları ve mühendisleri, "Türkiye'de bugüne kadar birçok yapı restore edildi ama çoğu, kıyıda köşede kaldı. Bizim başarımızın ödüllendirilmesi bu alanda yapılacak öteki çalışmalar da öncü ve örnek olacaktır" diyorlar.

Antalya Kaleici 1967-68 yıllarında koruma altına alındı. 1972'de sit alanı olarak belirlenen yaklaşık 42 hektarlık bölge, 1973'te Turizm Bankası'na verildi. 1974'te bölgedeki kamulaştırma sona erdikten sonra da çalışmaya başlandı. Yaklaşık 120 yapı onarıldı ve geçen yıl işletmeye açıldı. Hediyelik eşya, hali, kilim satan dükkanlardan, postahane kadar her türlü gereksinimi karşılayacak şekilde düzenlenen ve bir yat limanına da içeren bölge için 306 milyon lira harcandı.

Bu başarılı çalışmayı gerçekleştiren Antalya Renovasyon Bürosu elemanları, "Böylece, bir zamanlar insanların girmeye korktukları bölge gerek bir turizm merkezi haline geldi" diyerek amaçlarını şöyle açıklıyorlar:

"Bankamızın kuruluş amacında, öncü ve örnek olmak var. Bu çalışma, yok olmasıyla birlikte taşınan bir bölgeyi yalnızca korumaya değil, yeni işlevler kazandırmaya yönelikti. Türkiye'de turistik yatırımlar genellikle boş, bakır alanlara yapılır. Bu projeye ilk olarak eski bir de-

kuya yatırım yapıldı ve hizmet veriri hale getirildi."

Bu çalışmaya eski binaları restore etmenin yeni bina yapmaktan daha pahalıya mal olduğu kanısını da yüküklerini belirten yetkililer, "Çünkü harcanan parayı, restore edilen yapılar hizmete sokulduktan bir buçuk sene sonra amorti ettik." diyorlar.

Koruma altına alınıp, restorasyon çalışmalarının başlamasından bu yana birçok bakan ve genel müdür değişmesine karşın çalışmalarını durdurulmayan projenin, ikinci aşamasında sur üstünde bulunan 19 eski Türk evinin restorasyonu yer alıyor. Yaklaşık bir milyar liraya mal olması beklenen bu projeye de eski Türk evleri 110 yataklık kapasitesine ulaştırılacak.

SİMAVI VAKFI ÖDÜLLERİ / EDEBİYAT

Turgut Uyar: Toplumsal olaylar düşüncenin gelişimini engelledi

Kültür Servisi — 1984 Sedat Simavi Vakfı Edebiyat Ödülü'ne "Büyük Saat" adlı şiir kitabıyla Turgut Uyar değer görüldü.

1963'te Yedigöze Şiir Ödülü'nü, 1982'de Neşitigül Şiir Ödülü'nü kazanan Turgut Uyar'ın bu üçüncü şiir ödülü. Sanatçının bir de Tomris Uyar'la birlikte 1975'te aldığı Türk Dil Kurumu Çeşni Ödülü var. Kendi deyimiyle "Üç büyük ödül"ün de ortak yanları hiçbirine sanatçının kendisinin katılmaması olması. Şöyle açıklıyor: Uyar:

"Evet. Hicbirine ben katılmadım. Ömerildim. Çünkü ödüllere karşı olmamakla birlikte, yazarın ya da şairlerin ödüle katılmaya zorlanmasına karşıyım. Bu, ödüllendirilmekten çok, yaptırılmak oluyor. Özellikle yazarın ödüle katılmaya zorlanmak bence onur kırıcı. Ben ödülleri ikile ayırıyorum. Birincisi yüreklerime ve özendirme ödülü; bir, genç yazarlar için önemli. İkincisi değerlendirmeye

ÖDÜL ORTAĞI DÖRTLÜ — Simavi Vakfı Mimarlık ve Kent Düzenleme Ödülü'nü Altug-Behruz Çiçeli'yle paylaşan Antalya Renovasyon Bürosu elemanları bir arada (soldan): Y.Mimar İbrahim Bostanoğlu, Y.Mimar Sadık Mercangöz, Y.Mühendis Yarıllayla ve Y.Mimar Nihat Güneş.

Turgut Uyar

ödülü; bu da, yaşlı yazarlar için anlamlı ve önemli. Bu, ödüllendirme biçimine ilişkin bir ayırım. Ödülün işlevi de bence iki türlü. Birincisi ödül alan kitabın çok basıp satması. Her ikisinde de yazar bir, iki hafta beş yıl geçim derdine düşmeden, daha rahat çalışma olanaklarına kavuşur." Turgut Uyar, şiirin ilkimizde nereden nereye gideceği konusunda-

daki görüşlerini açıklarken şöyle "Şiir bir kişilik işidir" diyerek giriyor:

"Bu, öteki sanatçılar için de söz konusu, ama şiir özellikle kişilik işidir. Örneğin Orhan Veli, Nâzım Hikmet getirdikleri kurtarılarla değil, kişilikleriyle bir şiir geliştirmişlerdir. Genç kuşak kaçacak, ama 1968'ten beri bu yana yazılan şiirde, çevresini etkileyecek bir kişilik yok. Ben göremedim. Şiir, bir etkileşim sanatıdır. Çok iyi bir şair çılcma yeni bir şiir atmosferini de oluşturur. Bunun içinden başka şairler kendi kişilikleri doğrultusunda kendilerine bir yer ediliyor. Ashında hiçbir genç şair tek tek köprü değil, ama bir şiir doğrultusunda da yok buğun."

Turgut Uyar, 1970'lerden sonra döneme damgasını vuracak kadar güçlü şiirlerin, şairlerin çıkmasını o tarihten bu yana yaşanan toplumsal olaylara bağlıyor. "Toplumsal olaylar, Türkiye'de düşününce rahatça gelişmesine olanak vermedeği boyutlara ulaştı" diyor.

1954-1955 yıllarında Kaleici'nin eski belediye reisi Giritliydi. Kemedden(Fare) geçilmiyordu. Bazı fakir ailelerin tuvaleti aşağıdaydı, onun için keme ve yılan çoğaldı. Belediye reisi 10-15 çuval sansar, gelincik getirdiler saldılar. Ne keme kaldı ne yılan kaldı, hatta bizde onları yakalamak için kale nin surlarında çok uğraştık. Birini yakalayamadık Sonra sokaklarda çok gülle vardı yani savaşta atılmış buz onlarla ellik oynardık sonra hurdacılar topladı götürdü ben 4 5 tanesini evin bahçesine gömdüydüm. Onlar hala orda durur (C.A., 88, E, Emekli).

1954 ve 1955 yıllarında Kaleici'nde tuvalet sorunu sebebi ile fare ve yılan gibi hayvanlar çoğalmıştır. Belediye başkanı da çözüm olarak sansar ve gelincik gibi hayvanlar getirerek Kaleici'ni dolaştırmıştır. Bu sayede fare ve yılan sorunun önüne geçilmiştir.

Vali Nuri Teoman Paşa (80 ihtilali sonrası Antalya'ya Vali oldu.) Horozları, millet uyuyamıyor diyerekten kesilsin dedi ve tüm horozlar kesildi. Bir de at arabasının arkasına torba konulmasını emretti. Sokaklar daha temiz olsun

diye. Çarşıda Çay boyunca karabiber ağaçları vardı Teoman paşa zamanında yol açmak amacıyla o ağaçlar da kesildi (A.V., 80, E, Emekli).

Vali Nuri Teoman Paşa 1980 ihtilali sonrası Antalya'ya Vali olarak atanmıştır. Bu bölgede uyuyanlar sabahları çok ses çıkardıkları için tüm horozların kesilmesi kararını vermiş ve bu bölgedeki tüm horozlar kesilmiştir. Nitekim daha sonraları ise atları da sokakları kirletiyor diyerekten atların arkalarına torba takma emri vermiştir. Böylece sokakların daha temiz olacağı düşünmüştür. Daha sonraları yol açmak amacıyla o yıllarda sokaklarda bulunan Karabiber Ağaçlarını da kestirme kararı vermiştir.

KALEİÇİ VE SANATSAL FAALİYETLERİ

Altın Elma Ödülü (FİJET)

Altın Elma, 1984 yılında Kaleiçi'ni ön plana çıkaran çok önemli bir ödüldür. Bu ödül sayesinde Antalya'nın o yıllarda biraz sönük kalan turizmi biraz hareket bulmuştur. Ödülün verilmesinde Kaleiçi'ndeki restorasyon çalışmaları etkili olmuştur. 28 Nisan 1984 yılında FİJET tarafından verilen Altın Elma(Turizm Oscar'ı) ödülü verilmiştir. Bu ödül Antalya açısından aslında Altın Portakal gibi faaliyetlerin başlamasında önemli olmuştur.

Kaleiçi'nin kendine özgü bir yapısı var diyebiliriz. Kaleiçi konsepti, çiçekleri, tarihi, evleri ile tam bir açık hava müzesi konumunda yer almaktadır. Burayı çok daha önce yat limanıyla bütünleştirip bir tarz oluşturmak gerekirdi. Dünyada kendine özgü bir simgesi olmayan şehirler tam bir dünya şehri olamamıştır. Antalya bu açıdan o kadar zengin ki bunları saymayla bitiremeyiz. Antalya yurdumuzdaki en güzel şehirlerden biridir. Dört mevsimin bir arada bulunduğu istediğiniz an istediğiniz şeyleri yapabileceğiniz çok fazla şehir yoktur ama Antalya tüm bu imkânları her anlamda bize sunabilmektedir ve bu şehrin kalbinde merkezinde Kaleiçi var.

Cumhuriyet
Yayın Tarihi : 07.04.1994
Sayfa : 24

Altın Elma Ödüllü Kaleiçi yerli ve yabancı turistlerin ilgisi çekiyor

Gündüz dondurma show, gece mehtap turu

BÜLENT ECEVİT

ANTALYA - Bergama Kralı Atalos'un "Verytindeki conest" olarak adlandırıldığı yüzyıllar önce bölgenin ticaret ve turizm merkezi olarak kullanılan mimarı özelliği ile yazın mehmet ruahlarıyla serilen, kuzun güneşin yaklarıyla sünen bu yöre Antalya'nın Kaleiçi ve Yat Limanı'ndan başka bir yer değil.

Turizm Bakanlığı'nın restorasyon çalışması nedeniyle Altın Elma Ödüllü verilen Kaleiçi ve Yat Limanı, Antalya'ya ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmeye devam ediyor.

Buz gibi biray yudumlarının keyfi

Daraek sokaklarından geçerken kaybolma hissine kapılmamanın ve demizin kışçığındaki masalara oturup sevgiye mektuplar yazmanın, buz gibi birayı ya da beyaz şarabı yudumlayıp çok çok eski günleri anımsamanın keyfine doymuş olmanız burada. Hele bir de akıldızdan geçen sevginin, sun başında belirmemesine ne dersiniz?

Tüm bunları dışlayabilmemiz için ayaklarımız dibinde dolayıp hamburger, maydanoz olan kedileri, köpekleri, kovalamak zorunda değiliz. Yat Limanı'nda.

Kasık, çoban ve doğanın enis köpekleri, sokak köpeklerinin enis biriktiklerini, tüfek ok atırlarını, tepsi içinde mide saunları, ayakta boyacıları, omuzunda bal, kilm ve butaneyle doluşarak sarmaya çalışanlar, baloncular ve kukla satıcıları yanı sıra bir kasaba panayırını andıran görüntüleri, görmekten görmek zorundasınız.

Restoranlar ve cafelerde oturup, bir şeyler yemek istediğinizde ise Yat Limanı'nın "Altın Elma Ödüllü" bir yer olduğunu, fiyatlardan anlamak hiç de zor değil.

Bir deşi hankası olarak miselendirilen falezlerin arasında yer alan Kaleiçi'ni ziyaret ederler, "Dondurma Show"u neşeleniyorlar. Özellikle çocukların buzdüğü bizen de ağlasarak sona erdiği bu showun yarattığı dondurmacılar el becerilerini sergiliyorlar. Kapaklı dondurmanın tümünü bir kılıba koymuşcasına veriyor gibi yapması ya da uzun kepecin ucuna yapışık bir parça dondurmayı kılıba almak isterken dondurmacının hareketlerine katıp nummaya gubmak ya da kılıba tuttukları sonu üzerindeki dondurmanın birden bire yok olmasını gibi hareketler, yaklaşık 2 dakika kadar sürüyor.

Bir akşam üzeri sevgiyle birlikte tenha bir köşede oturup, çay içmenin mutluluğunu yaşayınlar yanı sıra, zaman zaman da aile kalışına rastlanıyor Yat Limanı'nda.

Nostajik köşeler

Son yıllarda birbirini ardına açılan burlarda günümüzün son moda müzikleri de gençler, nostaljik havasıyla geçmişlere götüren köşeleri ile orta yaşlılar ve gönüllü genç olanlar çekerek her gece hareketli saatler yaşıyor.

Geçmiş izlerini günümüzde taşıyan Yat Limanı ve Kaleiçi'nde, akşamları yalıtıra "Mehtap Turları" düzenleniyor. Gündüzleri de aynı yarıtlara falezlerden aşağıya, Aideniz'e boşalan duydülerin oluşturduğu gökkuşakları izlenebiliyor.

Güneşin tarih kokan Kaleiçi'ndeki görüntüleri bir anlamda panayırını andırıyor mu? Belki biraz daha sosyetik olsun diye "Sirk" de denilebilir.

Falezlerin arasında yer alan Kaleiçi'ndeki dondurmacılar yöreye tatil yapmaya gelenlere el becerilerini sergiliyorlar. Dondurmacıların yaptıkları hareketler özellikle çocukların büyük ilgisini çekiyor.

Original Boyut : 25 x 19 cm

Altın Portakal Film Festivali

Asya ve Avrupa kıtasının en prestijli film festivallerinden biri olan Antalya Altın Portakal Film Festivali, ülkemizin aktif olarak yer aldığı en eski ve uzun soluklu film festivalidir.

Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin temelleri, Antik Roma döneminde atılmıştır. Antik Roma'ya ait olan Aspendos Tiyatrosu'nda düzen-

lenmeye başlanan konserler ve tiyatro gösterileri burada ödülleriyle buluşmuştur. İlk önceleri konser ve tiyatrolarla her yıl gelenekselleşen bu etkinlik, halkın yoğun ilgi göstermesiyle birlikte 1960'lı yılların başına kadar böyle süregelmiştir. Yıllardır şenlik havasında yürütülen bu organizasyon uzun yıllar belediye bünyesinde tabiplik yapan merhum Dr. Avni Tolunay'ın 1963 yılında Belediye Reisi olmasıyla birlikte "Antalya Altın Portakal Film Festivali" adını almıştır.

Günümüzde artan film endüstrisinin önemi ile Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin zaten yüksek olan bu güzel şehrin işlevselliğini daha da artmaya başladı. Öyle ki son yıllarda dünyaca ünlü yabancı sanatçılarındaki boy göstermesine şahit olmaktayız. Bu festivale verilen önem öncelikle tüm ülkemizde artmakla birlikte Fransa'da ye alan Cannes şehrinin tüm dünyada Film Festivali ile adını duyurması gibi her türden güzelliği içinde barındıran Antalya'mızın daha da ünlenmesine katkıda bulunarak bu şehrin küresel bir şehir olmaya yolunda emin adımlar ile devam etmesine güzel bir katkı sağlayacağına kuşku yoktur. Bu bakımdan Antalya birçok açıdan bulunan zenginliğine bir de sanatsal bir işlevsellik eklemesi Antalya'nın son yıllarda o tarihi, turistik, sanayi, sağlık, kongre vb. birçok pencereden geliştiği bu şehir için yeni bir pencere daha sunması Antalya'nın bir dünya şehri olma özelliğini artırmaktadır.

Antalya Altın Portakal Ödülü'nün Tarihçesi ve Amacı

1964 yılında tüm güçlüklerle rağmen birincisi düzenlenen festivale ilgi oldukça büyük olmuştur. Festival'in misyonu olarak; Türk sinema sektörünü maddi manevi desteklemek, Türk film yapımcısını nitelikli ve üstün kalitelere yapıtlar ortaya koymaya teşvik etmek ve yapılan filmlerin uluslararası platformlara açılmasının önünü açmak olmuştur. 1973 yılında Belediye Başkanlığına seçilen Selahattin Tonguç festivali devam ettirmiş ve 1978 tarihine gelindiğinde festivalin bünyesine plastik sanatlar da dâhil edilmiştir.

1979 ve 1980 döneminde ülkemizdeki siyasi buhran ve askeri darbe nedeniyle sahiplerine verilemeyen ödüller, 2011 yılında 32 sene sonra Prof. Dr. Mustafa Akaydın'ın Büyükşehir Belediyesi ve AKSEV Yönetim Kurulu Başkanı olduğu dönemde temsili bir ödül töreni düzenlenerek, sahiplerine verilmiştir.

Ünlü Sanatçılar Altın Portakal Ödüllerleriyle

1985 yılına kadar Antalya Belediyesi bünyesinde yapılan festival, o yıl dönemin Belediye Başkanı Yener Ulusoy öncülüğünde kurulan Antalya Kültür Sanat Turizm Vakfı tarafından organize edilerek yürütülmeye başlanmıştır. 1985 yılında festivale yeni bir vizyon katan Yener Ulusoy “Akdeniz Akdeniz” adlı uluslararası müzik yarışmasını da festivale eklenmiştir. 1985-1988 yılların arasında Altın Portakal Film Festivali olarak gerçekleştirilmiştir.

Festival 1989-1994 yılları arasında Belediye Meclis Üyeleri, Turizm Kuruluşları ve Antalya Ticaret Odası temsilcilerinden oluşan Festival Yürütme Kurulu adlı platform tarafından organize edilmiştir. Festival Yürütme Kurulu 1995 yılından itibaren Antalya Büyükşehir Belediyesi önderliğinde “Altın Portakal Kültür ve Sanat Vakfı” adıyla hizmet vermeye başlamıştır. Eylül 2002’den sonra ise Antalya Kültür Sanat Vakfı adıyla hizmet veren bir kuruluş olan AKSAV tarafından festivalin yönetimi üstlenilmiştir.

Vakfın Yönetim Kurulu, Antalya’nın iş, politika, medya, kültür ve sanat çevrelerinden tanınmış birçok kişinin de aralarında bulunduğu 116 isimden oluşmaktadır. Festivalde görev alan jüri, festival yürütme kurulu tarafından seçilir. Bu kurul Ulusal Uzun Metraj Film Yarışması için 7 kişi ve Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması için ise 5 kişiden oluşmaktadır.

Ulusal Film Endüstrisi yapıtlarıyla yoluna devam eden bu festival, 2005 yılından itibaren uluslararası film sektörüne kapılarını açmıştır. Bu festival ünlü ve başarılı bir film festivali olma yolunda emin adımlarla ilerlerken “Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali” olarak dünya çapında birçok ünlü film şirketi, aktör ve aktristi ağırlamıştır.

Antalya Altın Portakal Film Festivali, Ulusal ve Uluslararası Film Yarışması’nın yanı sıra, Ulusal Belgesel Film Yarışması ve Ulusal Kısa Film Yarışması olmak üzere, dünya sinemasının önemli ve ilgi çeken filmlerini de izleyici ile buluşturmaktadır.

Festivalin Ana Teması Olan Altın Portakal Heykelciliği

Festivalin kurucusu sayılan Dr. Avni Tolunay, festival için temsili bir sembol arayışı içine girmiştir. Bölgenin en önemli simgelerinden olan portakalı, denizi, tarihsel öğeleri ve Venüs Heykeli'ni bir amaç için bütünleştirmiştir. Portakal aynı zamanda festival bünyesinde düzenlenen ödül töreni ve organizasyonun adına da dâhil edilmiştir.

Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde ödül almaya günler kala festivalin sembolü olan Altın Portakal Heykelciği ya da başka bir deyişle Venüs Heykelciğinin büyük bir temsili maketi şehre dikilir. Düzenlendiği yıldan itibaren Altın Portakal Heykelciği olarak verilen ödül, festivalin 2005 yılında uluslararası bir düzeye ulaşmasının ardından "Venüs Heykelciği" olarak 2008 yılından sonra sahipleriyle buluşmuştur. 2009 yılında düzenlenen festivalin ardından verilmeye başlanan Venüs Heykelciği, altın renge sahip ve sol elinde portakal tutan bir kadın simgesi birleşimdir.

Zamanında Altın Portakal Film Festivali Oscar sinemasında yapılırdı. Ne aktörler ne aktrisler buradan geçti. Benim çocukluğum burada geçti. O zaman yan taraftaki marketteydik. 20-25 sene öncesinde bahsediyorum. Oscar sineması da karşımızdaydı. Altın Portakal Film festivali burada yapılırdı. Cumhuriyet Meydanı ve Saat Kulesi'nin ön tarafı araç trafiğine açıktı. Kortej Konyaaltı caddesinin ilerisinden başlardı. Aktörler aktrisler oradan samimi bir şekilde geçerler sonra buraya gelirlerdi. Festival burada olurdu. Festival boyunca hepsi burada olurdu. Hülya Koçyiğit, Tarık akan gibi birçok ünlüyü Oscar sineması ağırladı. Şimdi ki altın Portakal gibi değildi. Ünlüler halktan gibiydi. Ellerinde imzalı vesikalıkları olur isteyene verirlerdi. Perran Kutman herhangi bir cafeye geçip otururdu. Antalya halkı bu tarz şeylere alışkındı ve sanatçıları rahatsız etmezdi. Bu tarz olayların nedeni halkla aktör ve aktrisleri kaynaştırmaktı (T.T.K, E, 33, İşletmeci).

Seyyar satıcılar turfanda meyveleri sunuma hazırlarken...

Kaleiçi'nde yaşayan Mustafa dede Atatürk'ün arkadaşıymış Antalya'ya geldiği zaman kayıkla gider denizde karşılamış teknesiyle Atatürk'ü gezdirmiş.

Burada yaşayan kaptan Mustafa dede bir vardı. Atatürk'ün arkadaşıymış. Her Cuma bize lokum bisküvi verirdi. Her Kabotaj bayramında onu şeref tribününde karşılardı. Kabotaj bayramı aşağı iskelede kutlanırdı. Mustafa dedenin armaları madalyaları vardı. Kurtuluş Savaşını görmüş bir insandı. Atatürk'ün evi de var burada. Atatürk'ün bastığı yer oluyor. Her 6 Martta tören yapılır. Atatürk'ün geldiği zaman kutlanıyor. O gün Atatürk'ün evinde merasim oluyor (A.A. H., 70, K, İşletmeci).

Mermerli gazinosu varmış yanıklık ta denirmiş orası maden ocağı imiş sonradan o iş iptal edilince mermerli gazinosu yapılmış. Gazino sabahları bayanlara öğleden sonra erkeklere yirmi beşkuruş. İnsanlar buraya gelir çayını nargilesini içer denize karşı kafa dinlermiş (T.A., 60, E, Börekçi).

Kaleiçi OldTown Festivali

M.Ö. 4. yüzyıl tarihinden günümüze sayısız kültürün birleştiği ayrıca yangınları, depremleri ile birlikte çok sayıda askeri kuşatmaların yer aldığı güzide bir şehir olan Antalya, bu kültürel yapısının önemli bir bölümünü içinde yaşadığımız bugüne dek aktarabilen dünyadaki nadide örneklerden

bir olan Antalya'nın adeta kalbi olan Kaleiçi; birçok kültürel geçmişi olan, tarihi yapısı ile günümüz Antalya'sını birleştiren o insanı boğmayan dar sokakları ile burayı ziyaret edenlere oldukça etkileyici bir görünüm sunuyor. Muratpaşa Belediyesi, Kaleiçi'nin o geçmişle bütünleşmiş Antalya'nın kalbi olan merkezinin hikâyesini tüm dünya ile paylaşmak amacı ile 2016 yılında başlatmış olduğu "Kaleiçi OldTown Festivali" 4. yılında farklı 3 kıta, 24 ülkeden toplam 48 şehrin birlikte katılımı ile 10 Ekim 2019'da gerçekleşmiştir. Gerçekleştirilen 4. Kaleiçi OldTown Festivali, bu yıl normal yaşamın sürdüğü bu eski kent merkezi şehirler ortamının oluşturulması yolunda adımlar atılmaya başlanmıştır. Yapılmaya başlandığı yıldan günümüze sıra ile Küba, İtalya ve Rusya'yı onur misafiri olarak ağırlayan bununla birlikte konserler, Kaleiçi içerisinde yer alan dar yollarında gerçekleştirilen sohbetleri, bu kentin yaşayan bir parçası olduğunu deneysel yapılan sanat çalışmaları ile ülkemizin en renkli toylarından bir halini alan Kaleiçi OldTown Festivali, 2019 yılı içerisinde onur misafiri olarak Ukrayna'yı konuk edecek. Ekim 10 ile 13 arasındaki tarihleri kapsayan Kaleiçi sokakları, çeşitli meydanları ve Hadrianus Kapısı, Kale Kapısı, Hıdırlık Kulesi örneğinde anıtsal ortamları, bir günün her dakikasında farklı etkinlikler ile göz kamaştıracak. Kaleiçi gibi hala yaşayan antik kentlere sahip şehirlerin buluşacağı ilk platform olma özelliği olacak olan kuruluşun ilk adımının sonunda bir de bildiri sunulacak (<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/genel/etkinlik/4--kaleici-old-town-festivali>).

Muratpaşa Belediyesi'nin bu yıl 4'üncüsünü gerçekleştirdiği Kaleiçi OldTown Toy, Kaleiçi'nin geçmişe aralanan surları ile devam eden Atatürk Caddesi'nden ilk adımını atarak burada yaşayan tarihi kentin sokaklarında devam eden geçiş ile başladı. Böylece Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal'ın başlatmış olduğu Kaleiçi OldTown Festivali M.Ö. 4. yüzyıldan günümüze üzerinde birçok farklı medeniyetin yaşamını sürdürdüğü ve izlerini bugüne aktaran Kaleiçi'nin öyküsünü dünya ile de paylaşmak amacı ile 2016'da başlattığı bu şenlik 4. yılına girmiş oldu. Şenlik, artık bir gelenek olan kortej geçmesi ile birlikte başladı. Ukrayna gibi korteje konuk olarak gelen heyetlerden birçoğu kendilerine özgü geleneksel giysileri ile bu festivale katılırken tahta bacaklılar, jonglörler, ve sanki 70'lerden çıka gelmiş birbirinden farklı ve kendine özgü karakterleri ile sokak sanatçıları ve müzisyenler de buradaki yerlerini aldı. Kaleiçi'nde süren bu yürüyüş etkinliğinde tarihte bilinen ilk kadın belediye başkanı olan "Perge'nin Kızı" takma adlı "Plancia Magna" birlikte bu yürüyüşte yer aldılar. Bir performans sanat-

cısı olan Fatma Deniz'in yorumladığı canlı heykel çalışması "PlanciaMagna", Muratpaşa Belediyesi Başkanı Ümit Uysal'la beraber vatandaşları selam verdi. Festivale gerçekleşen ilgiden dolayı kortej kimi zaman ilerlemekte zorlu dakikalar yaşandı. Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal ve "Plancia Magna", Üç Kapılar önünde gerçekleştirilen törende tarihin ilk kadın belediye başkanı adına açılan anı defterini imzaladı. Başkan Ümit Uysal, anı defterine şunları not düştü: "Muratpaşa'dan, Hadrian Kapısı'ndan tüm insanlık adına sevgi, saygı, empati, dayanışma ve barış ile duygularımızı sunuyoruz. Daha çok paylaşan ve daha çok barışçıl bir dünyayı hak ediyoruz" ifadelerini yazdı. Yürüyüş, Üç Kapılar önünde gerçekleştirilen etkinliklerin sonrasında Kaleiçi sokakları dahilinde sürdü. Etkinlik ortamı Kalaralioğlu Parkı içerisinde yer alan gözetleme kulesinde ise Dünya Mirası Gezginleri Derneği'nin sürdürdüğü UNESCO Dünya Miras Alanları ile ilgili çocuklara yönelik eğitimi de sürmekte idi. Yürüyüş etkinliğinin gözetleme kulesine ulaşması ile beraber eğitimde burada tamamlandı ve Başkan Uysal'ın da yer aldığı bir tören ile Genç Dünya Mirası Koruyucusu yemini okunarak gerçekleştirilen yemin ile Muratpaşa Belediye Başkanı Ümit Uysal, her bir artık genç miras koruyucusu olan çocukları tebrik etti. Başkan Uysal, Kaleiçi OldTown Festivali'ne duyulan ilginin bu festivalin uzun yıllarca süreceğinin bir belirtisi olduğunu ifade etti. Ayrıca festivale gerçekleştirilen bu konuşmalardan sonra "Kamyans Podilsky Folk Dance Ensemble" gösterileri ile devam etti. Festivalin ilk gecesinde pop ve elektronik müzik ögesine kendi kültürlerinden ilave ettikleri çeşitler ile küresel olarak ilgililerce bilinen Ukraynalı grup "Kazka" sahne aldı. Birçok yerli ve yabancı halk ve turist bu gösteriye dahil oldu (<https://muratpasa-bld.gov.tr/haber/60032/3/kaleici-old-town-festivali-basladi>).

Kaleiçi OldTown Festivali beşincisi düzenleneceği 2020 yılı içerisinde başta Covid-19 virüsü nedeni ile online olarak gerçekleştirildi. Muratpaşa Belediyesi'nin "Kalbimizdesin Kaleiçi" sloganı ile çevrimiçi yapıldı. Birçok ülkenin katılımı ile gerçekleştirilen 5. Kaleiçi OldTown Festivali'ne Hırvatistan, İtalya, Çekya, Ukrayna, Rusya ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne canlı bağlantılar gerçekleştirildi. Pandemi gibi olağanüstü küresel durumlarda dahi gerçekleştirilen bu festivalin ne denli önemli ve kıymetli olduğunu gözler önüne sermektedir. Günümüz dünyasında yer alan teknolojik gelişmeler ile dünyanın neresinde yer alıyorsak alalım. Herhangi bir yere gitmeden oraya kendimizi ait hissetmemiz yeterli olmaktadır.

Çevrimiçi yapılan bu festival ile aynı zamanda günümüz dünyasına da bir adım atmış olmaktadır. Bunun en önemli nedeni yapılan birçok festivalin aksine Antalya hem ülkemiz açısından hem de dünyada ve Avrupa'da önemli marka ve turistik bir şehir olmasıdır. Çünkü yapılan birçok festival geniş çevrelere hitap etme çabası içinde olmasına rağmen bunu başaramamaktadır. Bu nedenle Antalya, birçok açıdan bu festivalin hem tanınmasını hem de önemini artırmaktadır.

Günümüzde birçok çalışma küresel olma çabasıdadır. Fakat bunun en önemli eksikliği bilinme yani tanınmaya ihtiyacı vardır. Ancak Kaleiçi'nin böyle bir şeye tam olarak ihtiyacı yoktur. Bunun en önemli nedenleri arasında ise Antalya'nın bir nevi ilk filizlendiği noktalardan biridir Kaleiçi. Antalya'ya neredeyse gelen her turist Kaleiçi bir kez daha olsa görür, gezer ve hisseder. Buradaki o geçmişe dokunan hissiyatını iliklerine kadar yaşar. Bu nedenle Kaleiçi neredeyse Antalya'yı bilen birçok kişi tarafından bilinen ve tanınan bir yerdir. Bu nedendir ki tüm ulus açısından hem küresel hem de küresel anlamda Kaleiçi'nin önemi ayrı bir noktadır.

Kaleiçi Halloween(Cadılar Bayramı) Günleri

Bir dünya şehri haline gelen Antalya'nın kalbi olan Kaleiçi'nde dünyanın birçok şehrinden insanın yer alması ile farklı kültürlerinde birlikte yaşamasına olanak sağlamıştır. Kaleiçi'nde son yıllarda oluşan bu uluslararası etkileşim ile birlikte popüler kültürün bir araya gelmesinin bir sonucu olarak Kaleiçi'nde Cadılar bayramı bir diğer adı ile Halloween etkinlikleri 31 Ekim günlerinde çeşitli kostümler ve giysiler eşliğinde kutlanmaya başlamıştır.

Bu bayramın tarihine ve kökenine incek olursak öncelikle Antik Britanya'da yer alan paganizm inancına sahip Keltlerin düzenlediği "Samhain Festivali" temeline dayanır. Burada yaşamını sürdüren Keltler 1 Kasım ile yaz mevsiminin bittiğini ve kış mevsimine geçtiğini ifade etmektedirler. Samhain kelimesinin kökenine indiğimizde ise eski İrlandaca da "Sam" kelimesi "yaz", "fuin" kelimesinin ise "son" anlamına gelen sözcüklere dayanmaktadır. Bu kışın başladığı bu zamanlarda Keltler evliliklerini yapıp, geçmişte ölenleri andıkları önemli bir dönem olarak da kabul edilirdi. Bu günler içerisinde hayatını kaybeden canlıların ruhları eskiden ikamet ettiği evleri ziyaret ettiğine de inanılırdı. Çevrede bulunan tepelerde kötü ruhları yaşanan yerden uzak tutmak amacı ile kocaman ateşler yakılıyordu. Keltler, dolaşırken ruhların onları tanımamaları için çeşitli maskeler, giysiler ve

kostümler giyerek onların kendilerini tanıyamayacağına inanıyorlardı. Bundandır ki yıllar ilerledikçe bu bayram birçok fantastik ve dini inanç unsurları ile eşleştirildi(<https://www.milliyet.com.tr/cadilar-bayrami-nedir--molatik-13313/>).

Orta Çağ 7. yüzyıl içerisinde 13 Mayıs tarihinde kutlanan “Azizler Günü”nü 1 Kasım tarihine taşıması ile Papaz 4. Boniface tarafından birleştirilmiştir. Batı dillerinde yer alan “Halloween” “HolyEvening” Türkçe anlamı ile “Kutsal Akşam” adı da buradan kaynaklıdır. Bu çağın sonlarına doğru ise Hıristiyan kutlamalar ile bu tip kutlamalar birleşti(<https://www.gozlem-gazetesi.com/HaberDetay/252/1117902/cadilar-bayrami-halloween-anlami-nedir-nasil-ortaya-cikti-cocuklar-ne-yapar.html>).

2020 Ekim ayının son gününde Covid-19 tehlikesine rağmen bu yılda Cadılar Bayramı etkinlikleri Kaleiçi’nde gerçekleştirildi. İnsanlar bu olağüstü duruma aldırış etmeden eğlencelerini ve etkinliklerini devam ettirdi. Bu etkinlikte dünyanın birçok bölgesinden Antalya’da bulunan yerli ve yabancı farklı inançlardan insanlarda yer aldı.

Suna İnan Kıraç Müzesi

Kaleiçi’nde bulunan önemli kurumlardandır. Biri konut, bir diğeri kilise olan iki yapıyla yer alan müzeye giriş, Kocatepe Sokak üzerinde cumbalı bir cepheye sahip olan konutun büyük kapısı ile sağlanmaktadır. 19. Yüzyıl içerisinde inşa edilen ve geleneksel Kaleiçi evlerinin tipik bir örneğini oluşturan konut, 1993-1995 yılları arasında aslına en uygun biçimde onarılmıştır. Konuta girilte, Antalya evlerinin vazgeçilmez bir bölümü olup, zemini çakıl taşlı mozaikler ile kaplı “taşlık” bölümüne geçilir.

Her iki yanında birer servis odasının bulunduğu bu bölümden avluya ve ahşap merdiven ile üst kata geçilir. 19. yüzyıl Kaleiçi yaşamından tematik kesitlerin sunulduğu bir etnografya müzesi olarak hizmet veren binanın üst kat odalarında sırasıyla “kahve ikramı”, “damat tıraşı” ve “kına gecesi” gibi Anadolu’nun geleneksel Türk halk kültürü öğeleri yanında eski Antalya fotoğrafları ziyaretçi ile buluşturulmaktadır. Mekânlar, duvar ve tavan bezemeleri, zemin kaplamaları yanında diğere donanımlar ile 19. yüzyıl konut ortamını gözler önüne sererken, geleneksel giysiler içinde düğüne hazırlığı yansıtan figürler ve arka planda seslendirilen sokak ortamı ile ziyaretçiyi o döneme geri götürmektedir.

Müzenin, günümüzde bahçede yer alan diğer binası ise, henüz 19. yüzyıl başında Aya Yorgi (HagiosGeorgios) adına inşa edilen bir Ortodoks kilisesidir. Kuzey ve güneyinde birer girişi bulunan ve Kaleiçi'nin anıtsal nitelikli kültür varlıklarından biri olan bu yapı, dikdörtgen planlı, tek hacimli ve tonoz örtülüdür. Güneydeki ana giriş kapısında, Aya Yorgi'nin at üstünde ejderha ile mücadele sahnesi ve iki melek betimlenmiştir. Kapı üzerindeki (Yunan harfleriyle Türkçe yazılmış) Karamanlıca kitabede: "Bu HagiosGeorgios Kilisesi eskiden beri var idi, harap olacağından Antalya'da bulunan Hıristiyanların ianesiyle yapılmıştır. Büyük Şehit HagiosGeorgios sene 1863" yazmaktadır. Kuzey cephesindeki spiral bir merdiven ile dışarıdan girilen bir asma katı da bulunan yapının iç mekânı ve cenneti tasvir eden tavanı, mavinin değişik tonlarında kalem işi bezemelerle süslüdür. Sergi mekânı olarak düzenlenen kilisenin alt katında, Suna-İnan Kırâç koleksiyonuna ait Çanakkale Seramikleri ve diğer eserler, kadınlar mahvili olan üst katında ise Anadolu'nun günümüzde kaybolmuş sokak satıcılarının fotoğraf ve heykelcikleri sergilenmektedir.

Sunan Kırâç 1941'de doğup Türkiye Cumhuriyeti tarihimizde yer alan ve adını daha yaşamını yitirmeden önce tarihe adı altın harfler ile not düşülen en önemli cumhuriyet kadınlarımızdan biridir. Eğitimi alır almaz aktif olarak 1961'den 2010 yılına dek Koç Holding' te aktif bir şekilde görev yapmıştır. Bunların yanında Koç Üniversitesi, Koç Özel Lisesi'nin kuruluşunda önemli ölçüde payı vardır. Ayrıca TEGV(Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı), Suna ve İnan Kırâç Vakfı,AKMED(Suna Ve İnan Kırâç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü), Pera Müzesi, Boğaziçi Üniversitesi Nörodejenarasyon Araştırma Laboratuvarı (NDAL) ile İstanbul Araştırma Enstitüsü gibi kurumların kuruluşunda çok büyük bir rolü vardır (<https://akmed.ku.edu.tr/hakkimizda/tarihce-ve-kurucular/>).

İnan Kırâç 1937'de Eskişehir'de doğmuştur. İş yaşamına Koç Topluluğu içerisinde başlayarak 35 sene boyunca hizmet verdikten sonra 1994'te en üst görevi olan "Yürütme Kurulu Başkanlığı" mevkisine getirilmiştir. 1998'de buradan emekli olarak Kırâça Şirketler Grubu'nu oluşturmuştur. O da İnan Kırâç gibi birçok kurumun kuruluşunda öncülük yapmıştır. Bunlar: AKMED(Suna Ve İnan Kırâç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü),Pera Müzesi, Boğaziçi Üniversitesi Nörodejenarasyon Araştırma Laboratuvarı (NDAL) ile İstanbul Araştırma Enstitüsü ve Galatasaray Eğitim Vakfı gibi kuruluşların oluşumundaki önemli paya sahiptir. TEGV(Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı)'e Suna ve İnan Kırâç Eğitim Parkı'nı 2001'de Antalya, Ali

Numan Kır a  Etkinlik Merkezini 2006'da Eskişehir'de oluşturmuştur. Ayrıca Semiha Kır a  İlköğretim Okulu ile Osmangazi Üniversitesi Ziraat Fakültesi Müze ve Kütüphanesi gibi çeşitli hayırları da yer almaktadır (<https://akmed.ku.edu.tr/hakkimizda/tarihce-ve-kurucular/>).

Oyuncak Müzesi

Kaleiçi'nin önemli bir unsurlarından olan Oyuncak Müzesi, eski değir-menin bulunduğu bölümde günümüzde yer alan asansörün hemen yanında yer almaktadır.

Antalya'nın merkezi olan Kaleiçi'nde yer alan bu müze ilk Sunay Akın tarafından kurulan İstanbul'daki İstanbul Oyuncak Müzesi'nin ardından İzmir ve  c nc  olarak Antalya'da ve Kaleiçi'nde kurulmuştur. Antalya'daki önemli kültürü projelerinden biri olan bu müze Sunay Akın danışmanlığında kurulmuştur. Burada yerli ve yabancı birçok oyuncak sergilenmekte ve Antalya'nın mutlaka gezilmesi gereken yerleri arasında yer almaktadır. Endüstri devrimi sonrası oluşan ilk üretim tesislerinde yapılan oyuncakların yanında oyuncakların tarihi süreci açısından seçkin örneklerinin bulunduğu bu müzede nadir rastlanan bebek evlerinin çeşitli örnekleri mevcuttur(<http://oyuncakmuzesi.antalya.bel.tr/>).

Sunay Akın günümüzün en önemli yazarlarından dır. Buranın kurulmasında öncülük etmiştir. Geçmişte yer alan ülkemizden ve dünyadan önemli öyküleri ve değerli insanlarımızın yaşam hik yelerini bir araya getirerek okuyucuları ve dinleyicileri ile paylaŐmaktadır. Kafa Radyo adlı radyo kanalında ise yine haftanın birkaç günü bu derlemelerini dinleyicileri ile paylaŐmaktadır. Ayrıca günümüzde çok yaygın bir hale gelen ve internet video ortamlarından biri olan Youtube'da da izleyicilerine ve dinleyicilerine bir araya getirdiği bu güzel ve eşsiz eserlerini paylaŐmaktadır.

Sunay Akın 1962 yılının 12 Eylülünde geçimini terzilik ile sağlayan ailenin ikinci erkek çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Sunay Akın doğduğu bu yılı çok sevmiŐtir. Öyle ki dođmuŐ olduğu bu yılda yer alan son iki rakam olan 62'de bir tavŐan yapılabildiğini ifade ederek o içerisinde yer alan çocuğu hala yaŐattıđını buradan da anlayabiliriz. Sunay Akın'ın babası terzi olması nedeni ile işi için gerekli ürünleri temin edebilmek amacı ile İstanbul'a gider ve çocuklarına dönüŐünde çeşitli g zelliikte oyuncaklar da alır imiş. Sunay Akın'ın İstanbul'u ve oyuncakları sevmeye başlaması gelen oyuncaklar ve babasının ona o güzel anlatımı ile katlanarak artmış( ift i,2007).

Sunay Akın'ın güzel şiirlerinden biri de şöyledir:

“ Biran önce görülsün

Diye Akdeniz

Toroslar' da ağaçlar

Hep çocuk

Kalır.”

Diğer yaşayan canlılar içerisinde düşünebilen ve kendini geliştirebilen bir canlı türü olan insanoğlunun ortaya çıkışından günümüze değin çeşitli oyun araçları yapılmıştır ve bu oyuncaklar yaşamımıza birçok şeyi anlamayı, gerçekleştirebilmeyi ve tecrübe etmeyi kolaylaştırmıştır. Günümüz insanların gelişimine göz atacak olursak geçmişten bugüne yapılan oyuncakların karmaşıklığı ve oluşan kalitesinin her geçen gün günümüze kadar gerçekleşen gelişmeyi açıkça ortaya koyduğu görülebilmektedir. Yine yapılan oyuncaklar yaşanan o çağı yansıttığı için bir kültür ögesi olarak görmek, her uygarlık için değişen renklerin, cisimlerin ve kullanılan malzemenin o kültür ögesinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burada yer alan oyuncak müzeleri içerisinde, oyuncakların yapıldığı dönemlere veya yapıldığı maddelerin çeşitli özellikleri ele alınarak sınıflandırmalar ile sergiler gerçekleştirilir. Fabrikasyon, geleneksel, endüstriyel, dijital ve antik oyuncaklar olarak sınıflama yapılan sergiler burada yer almaktadır. Kimi oyuncak müzeleri içerisinde gerçekleştirilen metal, tahta, kâğıt, teneke, bez, plastik, yumuşak, pelüş, porselen ve karışık farklı türden malzemelerden üretilen oyuncaklar şeklinde sınıflandırmalar yapılarak sergiler gerçekleştirilmektedir. Ülkemiz ve yabancı ülkelerde yapımı gerçekleştirilen oyuncakların temaları farklı olarak ele alınır. Kimi oyuncaklar ise kullanım ve üretim öykülerine göre sergisi yapılmaktadır. Çocukların görsel belleklerini geliştirmeleri bakımından oyuncak müzeleri, bu imkânı rahatlıkla sağlamaktadır. Bunların yanında içinde bulunduğumuz çağa destek oluşturan bu müzeler yaratıcı eğitim ile öğretimi önemli ölçüde desteklemektedir(Erbay, 2017).

Oyuncak müzeleri içinde yaşadığımız dijital ve teknolojik çağda gittikçe kaybolan oyuncakları muhafaza ederek, yarınlara geçmiş nesillerin kültürlerini aktarmak bakımında her geçen gün önemi ve değeri artmaktadır. Bunun en büyük nedeni yapılan bu oyuncakların içinde bulunulan zamanın

şartlarını ve somut kültürün yanısıra soyut olan sözlü kültürlerin de somut öğelere dönüşümü ile bir dışavurum özelliği kazanması açısından önemini artırmaktadır.

2011 senesinde Antalya'nın merkez ilçesi olan Muratpaşa' da yer alan Kaleiçi'nde açılmıştır. Bu oyuncak müzesi Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilmektedir. Kaleiçi'nde yer alan bu müze Sunay Akın danışmanlığında çalışmalarını devam ettirmektedir. Müze içerisinde 1860'lardan bugünlere değin 3 bin den fazla oyuncak ziyaretçilerini beklemektedir. Titizlikle yapılan sergilerin tasarımı adeta oyuncaklar ile bütünleşerek aynı görsel düzen içinde yer almaktadır. Müzede tasarlanan bu birleşik düzen ile gerçekleştirilen oyuncakların sunumu çocukların bu sergiye daha kolay dahil olabilmeleri bakımında oldukça büyük önem arz etmektedir. Aynı yıl çocukların eğitimi amacıyla atölye faaliyetlerine başlanmıştır. Oyuncak müzesi kendini sürekli dinamik tutarak çocukların ve kadınların içinde yer aldığı atölye çalışmaları ile çeşitli seminer ve sergiler gerçekleştirerek eğitim ve kültür merkezi olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Müzenin hemen yanında yer alan bir etüt merkezinde eğitim faaliyetleri yapılmaktadır. Bunların yanında bir amfi tiyatrodaki Açık hava etkinlikleri yapılmaktadır(Erbay, 2017).

Çocuk ziyaretçilerine tarih bilincini yerleştirmede oyuncak müzeleri önemli rol oynarken, yalnızca bunu kazandırmaz. Bunun yanında çocuklarda keşif hissini de geliştirir. Burada sergilenen birçok türden oyunlar ve oyuncak türleri onların yaşamsal fonksiyonları ve zaman içerisinde gerçekleşen bu değişimi algılamalarına yardımcı olmaktadır. Bu tip gezi faaliyetleri çocuğun iletişimsel becerilerine katkıda bulunur. Çevredeki eserlere karşı saygı ve sevgi hislerinin gelişmesine de katkıda bulunur.

Oyuncak müzeleri neticede kendine has tasarımı ile her yaştan ve özellikle çocuk ziyaretçilerinin kendilerini açıklamakta veya herhangi bir şeyi ifade etme yetkinliğini de artırmaktadır. Oyuncak müzeleri gibi müzelerde çocuklar kendi akranları ile iletişim kurmaktaki engelleri ortadan kaldırır. Buraya ebeveynleri ile gelen çocukların aileleri ile olan iletişimi artırarak aile içi anlaşmayı ve iletişim kurmayı daha rahat bir hale getirerek onların kendilerine olan güvenini artırmaktadır. Yalnız çocuklar için olmayan oyuncak müzeleri yetişkin bireylere de fikir kaynağı olması açısından fazlasıyla ziyaret edilmektedir. Yetişkin bireylerin oyuncak müzelerine gelerek o geçmişte yaşadıkları güzele ve heyecan dolu mutlu günleri tekrar anımsa-

maları, özlemleri ve düşleri ile o geçmiş güzel günleri tekrar anımsamalarını sağlamaktadır(Erbay, 2017).

KALEİÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

Kaleiçi Okulları

Kaleiçi'nde Dumlupınar Okulu yer almaktadır. Bu okulun tarihi 1905'e kadar uzanmaktadır. İlk olarak 1905'te Rum Kız Mektebi olarak açılmıştır. Daha sonraları ise 1. Dünya Savaşı yıllarında Dr. Burhanettin Onat tarafından idare odası ameliyathane olarak kullanılmıştır. (Bu bilgiler Ağva Müdafasını yöneten Topçu Yüzbaşı Gazi Mustafa Ertuğrul Aker'den öğrenilmiştir.)

1927-1928 yılları arasında ticaret okulu olarak kullanılmıştır ve 1929'da ismi Mader-i Vatan(Medar-i İftar-i) ilkokulu olarak öğretime başlamış, 1929 yılında da Dumlupınar İlkokulu adını almıştır. Yapı malzemesi taş olan yapı, zemin, 1. Kat ve Bodrumdan oluşmaktadır. 1.20-1.50 m. su basman merdiveniyle zemin kattan girilmektedir. Orta sofalı plan şemasına sahip binanın zemin katında derslikler ve idare binası, ara katta rehberlik odası(zemin katın yüksekliği kullanılarak ara katı oluşturulmuştur. Özgün durumda ara kat yoktur.) Üst katta ise Müdür Odası ve derslikler yer almaktadır. Çatı arasına Memur odası yerleştirilmiştir. Kıрма çatılı binanın çatı örtüsü marsilya kiremit örtüsüdür. Bina Kaleiçi Kentsel ve 3. Derecede Arkeolojik Sit Alanında 1.Grup yapı olarak tescillidir.

Dumlupınar İlkokulu

Dumlupınar İlkokulunda şu an yaklaşık 190 öğrencimiz bulunmaktadır. Öğrenci kitlelerimizin çoğu yerli Antalya halkı değildir. Yılları içerisinde buradaki hayatta Antalya'nın o çekiciliğinde dolayı çok göç aldı. Bu öğrencilerin büyük çoğunluğunu Kaleiçi dışında yer alan ailelerin çocukları oluşturmaktadır. Kaleiçi'nden gelen çocukların sayısı yaklaşık 15- 16 tanedir. Bunların içinde Roman ailelerin çocukları da vardı ancak geçen yıllar içerisinde mezun oldular. Artık eskisi kadar Kaleiçi'nden gelen öğrencilerin sayısı fazla değil bu sayı yıllar içinde gittikçe düşüyor. Son yıllarda okulumuz ismini daha çok duyurmaya başlamıştır. Okulumuz 2 Kattan oluşan İtalyan-Roma tarzı bir yapıdır. Binanın taş yapısı kemerlidir. Tarihi eser olarak geçmektedir. Koruma altındadır.

Kaleiçi'nde turistlerle nasıl davranılacağına dair bir kurs verilseydi çok güzel olurdu. İnsanımız turistlerle iletişimini geliştirmeli çoğunlukla turistlerin gelmemesindeki asıl neden iletişim sıkıntısıdır. 30 saatlik bir karşılama uğurlama dersleri verilseydi çok hoş olurdu. Böylece turistler aldıkları hizmetten daha fazla hoşnut kalırlardı. Ancak bu şekilde buraya gelen turist sayısında bir artış olabilir. Burada her şey akışına bırakıldı ve bu da çok yanlışlara sebep oldu. Eskiden oteller doluydu, terasta bile misafir ağırladık o derecede bir yığılma yaşanırdu, turistleri ağırlayacak yerimiz kalmazdı. Fakat bugünlerde odalarımız boş kalıyor bu da biz üzüyor. Turistler gelince elimizden gelen en iyi misafirperverliği yapar ve boş göndermeyiz, asla bizi kötü hatırlamalarını istemeyiz onları çok güzel bir şekilde karşılayarak en iyi hizmeti sunmaya gayret eder ve aynı şekilde onları uğurlarız (A. Y., E, 45).

Dumlupınar İlkokulu'ndan bir görünüm / Kaleiçi-2018

Olgunlaşma Enstitüsü

Kaleiçi'nde eğitimle ilgili olan bir de **Olgunlaşma Enstitüsü** bulunmaktadır. Bu kurumun Vizyonu ve Misyonu şu şekildedir.

Vizyonu: "Kültürel değerlerini yaşatan kurum olarak marka, ürettikleriyle kalite, eğitimde tercih edilen kurum olmak için varız."

Misyonu: "Geleneksel kültürümüzü araştırırken yaşatan, tasarlayıp üreterek geliştiren, ürettiğini pazarlayan aynı zamanda eğitim veren öncü kurum olmak için çalışıyoruz."

Burada çeşitli eğitimler verilmektedir. Bunun yanında bina içerisinde birçok bölüm vardır. Çok Amaçlı Salon, Konuk Odası, Toplantı Odası, Müdür Odası, Sergi Satış Salonu, Tasarım Alanı, Tanıtım Pazarlama Alanı gibi bölümler yer almaktadır.

Antalya Olgunlaşma Enstitüsü geçmiş kültürlerimizi ve hala devam etmekte olup unutulmaya yüz tutmuş çeşitli sanat, hizmet ve üretimleri azalan gerek araç gerek sanat ürünlerini araştıran, geliştiren bir eğitim kurumudur. Bu kuruma kendini geliştirmek isteyen hayatına yeni bir şeyler katmak için çabalayan insanlar gelmektedir. Çoğunluğunu bizim kültürümüzün oluşturduğu ürünler ortaya konulmaktadır. Aynı zamanda da çağa uygun ürünler ortaya konularak modern çağa da uyum sağlayarak her yaşta insanımız buraya çekerek kendini geliştirmesini amaçlamaktayız. Biz bakanlığa bağlı bir kurum olarak görevimizi sürdürmekteyiz. Özel işlevi bulunan proje okulları gibi düşünebilirsiniz Yemek, giyim-kuşam, el sanatları vb. bunları araştırıp, geliştiriyoruz ve günümüze taşıyoruz. Bu şekilde birebir aynısını yapmaya çalışıyoruz hatta büyük çoğunluğunu birebir yapıyoruz. Bu ürünleri değiştirmiyoruz elimizden geldiğince bu ürünlerin en özgün halini muhafaza ediyoruz. Çünkü çok fazla üzerinde oynama yapılırsa o ürün artık farklı bir şeye dönüşür işte biz bunu yapmamaya gayret ediyoruz. Aynı zamanda Sea Life yakınlarında da bir okulumuz daha bulunmaktadır. Kaleiçi'nde bulunan binamız merkezdir.

Biz Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bir kurum olarak yer almaktayız. Ortaya konulan ürünleri hem yurt içinde hem de yurt dışında tanıtarak, ülkemizin kültürlerini en iyi şekilde göstermek diğer bir hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Bunları tabi ki bir anda gerçekleştiremiyoruz örneğin kapı tokmakları, bu konuda çok uzun süreler boyunca araştırmalar gerçekleştiriyoruz. Üç temel alanımız var öğrenci veya kursiyer almadığımız bunlar şu şekildedir. Bunlardan ilki Araştırma, ikincisi Tasarım ve üçüncüsü Tanıtım ve Pazarlama şeklindedir. Araştırma Alanı için öncelikle o yıl için öğretmenler arasında konuşulup tartışılıyor ve bir konu belirleniyor bu şekilde çalışmalarımız gerçekleşiyor. Veri toplayacağımız bölgeyi önceden çember içerisine alıyoruz. Hiçbir çalışmamızı rastgele yapmıyoruz, bu çalışmaların hepsini planlı ve çok düzenli bir şekilde ele alarak yapıyoruz. Örneğin bahsettiğimiz kapı tokmakları için Antalya ve çevresini ele alıyoruz. Akseki, Elmalı vb. bu kültürün var olduğu ya da önceden yaşanmış olduğu yerler en fazla çalışmalarımızı sürdürdüğümüz bölümlerdir. Araştırma aşamamız bu şekilde ilerliyor. Daha sonra gelen Tasarım aşamasında ise bu

Olgunlaşma Enstitüsü Kaleiçi'nde çok fazla uyum sağlayamıyor. Bunun nedeni etrafta çok fazla kafe, bar vb. eğlence mekânlarının olmasıdır. Olgunlaşma Enstitüsü, Kaleiçi'ni zenginleştiren ve eğitim anlamında bu bölgeye değer katan çok önemli bir kurumdur.

Olgunlaşma Enstitüsü ile aynı avluyu paylaşan Gazeteciler cemiyetinden bir görünüm...

(R. Ş., Olgunlaşma Enstitüsü)

Burada ye alan ürünler ve daha fazlasıyla ülkemizde yer alan diğer Olgunlaşma Enstitüleri ile yurt dışında gerçekleştirilen farklı projeler ile ülkemiz en güzel şekilde tanıtmak ve ülkemiz adına en güzel duyguları oluşturmak istenmektedir. Ayrıca geçmiş yaşantımızdan süregelen mirasımızı gelecek nesillere aktararak bu güzel eserleri daha nice seneler ve nesiller devam ettirmek bizi çok onurlandırmaktadır.

Burada Verilen Eğitimler;

1) El Sanatları Teknolojisi;

- El Dokuma Dalı
- Dekoratif El Sanatları Dalı
- Dekoratif Ev Teksitili Dalı
- El ve Makine Nakışı Dalı
- Sanayi Nakışı Dalı

2) Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri;

- Saç Bakımı Dalı
- Güzellik Hizmetleri Dalı
- Vücut Bakımı ve Masaj Dalı

3) Giyim Üretim Teknolojisi;

- Kadın Giyim Modelistliği Dalı
- Kadın Terziliği Dalı

4) Grafik ve Fotoğraf;

- Grafik Dalı
- Fotoğraf Çekim Dalı
- Fotoğraf Baskı Dalı

5) Halkla İlişkiler ve Organizasyon Hizmetleri

- Halkla İlişkiler Dalı
- Müşteri Temsilciliği Dalı
- Organizasyon Sorumlusu Dalı
- Fuar Organizasyon Dalı

6) Kuyumculuk Teknolojisi;

- Takı İmalat Dalı

7) Sanat ve Tasarım;

- İç Mekân Dekorasyon Dalı
- Plastik Sanatlar Dalı
- Dekoratif Sanatlar Dalı

8) Yiyecek ve İçecek Hizmetleri;

- Mutfak Dalı
- Pastacılık Dalı
- Servis Dalı
- Bar Dalı
- Host-Hosteslik Dalı

Kaleiçi'nde Kaybolmuş ve Günümüzde Kaybolmaya Başlayan Meslekler

Ramazan'da tüm davulcular bütün Kaleiçi'nin sokaklarını gezerdi. Gezmedik yer bırakmazlardı. Adeta yaşarlardı. Karışık milletlerden bu mesleği yapan insanlar vardı. Bu bölgemizin ve ülkemizin zenginliklerindendi ancak günümüzde bu davulcular insanlar rahatsız olduğu için kalmadı diyebiliriz.

Keşke günümüzde de sürseydi bu kültür ancak gürültü önemli bir konu olduğu için buna bir son verildi (A.V., 80, E, Emekli).

Ramazan'da davulcular çıkardı ve ev ev gezerlerdi. Günümüzde artık Davulcular yok. Davulcular, Ramazan ayında tüm Kaleiçi sokaklarını teke tek gezerdi. Bu mesleği yapan sabit bir grup yoktu. Her milletten insan bu işi yapar ve parasını kazanırdı. İsteyen her insan bu mesleği icra edebiliyordu (A.A. H., 70, K, İşletmeci).

1950'lerde Topal Hasan, Antalya'nın bütün ilanlarını, haberlerini o duyururdu. Elinde ince uzun boru vardı ve ilanları onunla duyururdu Tüm Antalya'nın ilanları haberleri ondan sorulurdu (A.V., 80, E, Emekli).

Kaleiçi, eski eşyaların ve antika eserlerin satıldığı önemli kültür aktarım merkezlerinden birisidir...

1940-60'lı yıllarda "Fatma Abla" diye bilinen bir kadın deniz fenerini düzenli bir şekilde yakar ve söndürürdü. Bayağı ünlü biriydi o yıllarda. İlk yıllarında kocasıyla birlikte yaptıkları bu iş eşinin ölümüyle birlikte Fatma ablaya kalmıştı. Akşam belli bir saat Deniz Feneri'ne merdivenler yardımı ile çıkar, feneri yakardı. Bu şekilde denizde bulunan gemicilere geceleri yol gösterirdi. Bu Deniz fenerinin ne zaman yapıldığına dair Sabah yine günün ağarmasıyla birlikte gider söndürürdü. Bu yıllar boyunca sürdü. Fırının orada evleri vardı.

Çok iyi bir insandı. Başı örtülü bir kadındı. Koçlar aldı evini o da Kaleiçi'nden ayrıldı (A.V., 80, E, Emekli).

Kaleiçi'nde bazen Roman çocukları harçlıklarını çıkarabilmek için parklarda çeşitli çalgı aletleri ile müzik yaparak turistlerin ilgisini çekmeye çalışarak para kazanmaya çalışıyor Böylelikle hem ailesine yük olmuyor hem de hayatlarındaki ilk iş deneyimlerinden birini burada kazanıyorlar. Burada hem gülüyor hem eğleniyorlar. Bu şekilde boş günlerini ve zamanlarını değerlendiriyorlar. Gerçekleştirdikleri bu aktivite aslında çok önemli bir etkinlik olarak Kaleiçi'nde yer alıyor (E.Y., 47, E, Esnaf).

Hamal Muhammed adında biri vardır 500 kiloluk yükleri maunalardan gemilere yüklerdi. Adam neredeyse hiç durmadan çalışırdı. Fakat şimdilerde kalmadı. Hem farklı sektörler hem de bu gibi işleri bugünlerde makineler gerçekleştirebiliyor (A. V., 80, E, Emekli).

Hamallar vardı, gemilerde çalışırdı. Dışarıdan gemilerle tuz, çimento vb. mallar getirilirdi. Bugün bu ürünlerin hepsini ülkemizde ve coğrafyamızda çıkarabiliyoruz. O nedenle gemi yoluyla gelmesine artık gerek yok. Dışarıdan gemilerden gelen malları taşıma görevini hamallar yapardı. Bugün bu işleri makineler gerçekleştirebiliyor. Bu gemilerden tuz, çimento vb. mallar getirilirdi fakat şimdilerde balık tutulursa onlar getiriliyor onları da bu işi yapan balıkçılar yapabiliyor Gemiler günümüzde turistleri gezdirerek farklı bir sektör oluşturmuştur yani turist odaklı olmuştur (A. A., H., 70, K, Ev hanımı).

Saat kulesinin karşısında hamallar toplanıyordu ve işverenler hamalları buradan topluyor ve iş yerlerine götürüyordu. Bu inşaat olur farklı iş kolları olur bir şekilde herkes geçimini sağlamaya çalışıyordu (İ. A., 55, Erkek, Esnaf).

Küfe(sepet) ile taşımacılık yapılırdı, Kaleiçi'nde geçimini bu şekilde sağlayan insanlar vardı ama günümüzde taşımacılık araba vb. motorlu taşıtlarla gerçekleşmektedir. Bu nedenle bu meslekte rafa kalktı ve raftan hiç inmeyecek gibi duruyor (M.S., 67, K., İşletmeci).

Burada sanatkârlar kalmadı. Çünkü dışarıdan gelen ucuz işçilikli malların fiyatları da uygun olduğu için çok fazla rağbet görmüyor. Bir diğer nedeni ise bu insanlara olan saygı azaldı. O insanları korumak hatta teşvik etmemiz gerekiyor. İlgi görmesi ancak antika değeri kazanması neticesinde oluyor. Artık halk daha fazla antikalara ilgi duymaya başladı. Eskiden bu kadar fazla bir ilgi yoktu (K.A., 48, E, Lise mezunu, Antikacı).

KALEİÇİ VE İNANÇ KAVRAMI

Din genel olarak insanların bir güce inanmasıdır. Doğaya, metafizik güçlere, yaratıcıya inanmak gibi birçok inanç vardır. Dinin toplumları bir arada tutma ve belirli değerler doğrultusunda yönlendirme gibi işlevi de bulunmaktadır.

Başlangıcı insanlık tarihi kadar eski olan din bireyleri ve toplumları tarihin her döneminde etkisi altına alan en önemli faktörlerden biri olmuştur. İnsanlık tarihinde çok eskilere gidildiğinde herhangi bir dine inanmayan insanlar var oluşu gibi dini olmayan bir topluma bugüne kadar hiç rastlanmamıştır. Dini toplumsal hayatın bir örneği olarak gören Durkheim, dinin kaynağını topluma dayandırmış ve dini sosyal tecrübenin bir yansıması olarak ele almıştır. Wach, din ile topluluk arasındaki etkileşimin yakından ve sistematik bir şekilde incelenmesi halinde bunun birinci derecede dinin topluluk üzerindeki etkisi biçiminde var olduğunu görüleceğini belirtmektedir. Her din kendi içinde kendi kuralları olan farklı bir toplum oluşturmuştur. Bütün bunlar dinin ne kadar önemli bir ihtiyaç olduğunu, toplumların yaşayışında ne kadar etki ettiğini ve insanlığın geçmişinden bugüne toplumlara şekil verdiği gibi gelecekte de varlığını korumaya devam edeceğini ve toplumların şekillenmesinde insanlık tarihi var oldukça bu görevini üstlenmeye devam edeceği düşünülmektedir. Turizmle birlikte değişen Kaleiçi'ni ele alacak olursak turizmin gelişmeye başlamasıyla birlikte Kaleiçi din yansımaları ve yaşantısında da farklılıklar görülmeye başlamıştır. Kaleiçi'nde turizmle birlikte dinin yaşanış şekli ve dinin belirleyici toplumsal kuralları da yavaş yavaş değişmeye başlamıştır.

Kaleiçi'nde yaşayan yerli halk turizmin gelişmesinden önce daha muhafazakâr bir tablo çizerken turizmle birlikte birçok farklı dinden farklı inanca sahip insanların buraya gelmesi daha çok eğlence mekânı olarak kullanılması nedeniyle dinin yaşanmasında da farklılıklar görülmeye başlanmıştır. Yerli halkın da bu durumdan rahatsız olduğu ve eski Kaleiçi'ni özlediklerini sözlerinden de anlaşılacağı üzere fark edilmektedir.

Eskiden burada herkes Müslüman'dı. Eskiden oturanların hepsi namazında niyazında insanlardı. Cuma namazını, bayram namazını, teravih namazını kaçırmayan 30 gün ramazan orucunu kaçırmadan tutan insanlardı. Şimdi ezan okunuyor bir susan bile yok. Arka tarafta müzik çalışması yapılıyor. O sırada da ezan okunuyor. Ezan okunuyor şarkıyı kesip ezandan sonra okuyalım diyen bir kişi yok. Barlar da aynı şekilde ezan okunurken bile müziği son

ses açıyor. Bitişik evde insan ölüyor, yanındaki evde müzik çalışması oluyor. İnsana saygı kalmadı. Kültürel dini yönden Kaleiçi çok zayıfladı. Bu Kaleiçi'nde ne sosyallik ne din ne iman kaldı (A. C. K. 64, E, Elektronikçi).

Turizmle birlikte daha çok eğlence mekânı görevi üstlenen Kaleiçi'nde de din kurallarının giderek işlevini yitirdiği de görülmektedir. Buranın turizmin gelişmeye başlamasıyla eğlence mekânı haline gelmesi burada yaşayan yerli halkın da buradan uzaklaşmasına ve buraları daha çok otel, bar, kafe gibi işletmelerin almasıyla birlikte yerli halk kalmamış ve inançları doğrultusunda yaşayan yerli halk bir bir kayıp gitmiştir. Yukarı da da bahsedildiği gibi yerli halkın buradan uzaklaşmasıyla ne ezana saygı ne de dini kuralların buradaki işlevi her geçen gün işlevimi yitirmiştir.

Kaleiçi'nde turizmin gelişmeye başlamasıyla Kaleiçi'nde eğlence mekanları sayısı artmış ve buraya gelen turistler Kaleiçi havasının değişmesine neden olmuş barlar, eğlence mekanlarıyla birlikte dış dünyaya daha da

açılmış bir Kaleiçi'ne dönüşmesiyle dini yaşama farklılıklar yaşanmıştır. Halkın da belirttiği gibi dini yaşam eskiden daha iyi yaşanırken eğlence mekânlarının artışıyla dini yaşamda da değişiklikler olmuştur.

Açık saçık gençler var artık. Biz başkaydık. İnsanlık vardı herkes namazında niyazındaydı (A. H. 80, K, Ev hanımı).

Turizmle birlikte her millettten her dine mensup insanların Kaleiçi'nin uğrak mekân haline getirmesiyle sadece Müslüman halk değil artık bütün dünyaya açık bir Kaleiçi haline gelmiştir. Dolayısıyla bu da farklı yaşayış farklı giyiniş farklı hayat tarzına sahip insanların burada bulunmasına ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Turizm Kaleiçi'nde bölge halkının sahip olduğu değer inanç yapısının değişmesi giyim ve yaşam biçiminde gözle görülür derecede farklılıklara yol açmıştır. Önceden sadece Müslüman yerli halkın yaşadığı Kaleiçi bugün bambaşka ülkelerden gelen insanlara kapılarını açmıştır. Dolayısı ile bu da artık giyiniş yaşayış farklılıkları olan insanları burada toplamıştır. Bu değişim kalan birkaç yerli halkı da rahatsız etmiştir. Çünkü eskiyle hep bir mukayese altında kalmışlardır. Eskiyle bugünü kıyasladıklarında eskiden açık saçık insanların Kaleiçi sokaklarında olmadığı herkesin muhafazakâr bir giyim tarzının olduğu dini sohbetlerin yapıldığı herkesin namazında abdestinde olduğu ve dini gerekleri yerine getiren insanların burada yaşadığını belirtmeden geçemiyor yerli halk. Yenidünyaya açılan Kaleiçi'yle birlikte burada çoğalan turist ve bu turistlerin yerli halka göre açık seçik olarak nitelendirilmekte ve artık dini yaşama dair kalıntılar git gide burada etkisini yitirmeye başlamıştır. Kaleiçi artık değişen gelişen bir Kaleiçi'dir. Eski mahalli havasını kaybetmesinde çok büyük bir paya sahip olan turizm bugün bambaşka bir Kaleiçi yaratmıştır. Peki burada ki insanlara sorulsaydı bu değişim Kaleiçi'ne yaradı mı eski mi iyiydi şimdi denilse hiç şüphesiz eski de kalmayı tercih ederdi insanlar. çünkü insanlar sabahlara kadar çalan müzikten ziyade ezan sesiyle dolan, sokaklarında açık seçik insanlar yerine eskiden olduğu gibi muhafazakar giyimli insanlar görmeyi tercih ederlerdi.

Kaleiçi'nde hangi dönemde ve hangi dinlerden kalma yapılar bulunmakta ve bu yapıların özelliklerinin neler olduğuna bir göz atalım.

Sanat tarihçiler ve mimarların ilgi odağı Kaleiçi...

Yakın geçmişe kadar önemli cenazelerin kaldırıldığı tarihi Tekeli Mehmet Paşa Camii...

Tekeli Mehmet Paşa Camii

Kaleiçi'nin günümüzde Kale Kapısı olarak adlandırılan kuzey girişinde yer alan bir Osmanlı Dönemi yapısıdır. Son onarımları 19. ve 20. yüzyıl ortalarında gerçekleşen ve tarihi tartışmalı olan yapının 17. yüzyıl gezgini Evliya Çelebi tarafından adıyla anılması nedeniyle en geç 17. yüzyıl başında inşa edilmiş olduğu düşünülmektedir. Kareye yakın dikdörtgen planlı caminin doğu, batı ve güney yönlerde birer yarım kubbe ile taşınan ana kubbesi yüksek bir kasnak üzerine oturmaktadır. Yapının girişinin bulunduğu

kuzey yönünde ise üç kubbe daha göze çarpmaktadır. Kuzeydeki ana giriş yanında yapının doğu ve batı cephelerinde birer girişe daha rastlanmaktadır. Caminin kuzey cephesinde ve içindeki pencerelerin sivri kemerli alınlıklarında çini panolar yer almaktadır. Minber ve mihrabı mermerden yapılan caminin mukarnaslı mihrabı büyük bir sivri kemerli niş içine alınmıştır. Kuzeybatı köşesinde kesme taştan yapılmış tek şerefeli bir minareye sahiptir. (<http://www.kaleicioldtown.com>)

1940-1942 yılları arasında, 1952, 1971, 1996 ve 1997 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore ettirilmiştir. Ayrıca 18. Yüzyılda da çeşitli onarım çalışmaları yapılmıştır. Cami kubbe bölümünde ve kasnak ile harim kapılarıyla beraber cephelerin kesişim noktaları ve bunların yanısıra minaresinde kesme taşlar kullanılmıştır. Yapının diğer bölümleri sıvalı halde olduğu için kullanılan malzemelerin tespiti yapılamamaktadır. Caminin üstünde kalan örtüsü kurşun ile kaplı haldedir. Yapıda yer alan doğu-batı ile kuzey cephe çalışmaları simetrik bir şekilde düzenlenmiştir. İki kademeli cepheler ile beraber beş pencereden oluşan yapıda içeriye doğu-batı doğrultusunda kuzeye doğru açılan kapılardan buraya girilir. Kapılar sade süsleme itibari ile sadece bir düzendedir. Bugün işlevde olmayan batı tarafta yer alan kapıya kod farkı nedeni az sayıda basamaklar aracılığı ile çıkılır. Kapıların sağ-solunda dikdörtgen şekilli, parmaklardan oluşan pençeler yer alır. Üst pencereler alt pençelere nazaran küçük ölçeklidir ve ayrıca sivri kemerli olup fil gözü şebekeli bir yapıdadır. Hemen girişte yer alan kapının üstünde de aynı özelliklerde bulunan bir pencere daha bulunmaktadır (Kılıç, 2013).

Kale Kapısı semtinde bulunan ve çok sayıda Selçuklu yapıtıdan oluşan eserler topluluğudur. Külliye 'de bulunan yapılar şunlardır: Yivli Minare, Yivli Camii, GıyaseddinKeyhüsrev Medresesi, Selçuklu Medresesi, Mevlevihane, Zincirkıran Türbesi ve Nigar Hatun Türbesi. Yivli Minare Antalya'daki ilk İslam yapılarından. XIII. yüzyıla ait bir Selçuklu eserdir. Kaidesi kesme taştandır. Gövde kısmı tuğla ve firuze renkli çinilerden yapılmıştır. 8 yivlidir. Minare günümüzde Antalya kentinin sembolü durumuna gelmiştir. Yüksekliği 38 m. olup 90 basamaklı bir merdiven ile çıkılmaktadır. Yivli Minare Camii, Yivli Minare'nin hemen batısındadır. Anadolu çok kubbeli camii türünün en eski örneğidir. Yarım küre şeklinde 6 adet kubbe ile örtülüdür. 1372 yılında Balaban Tavşî'ye yaptırılmıştır. Yapısında diğer elemanların yanı sıra antik kalıntılardan yararlanıldığı da görülmektedir. GıyaseddinKeyhüsrev Medresesi, Atabey Armağan tarafından 1239 tarihinde, GıyaseddinKeyhüsrev adına yaptırılmıştır. Bu eserin kapısının karşısında bir XIII. yüzyıl yapıtı olduğu sanılan Selçuklu Medresesi kalıntıları vardır. Külliye içerisinde bulunan görülecek yerler aşağıdakilerdir:

Yivli Minare

Yivli Minare'den kitabımızın başında tarihinden bahsetmiştik. İnanç boyutundan bahsedecek olursak Yivli Minare, Antalya'daki ilk İslam yapılarından. 13. yüzyıla ait bir Selçuklu eserdir. Kaidesi kesme taştandır. Gövde kısmı tuğla ve firuze renkli çinilerden yapılmıştır. 8 yivlidir. Minare günümüzde Antalya kentinin sembolü durumuna gelmiştir. Yüksekliği 38 m. olup 90 basamaklı merdiven ile çıkılmaktadır. Yivli minarenin bir kısmı tuğla ve firuze renkli çinilerden oluşmuştur. Yivlilerinden dolayı Yivli Minare adı verilmiştir. Kale kapısı semtinde bulunan ve çok sayıda Selçuklu yapıtıdan oluşan eserler topluluğudur. Külliye'de bulunan yapılar şunlardır: Yivli Minare, Yivli Camii, GıyaseddinKeyhüsrev Medresesi, Selçuklu Medresesi, Mevlevihane, Zincirkıran Türbesi ve Nigar Hatun Türbesi. Yivli Minare Antalya'daki ilk İslam yapılarından. XIII. yüzyıla ait bir Selçuklu eserdir. Kaidesi kesme taştandır. Gövde kısmı tuğla ve firuze renkli çinilerden yapılmıştır. 8 yivlidir. Minare günümüzde Antalya kentinin sembolü durumuna gelmiştir. Yüksekliği 38 m. olup 90 basamaklı bir merdiven ile çıkılmaktadır. Yivli Minare Camii, Yivli Minare'nin hemen batısındadır. GıyaseddinKeyhüsrev Medresesi, Atabey Armağan tarafından 1239 tarihinde, GıyaseddinKeyhüsrev adına yaptırılmıştır. Bu eserin kapısının karşısında bir XIII. yüzyıl yapıtı olduğu sanılan Selçuklu Medresesi kalıntıları vardır. Zincirkıran Türbesi, Yivli Minare'nin kuzeyinde ve üst bahçededir. Şekil olarak

Selçuklu tarzındadır. Fakat dış yüzeyinin sade olması, pencerelerinin bulunması, içindeki mezarlığın aşağı seviyede olması özellikleri ile Osmanlı Türbeleri karakterini taşır. 1377 yılında yaptırılmış olup 3 adet mezarı korumaktadır. Nigar Hatun Türbesi, Yivli Camii'nin kuzeyindedir. Altıgen bir plan üzerine yapılan Türbe'nin sade bir görünümü vardır. Selçuklu tarzında olan Türbe 1502 yılından kalmadır. Zincirkıran Türbesi'nin batısında bulunan yapı Mevlevihane olup Alaeddin Keykubat tarafından 1225 yılında yaptırıldığı sanılmaktadır. Kitabesi kaybolmuştur. Onarım görmüştür. Günümüzde güzel sanatlar galerisi olarak kullanılmaktadır.

Yıkık Medrese (Selçuklu Medresesi)

Yivli Minare Külliyesinde yer alan medrese girişin sağında bulunur. Kesin tarihi belli olmayan Selçuklu eseri 13. yy.la tarihlenmektedir. Adı bilinmemektedir. Dört eyvanlı medreseler planına dâhil olan medrese dikdörtgen planlı taş duvarlıdır. Kuzeyi arazi şekli nedeniyle bir tepeye yaslanmıştır. Güneyde bulunan portal, sivri kemerli ve beden duvarlarından çıkıntı yapmaktadır. Portalin iki yanında mukarnas süslemeli iki mihrabiye bulunmaktadır. Sivri kemerli portal nişinin içinde mukarnas dizileri ve basık kemerli kapı bulunmaktadır. Kapı kemeri üzerinde oldukça silik durumda medresenin dört satırlık inşa kitabesi yer alır.

Ana giriş kapısından sonra yer alan eyvanın yanındaki dikdörtgen odaların sadece temel duvarları ayakta. İç avlu dikdörtgen olup; etrafı revaklı sütunlar ile çevrili olduğu, izlerden anlaşılmaktadır. Giriş eyvanının karşısında ana eyvan vardır. Ana eyvanın yanındaki hücrelerden biri enine dikdörtgen iken diğeri boyuna dikdörtgendir. Böylece sağ köşede eyvan ile köşe hücresi arasına tonoz örtülü küçük bir oda daha ilave edilmiştir.

Yan cephelerde de eyvan ve köşe hücrelerinin varlığı şüphesizdir. Ancak yakın zamana kadar harabe olan eser günümüzde onarılmıştır. Çarşı olarak düzenlenmiş ve turizmin hizmetine sunulmuştur.

Atabey Armağan Medresesi (GıyaseddinKeyhüsrev Medresesi)

Yivli minare külliyesi içinde yer alır. Günümüzde sadece porteli ayakta olup; temel izleri de algılanabilmektedir. Kapı üzerindeki kitabeden II. GıyaseddinKeyhüsrev zamanında atabeylik yapmış olan Atabey Armağan tarafından 637 H./ 1239 M. yılında yaptırdığı anlaşılmaktadır. Sade olan portalin iki kenarını üçgen ve yıldız motifli eriyle oluşturmuş kabartma bir bordür

çevreler. Geniş basık yay kemerli kapının üst kısmında 6 satır halinde düzenlenmiş kitabe taşı bulunmaktadır.

Kültürel Akvaryum Kaleiçi'nden bir kare; Afgan Şalı

Mevlevihane

Yivli Minare Külliyesi içerisinde yer alır. İlk yapılış tarihi Selçuklulara bağlansa da yapının 18.yy.da Tekelli Mehmet Paşa tarafından melevihane-ye dönüştürüldüğü bilinmektedir. Yapı iki katlıdır. Güney cephe ortasında giriş kapısı bulunmaktadır. Ana mekânın üstü üçgen geçişli, pencereleri ve aydınlık feneri bulunan kubbe ile örülüdür. Bu ana mekânı da üç yönde tali hücreler çevrelemektedir. Ana mekana doğudan eyvan şeklinde açılan tonozlu bölümün ise mutribin yeri olup; dikdörtgen bir penceresi vardır ve zemini diğer mekanların zemininden daha yüksektir. Kuzey cephenin doğu köşesinde yine bu şekilde zemini yüksek eyvan şeklinde tonozlu bir hücre daha vardır.

Kuzey-güney doğrultulu iki hücre ana mekâna kapı ile açılmaktadırlar. Doğu cephede yer alan iki hücre arasında dar ve tonozlu bir koridor bulunmaktadır. Hücrelerin üstü tonozlar ile örtülüdür. Batı ve kuzeyde ikinci kat olarak ikişer hücre daha bulunmakta olup bunların dervişler için ikamet mekânı olarak düzenlendiği düşünülmektedir. Bina halen Devlet Güzel Sanatlar Galerisi olarak (tahsisli) hizmet vermektedir.

Zincirkıran Mehmet Bey Türbesi

Mehmet Yunus Bey oğlu Mehmet Bey? Kitabesinde 779 h. (1377) yılı okunmaktadır. Kare kaide üzerinde yükselen sekizgen gövde içten kubbe; dıştan sekizgen piramidal külah ile örtülüdür. Güneybatı kenarda beden duvarından hafif çıkıntı yapan giriş kapısı pahlı profiller ile çevrelenerek dikdörtgen geniş meydana getirmiştir. Niş içinde basık yay kemerli kapı yer alır. Kemerin üzerini 3 adet rozet süsler. Yine kapı üstünde 2 satır halinde kitabe yer alır. Türbenin içini sekizgenin kapı cephesi hariç sekizgenin her kenarında bulunan dikdörtgen pencere aydınlatır. Bu pencerelerin üstlerinde de birer rozet yer alır. Ayrıca kapı üstünde yine bir halka mevcuttur.

Kaleiçi'nin yaşayan hafızalarından Vural G.nin evinin giriş kapısı...

Türbenin içinde 3 tane sanduka vardır. Şifai bilgilere göre üzerleri haç şeklinde çiniler ile kaplıymış. Kubbeye geçiş içleri dilimli küçük tromplar ile sağlanmıştır. İçte duvarlar, dışta ki taş işçiliğine rağmen sade sıvalıdır.

Kitabesi: "Allah'tan başka her şey helali olucudur. Devlet dini ve dünyanın savaşçısı, alim ve fikirlerin terbiyecisi, büyük Emir Mahmut Yunus Bey oğlu Mehmet'e 779 senesi şaban ayının sonlarında merhumEmirzade Ali için Allah kabrini nurlandırısın şu şerife kubbenin inşasını emir etti, mülkü, halkı ebedi olsun."

Nigar Hatun Türbesi

Osmanlı Sultanı II. Bayezid'in eşi ve Şehzade Korkud'un annesi Nigar Hatun adına inşa edilmiştir. Yivli Minare Külliyesi içinde bulunmaktadır. Kırma taş ve devşirme malzemeden örülen yapı altıgen gövdeli olup, içten kubbe ve dıştan alaturka kiremitli piramidal bir çatı ile örtülüdür. Türbenin içerisinde, üzeri açık mermer bir lahit bulunmaktadır. Lahdin baş ve ayak taraflarındaki üçer satırlık kitabede şunlar yazılıdır: "Bayezid Han oğlu Sultan Korkut'un annesi, Abdullah kızı, mübarek ramazan ayında Allah'ın rahmetine intikal eden merhum Nigar Hatun'un kabri sene 908 (M. 1502)" (<http://www.geziantalya.com>)

Türbe, Nigâr Hatun'un 1450 ile 1503 seneleri arasında hayatını sürdüren II. Bayezid'in evladı olan Şehzade Korkud'un annesi için yapılmıştır. 15. yüzyıl üslubu hâkim olan yapıda Osmanlı Dönemi'ne ait olabileceği anlaşılan bu türbe mimari olarak altıgen bir plan üzerine prizma şeklinde gövdeye sahip olup, içten sıralı sivri bir kubbe, dıştan ise kiremitler ile kaplanan piramide dönük bir külâh ile üstü kaplıdır. Türbenin mimari yapılarının arasında farklı mermer parçalarının yer alması ve kullanılan düzgün kesme ve bununla birlikte moloz taş ile tuğlanın da bir arada kullanılması ile yapılmıştır. Tuğla olarak kare yapıda döşenen iç mekânın merkezinde, doğu ile batı doğrultusunda bulunan bir sanduka vardır. Sanduka her iki tarafı olan baş ve ayak ucundaki taşlarında üçer satırlık kitabe yer almaktadır. Bunlar sırası ile şu şekildedir:

Başucundaki şahide;

- 1) "*Bu kabir merhume, günahları bağışlanmış,*"
- 2) "*Abdullah kızı Nigar Hatun'a aittir ve o,*"
- 3) "*Beyazid Hanın oğlu, Sultan Korkut'un annesidir.*"

Ayakucundaki Şahide;

- 1) "*Allah'ın rahmetine,*"
- 2) "*Fî şehri Ramadân el- Mubârek "*

3) "*980 yılı mübarek ayı Ramazan ayında kavuştu*" (<https://antalya.ktb.gov.tr/TR-212993/nigar-hatun-turbesi.html>).

İskele Mescidi (İmam Mustafa Amcanın Hikayesi)

Ben Emin Altıner 2 Temmuz 1955 yılında Antalya Kaleiçi'nde doğdum. Çocukluğum Kaleiçi'nde geçti. Çocukluk bahçem ise şu an iskele veya marina denilen yerdir. Burada geçmişte fazlasıyla yaşanmışlıklar mevcut. Bu mescit 1905 yılında yapılmıştır. Mustafa Ekizler amcamız buranın 30 sene imamlığı-nı yaptı. Burayı o kadar sahiplenmiştir ki hatta mezar bile yapmıştır kendi adına. Daha sonra zabıtalara bu mezarla ilgili gelince çekinerek çocukların kirletmemesi için yaptırdığını söylemiştir. Mustafa amca ile ilgili birçok hikâye yer almaktadır. O 1915 doğumludur. Atatürk Antalya'ya Cumhuriyetin kurulumu ilk defa gelince birçok kayıkçı denizde kayığı ile beklerken Mustafa Ekizler: "Paşam sizi ben götüreceğim" deyince Atatürk de "beni bu delikanlı götüreceksin" der. Kayıkta Atatürk ona ne işle uğraştığını sorunca çeşitli işler ile uğraştığını tirmiş, eren, gibi ürünler sattığını ayrıca ayakkabı boyacılığı ve kayıkçılık gibi işler ile uğraştığını söylemiştir. Atatürk babasını ve kardeşlerini sorduğunda ise Mustafa Ekiz, babasının Kurtuluş Savaşı'na gittiğini ve gelmediğini, kardeşlerine de kendinin baktığını söylemiştir. Atatürk kıyıya çıktığında, O'na 50 lira vererek Mustafa'ya bir ev verilmesini emretmiştir. Ev yanlışlıkla olarak başka bir Mustafa'ya verilmiştir. Atatürk ikinci gelişinde onunla Antalya'da asker olarak karşılaşınca askerliğini neden burada yaptığını sormuştur. O da babam Kurtuluş Savaşı'nda şehit düşünce şehit ailelerine böyle bir imkân sundular demiştir. Bu nedenle Antalya'da burada askerlik yapıyorum. Buradaki askeri lojman inşaatlarında çalışıyorum demiştir. Atatürk geçen seferden ona verilmesini emrettiği evi alıp almadığını sorunca, O da "evet aldım Paşam Allah sizden razı olsun" demiştir. Almadığı evi aldım diyebilen bir bilge insandır o. Ayrıca beni en çok etkileyen hikâyelerinden biri de Mustafa amcanın oğlu Nuri abiden dinlediğim hikâyesi vardır. Ölmeden 15 gün önce tüm ailesini eve topluyor. 15 gün sonra Perşembe gün saat 6'da vefat edeceğini söylüyor. Beni öğle namazında camime ve kuşlarıma götürün kuşlarım ile vedalaşayım, oradan beni ikindi namazında Muratpaşa Camisi'ne götürün ve oradan da Andızlı Mezarlığına götürün Hasan Subaşı ile konuştum benim mezarım hazır. Kimseye bir kuruş borcum yok, param da yok zaten kimseden alacağım da yok diyor ve defin töreninin bu şekilde gerçekleşmesini istiyor. Herkes tabii bu duruma şaşırıyor. 15 gün sonra yine tüm aile orada akşamüzeri akşam ezanını okuyor ve kendi selasını okumaya başlıyor. Selasını okuduğu sırada vefat ediyor. Yani öleceği günü dahi bilen bir bilge insandı. Ertesi gün aile Mustafa amcanın cenazesini alıyor ve İskele camisine getiriyorlar ve burada musalla taşına Mustafa amca konulduğu zaman avlu-

da yer alan kuşlar Mustafa amcanın cenazesinin tabutunun üzerine konuyorlar. O kuşlar cenaze defni gerçekleşene kadar o kuşlar tabutunun üzerinden ayrılmıyor(<https://www.youtube.com/watch?v=iFYNswr6q2o>).

Saint Paul Kilisesi Derneği (Antalya İncil Kilisesi)

Kaleiçi'nde yer alan Aziz Pavlus Kültür Merkezi adı ile bulunmaktadır. Burada Antalya Uluslararası Kilise ve Saint Paul Kilisesi ile beraber aynı yapı içerisinde bulunmaktadır. Burada yer alan dil İngilizcedir. "International Church on Antalya" kurucusu ve papazlık görevini üstlenen, 1990'lerde ülkemize gelen United States of America (USA) vatandaşı olan James J. Bultema yapmıştır. Burada Mr. Bultema'nın eşi olan Renate Bultema'da burada çeşitli yardımlar üstlenmektedir. Kaleiçi'nde yer alan Kılıçarslan Mahallesi'nde yer alan bu kilisenin Türkiye'deki diğer kiliseler ile herhangi bir ilişkisi yer almamaktadır. Ayrıca bağımsız olarak faaliyet göstermektedir. Binada Dış Ticaret Ltd. Şti. bürosu yer almaktadır. Tüm sahibi kültür merkezi müdürü James Bultema'ya aittir. Kilisenin yer aldığı bina müstakil denilebilen bahçeli bir yapıdadır. Bahçenin yer aldığı bölümde çocuklara özel biroyun yer almaktadır. Antalya'nın güzel yaz ayları itibari ile bahçe içerisinde kahve, çay benzeri içecekler verilmekte, kafe tarzında kullanılmaktadır. Her yerden ve her kesimden gelen insanlar buradaki sohbetler vasıtası ile bilgiler verilerek kazanmak hedefindedir. Yapının ikinci katının bulunduğu bölümde kilise yer almaktadır ve ibadetler burada yapılmaktadır. Kilisenin inanan veya inanmayan herkese kapısı açıktır (Demirel, 2009).

Bu kilise içerisinde özellikle gençlerin yararlanabileceği kurs etkinlikleri de yer almaktadır. Yabancı dilini üst seviyelere çıkarmak isteyen gençlerin ve özellikle zeki öğrencilere burada yer alan farklı milletten ve dilden kişilerin olması ile buradaki oluşumu cezbedici hale getirmektedir. İçerisinde kütüphanenin de bulunduğu mekânın gençlere açısından daha rahat olabilecekleri bir ortamı onlara hazırlıyor (Demirel, 2009).

Saint Paul Kilisesi diğer adı ile Antalya İncil Kilisesi bu bölgede yaşayan ve İsa Mesih tarafından kurtuluşa inananların ibadetini gerçekleştirdiği yerli ve yabancı kişilerin bulunduğu bir topluluktur. Mezheplerden bağımsız olarak bir araya gelenlerin oluşturduğu ve yalnız İncil'i temele almaları ile "Evangelical/İncili" olarak da adlandırılmaktadır. Tevrat, Zebur ile İncil'i

temele aldıkları için İslamiyet'te de "Ehli Kitap" olarak yer alırlar (<http://www.antalyaincilkilisesi.com/tarihce.html>).

Kilise başlarda yalnız Protestan cemaatine hizmet için açılmıştır. Fakat Ortodokslar ve Katolikler de burada inanç ve ibadetlerini gerçekleştirebilme imkânına erişebilmektedir. Antalya İncil Kilisesi de ibadet amacı ile burayı aylık olmak üzere kiralamaktadır. Antalya kenti dâhilinde işlevini sürdüren Hıristiyan inançlı insanlar çeşitli kişilere, çeşitli mekanlarda bu dini propaganda içeren özellikle Fener Mahallesi dahilinde faaliyetler sürdürdüğü bilinmektedir (Demirel, 2009).

Yenikapı Rum Kilisesi (Ayios Teodoros Rum Ortodoks Kilisesi)

19. yüzyılda Kaleiçi'nin Rumlar tarafından iskân edilen güneydoğu köşesinde ve günümüzde Yeni Kapı olarak adlandırılan mevkide yer alan küçük kilise, Aziz Alypios Kilisesi, Yenikapı Rum Kilisesi ve Küçük Rum Kilisesi olarak anılmaktadır. 1844 yılında inşa edilen yapı, 1920'li yılların başlarındaki mübadele yılları sonrasında yakınındaki Alaaddin Camii gibi dinsel işlev verilmeyerek kaderine terk edilmiştir. Moloz taş malzeme ile inşa edilip, uzun yıllar depo olarak kullanılan yapının 2007 yılında başlanan yenileme 2011 yılında tamamlanmıştır. Tek nefli yapıya batıdaki dar cephede yer alan kemerli bir kapı ile girilmektedir. Kapının iç yüzü üzerinde Yunanca ve Karamanlıca yapı yazıtı yer almaktadır. Yapı, kapının iki yanında birer, kuzey ve güney cephelerde ise üçer kemerli pencereye sahiptir. Pencere kemerleri üzerinde alçı bezemelere ve madalyonlara rastlanmaktadır. Pencereler arasında yükselen bitkisel başlıklı ve çelenkli yarım sütunlar yapının üzerini kapatan tonozun kaburgalarını taşımaktadırlar. Kaburgalar arasında oluşturulan dörtgen alanlar bitkisel bezemeye sahiptir. Günümüzde bir Ortodoks kilisesi olarak hizmet vermektedir.

Kilisenin hemen kuzeybatısında, 1999 yılında hizmete giren ve din hizmeti yanında, bir kültür merkezi olarak pratik İngilizce ve kütüphane olanakları sunan Aziz Paulus Kilisesi bulunmaktadır. (<http://www.kaleici-oldtown.com>).

Bu yapı Kaleiçi'nde günümüzde Yenikapı olarak ifade edilen bölümde yer almaktadır. Bu kilise yalnızca Ruslar için değil Antalya ve çevresinde yaşamını sürdüren tüm Ortodokslar için hizmet vermektedir.

BOŞ ZAMAN DEĞERLENDİRMESİ

Eski zamanlarda burada insanlar çoğunlukla boş zamanlarını birlikte değerlendirmişlerdir. Günümüze doğru geldikçe insan ilişkilerinin de eskisi kadar samimi olmadığı görülmektedir. Eskiden Kaleiçi'nde düğünler yapılır, insanlar hep bir arada yemeğini yiyip çayını içerken günümüzde kısmen yabancılaşma söz konusudur.

Eski Kaleiçi ile şuan ki Kaleiçi kesinlikle bir değil. Bir kere o eski sıcak samimi hava yok (S.H.M., 51 ,E, Antikacı).

Kaleiçi'nde insanlar boş zamanlarını sanatsal faaliyetlerle de değerlendirirdi

Sinema ilk "El Hamra Sineması" vardı. Daha sonra Üç kaplıdaki Ticaret bankasının oraya taşındı(A.V., 80, E, Emekli).

Kale içinde sinemalar kurulduğunda günümüzdeki gibi patlamış mısır kültürü yoktu o zamanlarda Akdeniz bitki örtüsüne mahsus olan menengiç bitkisini de kavurularak tüketirdi.

Balıkçılık eskisi kadar olmasa da hala geçerli bir meslek...

Halimin Kahvesi'nin yanında sinema vardı oraya romanlar gelirdi. Çekirdeği ilk defa orada gördüm. Kovboy filmleri vur patlasın çal oynasın filmleri oynardı. Çitemik (çöğre) onu da yedik. Burada bir de Gebizli'nin sineması vardı (A.V., 80, E, Emekli).

O dönemde de meşhur olan kovboy filmleri halk tarafından sevilerek izlenirdi.Kaleiçi'nde yüzme bilmeyen kadın erkek ve çocuk bulunmazdı. Hatta çocuklar arasında yüzme yarışmaları da yapılırdı.Bölge insanı yaz aylarında deniz kenarlarına obalar kurar buralarda yaşarlarmış buralarda günlerini dinlenerek ve balık tutarak geçirirlermiş.Kaleiçi'nde yaşayan çocuklar yüzmeyi Mermerli plajında öğrenmiş.1 Temmuz'da deniz bayramı kutlanır yağlı direktten bayrak alma yarışmaları yapılır kazananlara ödülleri verilir.

Bütün Antalyalılar deniz kenarında oba kurardı belediye yer verirdi oba kurardı(C.A., 88, E, Emekli).Teknesi olanlarda boş zamanlarında denize açılır balık tutarlarmış.

Sıcaklarda serinlemek için deniz kenarına giderdik. Kumluk plajı, Çocuk plajı, Mermerli plajı. Arap motoru ile sahilde balık avlanırdı (A.V., 80, E, Emekli).

Günümüzde burada çalışan insanlarda boş zamanlarında balığa çıkmaktadırlar. *Çocukla gezmeye gidiyorum arkadaşlarla balığa gidiyorum (E.G., 45, E, Taksici).*

Çocuklar o dönemlerde Texas Tomris çizgi romanlarını meydana serer okuması on kuruş resimlerine bakmak beş kuruş kiralarlarmış. Beş turu yirmi beş kuruş bisiklet turu olurmuş çocuklar bu kazandıkları paralar ile o bisikletlere binerlermiş.

Çocuk Oyunları

Çocuk olmak, kâinatın saf ve katışıksız enerjisiyle bütünlük içinde yaşıyor olmaktır. Çocuk olmak, özün bilgeliğini derinlerinde barındırıyor olmaktır. Çocuk olmak, sezgilerinin götürdüğü yollarda yürümek, onun hissettirdiği seçimleri yapmaktır.

Çocuklar, saf ışığın en berrak yansımalarıdır. Sevgi titreşimlerinin en hakiki olanları... Çocuklar, sonsuz gücün, sonsuz zekânın temsilcileridirler. Kaynaktan âlemimize yansıyan en parlak ışık huzmeleridirler.

Çocuklarla geçirilen her saniye, içeriği arındırmaktır. Onlara sarılmak, onlarla birlikte nefes almak, birlikte gülmek şifanın kaynağıdır. Gün olurda belki bir gün onların hayatı algılayışlarındaki bilgeliği fark edebiliriz. Belki bir gün, kendilerine duydukları güvenin sebebini idrak edebiliriz. Belki bir gün, cesaretlerindeki sırrı çözebiliriz.

Çocuk parkları, sevgi titreşimlerinin en yoğun hissedildiği alanlardır. Coşkuyla koşan, durmaksızın hareket eden minik bedenlerin enerjileri, parkların her milimetresini kaplamıştır. Zıp zıp zıplayarak, çılgınlık atarak kalplerindeki güzellikleri mekâna yayarlar.

Stresli zamanlarınızda, keyifsiz olduğunuz anlarda, atın kendinizi çocuk parklarına. Oturun öylece bir bankta. Bir süre sonra fark edeceksiniz ki gerilimin yerini huzur ve dinginlik doldurmuş.

Unutmayın ki çocuklar öz'den dünyamıza kısa bir süre geldiler. Kaynakla bağlantıları bizden daha güçlü.Söylediklerine kulak verin. Şarkılarını dinleyin. Danslarına eşlik edin.Onlarla içten kahkahalar atın.

“Çocuk gibi olmadıkça Allah'ın melekûtuna giremezsiniz.” diyen Hz. İsa'nın sözünü kulağınıza küpe edinin. Çocukla çocuk olun. Hatta mümkünse hep çocuk kalın. Kaleiçi'nde çocuk olmak yaşayan tarihle birlikte büyümeyi de gerektirmiştir. Örneğin savaşlardan kalan gülleleri oyuncak olarak kullanmak demektir.

Sonra sokaklarda çok gülle vardı yani savaşta atılmış biz onlarla ellik oynardık (C.A., 88, E, Emekli).

Kalenin surlarında saklambaç oynamak demektir. Surların arasında keme, sansar kovalamak demektir.

Gelincik getirdiler saldılar bunlar ne keme kaldı ne yılan kaldı hatta bizde onları yakalamak için kalenin surlarında çok uğraştık birini yakalayamadık (C.A., 88, E, Emekli).

Surlardan parçalar koparıp denize atarak bu taşların denize nasıl düştüğünü izleyip keyiflenmek çocukların en büyük keyifleri olmuştur.

Şebek döndürürdük. Kazık oyunu. Top oynardık. Körebe oynardık. Saklambaç oynardık. Kargı ucundan tuğluk ile çitlik fırlatırdık (A.V., 80, E, Emekli).

Çember çevirirlermiş. Balya kuşaklarından çember yaparlarmış bide tel-den u şeklinde sopa yaparlarmış onu yuvarlar salarlarmış onunla oynarlarmış. Uçurtma yaparlarmış, 8 köşe 6 köşe babadan para isteyemediklerinden uçurtmanın kağıdını un ile suyu karıştırıp yapıştırırlarmış (T.A., 60, E, Börekçi).

Hıdırlık bölgesinde ayakkabı boyacılığı yapan B. İle yapılan mülakattan...

Eskiden gece yarısına kadar yakan top, saklambaç, bilye oyunu, mahalle kavgaları, bisiklet yarışları vardı (İ.Y., 41, E, Esnaf)

Topla oynanan oyunlar oynardık, çizgi adında(1.2.3) bir oyun oynardık (A.H., 79, K, Ev hanımı)

Sek sek, ip oyunu, futbol, saklambaç, şebek(topaç), yakar top, gazoz kapakları ile bilye oynuyordu(Romanlar gazoz kapaklarını karpuz kabuğu ile vuruyorlardı (A.A. H., 70, K, İşletmeci).

Kaleiçi, turizm ile gerçek manada son elli yılda tanışmış olup, turizm öncesi dönemlerde birçok kültürün iç içe yaşadığı, Müslüman ve gayri Müslimlerin çocuklarının birlikte oyun oynadıkları, plajlarında halkın herhangi bir ücret ödemedi denize girdikleri, kısmen kara avcılığın ve yoğun olarak da balıkçılığın yapıldığı örnek bir mahalle konumundaydı. Turizmle birlikte dönüşüme uğrayan Kaleiçi'nde birçok konu da olumlu gelişmeler yaşanmış fakat boş zaman değerlendirme ve oyun anlamında birçok değer kaybedilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kurumlar sosyolojinin imkânlarından faydalanılarak oluşturulan bu çalışmada aile, ekonomi, eğitim, din, siyaset ve boş zaman kurumları üzerinden Kaleiçi'nde turizmle birlikte gerçekleşen sosyal değişim ölçülmeye çalışılmıştır. Yapılan mülakatlarda Kaleiçi'nde uzun yıllardır yaşayan kişiler tercih edilmiş olup, kartopu tekniği sayesinde bütün kesimlere ulaşılması hedeflenmiştir. Nitel araştırma yöntemi ve yüz yüze mülakat tekniğinin kullanılarak yapıldığı bu alan araştırmasında ses ve görüntü kayıt cihazları ve yarı profesyonel fotoğraf makineleri kullanılmıştır.

Kaleiçi'nin araştırılması, bu bölgenin sosyolojik geçmişini gün ışığına çıkarmak, dünden bugüne değişen yapısıyla Kaleiçi'ni öğrenmek adına önemlidir. Özellikle ülkemizdeki turizm hareketliliğinin ilk yaşandığı yerlerden birisi olan Kaleiçi; gerek batı dünyası gerekse Türk dünyası için önemli merkezlerden biridir.

Kaleiçi tarihi ile ilgili olarak şunları söyleyebiliriz; Antalya Kaleiçi semti antik çağ kalıntıları içeren önemli bir turizm noktasıdır. Bu kalıntılar bölgeyi çevreleyen surlar ve iç limanda yer alan liman mendireğinin bir kısmıdır. Bölgeyi içten ve dıştan saran Surlar, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı devirlerine ait ortak eserlerdir. Bölgede surların içinde 3000 kadar ev bulunmaktadır. Binaların karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri en iyi şekilde yansıtır. Günümüzde önemli bir eğlence merkezi olan bu bölgedeki binalar butik otel, restoran, bar, kafeterya, pansiyon, alışveriş yerleri, hediyelik eşya dükkânları ve ev olarak kullanılmaktadır. Tarihi yat limanında falezlere, kıyı şeridinde, aşağı Düden Şelalesine ve özel yüzme alanlarına tur düzenleyen tekneler yer almaktadır. Antalya'nın muhteşem güzelliklerini deniz yoluyla görmek, keşfetmek zevkli ve eğlenceli bir yolculuk ortaya çıkarmaktadır. Attalos Yurdu anlamına gelen Antalya, II. Attalos tarafından kurulmuştur.

19. yüzyılda halkının büyük çoğunluğu Rum olan Kaleiçi'ne yerleşen halkın büyük çoğunluğu Atatürk zamanında yerleşmiş olup farklı yerlerden göç etmişlerdir. Örneğin Selanik, Yemen, Girit, Kıbrıs vb. Günümüzde değişen ve değişmeye zorunlu bırakılan bu bölge yaşamı hakkında araştırmak ve o günlerden günümüze ne gibi değişikliklerin yaşandığı gözlemleyebilmektir. Kaleiçi'nin Antalya'nın merkezin yer alıyor olması buranın kaderini

etkileyen farklı bir etmendir: Çünkü en eski sürekli olarak yerleşik hayatın devam ettiği yerlerden birisi bu bölgedir.

Bu çalışmada öne çıkan en önemli konu yeni geliştirilmiş ve kavramsallaştırılmış olan “kültür akvaryumu yahut kültürel akvaryum” kelimesidir. Kültür için kullanılan “mozaik”, “ebru” ve “çokkültürlülük” kelimelerinin dışında kullanılan ve sosyoloji literatürüne sokulması hedeflenen “akvaryum” kelimesi ile Kaleiçi gibi kısmen dışa açık biraz da kapalı yerleşim yerleri için artık “akvaryum” kelimesinin kullanılması önerilmektedir. Dış dünya tarafından izlenebilen, içerden de dış dünyanın izlenilebildiği bu “akvaryum” modelinde o bölgede yaşayan insanlar için “akvaryum” içinde kalındığı zaman dışarıya çıkmaya ihtiyaç duyulmayacak bölgeler olarak tanımlamak mümkündür.

Yapılmış olan literatür taramasında Kaleiçi ile ilgili kaynakların büyük çoğunluğunu sanat tarihi ve mimarlık bölümlerine ait yüksek lisans ve doktora çalışmaları oluşturmakta olup, Kaleiçi’nin tarih ile ilgili de önemli kaynaklara da rastlanılmıştır. Kaleiçi konulu, genellikle aynı yazarlara ait olması dikkat çeken kitaplar da mevcuttur. Ancak sosyolojik alan araştırması ise yok denecek seviyelerde olması bizleri özellikle bu alanda bir çalışma yapmaya itmiştir. Araştırma ekibi olarak bizler tarafından -bu alanda yapılmış ilk çalışma havasında ve çok önemli bir açığı kapattık edasında değil- bilakis yeryüzü cenneti Antalya’mızın kalbi konumunda gördüğümüz Kaleiçi için küçük bir katkı yapıldığı düşünülmektedir.

KATILIMCILAR LİSTESİ

1. H. C. O., 65, E, Üniversite mezunu, Emekli
2. B.Ö., 48, E, İlköğretim mezunu, İşletmeci
3. A.A. H., 70, K, İlköğretim mezunu, İşletmeci
4. K.Ş., 45, E, İlköğretim mezunu, Şef Garson
5. C.A., 88, E, Lise mezunu, Emekli
6. M.S., 67, K, Lise mezunu, Ev hanımı
7. E.G., 45, E, Lise mezunu, Muhtar
8. M.Ö., 62, E, Üniversite terk, Esnaf
9. A.H., 79, K, İlkokul mezunu, Ev hanımı
10. K.B., 50, E, İlköğretim mezunu, İşletmeci
11. Ö.G., 65, E, İlköğretim mezunu, İşletmeci
12. K.O., 47, E, Lise mezunu, İşletmeci
13. M.S., 61, E, Lise mezunu, Halıcı
14. İ.Y., 41, E, İlköğretim mezunu, Esnaf

15. A.F., 42, E, Lise mezunu, Esnaf
16. A.V., 80, E, Lise mezunu, Emekli
17. İ. A., 55, E, İlköğretim Mezunu, Esnaf
18. A.K., 65, E, Lise mezunu, İşletmeci
19. A. C. K., 64, E, İlköğretim mezunu, Elektronikçi
20. Z.P., 30, K, Üniversite mezunu, İşletmeci
21. E.N.K., 53, K, Lise mezunu, Otel İşletmecisi
22. M.Ş., 53, E, İlköğretim mezunu, İşletmeci
23. S.H.M., 51, E, Lise mezunu, Antikacı
24. L.M., 25, E, Lise mezunu, Güvenlik
25. Ö.T., 20, K, Üniversite öğrencisi
26. E.B., 35, E, Üniversite mezunu, Müze müdürü
27. R. K., 55, E, Lise mezunu, Balıkçı
28. H.E., 30, E, Üniversite mezunu, İşletmeci
29. K. E, 40, E, Üniversite mezunu, Müdür
30. A. Y., 45, E, Üniversite mezunu, Öğretmen
31. E.Y., 47, E, Lise mezunu, Esnaf
32. K.A., 48, E, Lise mezunu, Antikacı
33. T.A., 60, E, İlköğretim mezunu, Börekçi
34. E.G., 45, E, Lise mezunu, Taksici

KAYNAKÇA

- Anıtta, G. Güney Antalya ve Tüm Çevresi.
- Akar, S. (2013). Bir Eski Şehir Kaleiçi.
- Avcı, Ü. (2015). Antalya Kaleiçi'nde Bir Simge Yapı: Yivli Minare
- Bektaş, C. (2004). Antalya Anadolu Evleri Dizisi. Bileşim Yayınevi, Ankara
- Ak, M. (2014). Antalya'da İdari Yapı ve Nüfus (1915): Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetlerini Araştırma Enstitüsü Yıllığı.
- Ak, M. (2014). Teke Sancağında 1831 Sayımına Göre Nüfus ve Yerleşme: International Journal of History.
- Çiftçi, S. (2007). Sunay Akın'ın Hayatı, Sanatı ve Şiirlerinin Tematik Açından İncelenmesi(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Çimrin, H.(2002). Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi. Yaylacık Matbaası, İstanbul.
- Çimrin, H.(2002). Bir Zamanlar Antalya. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya.
- Çimrin, H.(2005). Antalya Kent Kronolojisi. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antalya.
- Dağlı, E. (2021). "Tourism Activities in Turkey during and after the Era of Atatürk", Edt. İ. Yazıcıoğlu, Ö. Yayla, Dynamics of International Tourism: Contemporary Issues and Problems, Peterlang Yayınevi, Berlin, ss.425-444.
- Demirel, N. (2009). Antalya'da Misyonerlik Faaliyetleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Erbay, F. (2017).Oyuncak ve Oyun Müzelerinde Çocuklara Yönelik Eğitimin Boyutları. *Milli Eğitim Dergisi*, (214), 435-444.
- Gül, M. (2006) Antalya Kent Merkezi Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesinde Yer Alan Sit Alanları ve Bu Alanlarda Antalya Büyükşehir Belediyesince Başlatılan Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme, Antalya.
- Kamacı E., Ömercioğlu, H.T. Kentsel Sit Alanlarında, Kentsel Dönüşüm Problematiği, Antalya, Kaleiçi, Ankara.
- Kılıç, S. (2013). Antalya'da Yer Alan Osmanlı Dönemi Tek Kubbeli Cami ve Mescitler(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Kolukırcık, S. (2006). Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi ISSN: 1303-5134 Cilt: 3 Sayı: 1 Yıl: 2006 Yayın Tarihi: 28 Nisan 2006
- Kökmen, H. (2009). Antalya Kaleiçi Kesik Minare Alanı'ndaki Antik Dönem Kapıları. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Önder, Ö.(2014). Antalya'nın En Küçük Camisi. *Antalya Dergisi*,(21), 75
- Özensel, E. (2012).Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of AcademicInquiries) Cilt/ Volume:7, Sayı/Number:1 Yıl/Year:2012
- Öztekin, D.(2010) Sosyal ve Fiziki Çevre Bağlamında Koruma Planları Antalya Kaleiçi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sarıgüzel, N. (2017). Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde Antalya Milletvekilleri (Biyografi ve Faaliyetleri). OPUS. 7/12. 205-236.

Sarıg zel, N. (2020). 18 Ay İtalyan İşgali Altında. Eğitim Yayınevi, Konya.

Selekler, A.(2000). XX. Yüzyılda Antalya ve Antalyalılar. İleri Maatbacılık, Ankara

Sönmez, C. C.(2009). Antalya Kaleiçi Selçuklu ve Beylikler Dönemi Eserleri. Mimarlar Odası Antalya Őubesi Yayınları, Antalya.

Varkıvaņ, B.(2015). Kaleiçi Yaşayan Antik Şehir Rehberi. Umut Kağıtçılık, İstanbul.

Antalya İl Yıllığı (1967). Ankara: Ajans Türk Maatbacılık.

<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr>. (erişim tarihi: 05.12.2017).

<https://www.youtube.com/watch?v=IWeDiiDgHPc> (erişim tarihi: 12.02.2018).

<http://blog.milliyet.com.tr/antalya---keleici-turizm-bakanligi-fijet-terafindan-altin-elma--turizm-oskari--odulu-almis/Blog/?BlogNo=387389> (erişim tarihi: 12.02.2018).

<http://dumlupinaro.meb.k12.tr/> (erişim tarihi: 12.02.2018).

<http://antalyaolgunlasma.meb.k12.tr/> (erişim tarihi: 12.02.2018).

<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr>. (erişim tarihi: 05.12.2017).

<https://www.cumhuriyetarsivi.com/secure/cumweb/html/index.jsp> (erişim tarihi: 08.11.2017).

<https://eksisozluk.com/kaleici--78489> (erişim tarihi: 15.11.2017).

<https://www.neredekal.com/kaleici-gezilecek-yerler-tarihi-mekanlar> (erişim tarihi:15.11.2017)

<http://www.hurriyet.com.tr/kaleicini-ziyaret-eden-turist-sayisinda-buyuk-40584622>(erişim tarihi: 15.12.2017).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/iskele-mescidi/29> (erişim tarihi: 26.03.2018).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/ahi-yusuf-camii-ve-turbesi/56> (erişim tarihi: 26.03. 2018).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/suna-inan-kirac-kaleici-muzesi/41> (erişim tarihi: 26.03.2018).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/kesik-minare-camii/23> (erişim tarihi: 27.03. 2018).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/yivli-minare/24> (erişim tarihi: 27.03. 2018).

<http://www.hotel1207.com/tr/product/kaleicinin-geleneksel-evleri/58> (erişim tarihi: 27.03.2018).

<http://www.ahiyen.org/ahilik-nedir.html> (erişim tarihi: 27.03. 2018).

https://www.researchgate.net/publication/323304502_gundelik_hayat_sosyolojisi (erişim tarihi: 28.03.2018).

<https://www.expedia.de/reisefuehrer/kaleici-altstadt-provinz-antalya>(erişim tarihi:28.03.2018)

<https://www.holidaycheck.de/pi/altstadt-antalya-kaleici/dad2268b-3c87-3dd4-9e54-4bc1de19651b>(erişim tarihi: 28.03.2018).

<https://www.stern.de/reise/europa/antalya-altstadt-mit-aussicht-3152448.html> (erişim tarihi: 29.03.2018).

- <https://antalyaturkey.ru/what-to-see/v-antalii/musei/45-museums/80-old-city-antalya.html>(erişim tarihi: 29.03.2018).
- https://www.votpusk.ru/country/dostoprim_info.asp?ID=2417 (erişim tarihi: 29.03.2018).
- <https://turk-in.ru/antaliya/info/rajony/kaleichi.html>(erişim tarihi: 29.03.2018).
- https://www.moya-planeta.ru/reports/view/kaleichi_staryj_gorod_v_antalii_32614/(erişim tarihi: 29.03.2018).
- <https://leavewithoutpay.com/2012/04/14/into-the-big-city-cirali-to-antalya-8113920k-860m/>
- <https://travelatelier.com/blog/tag/kaleici-town/>(erişim tarihi: 29.03.2018).
- <http://www.bavarian-times.com/take-a-trip-through-time-in-turkey/529> (erişim tarihi: 29.03.2018).
- <https://italianrentalblog.wordpress.com/2014/02/28/the-turkish-riviera-alanya-and-antalya/> (erişim tarihi: 22.03.2018).
- <http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/antalya-altin-portakal-film-festivali-366> (erişim tarihi: 21.03.2018).
- <https://www.yatliman.com/limanlar/antalya-kaleici-yat-limani/> (erişim tarihi: 21.03.2018).
- <http://www.milliyet.com.tr/kaleici-turizm-esnafi-kara-listede-anta1ya-yerelhaber-1347128/> (erişim tarihi: 24.03.2018).
- <http://www.anta1yaonline.net/turkce/location/anta1ya/kaleici.asp?out=1> (erişim tarihi: 26.03.2018).
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kaleici-nde-muziksoku-29275233> (erişim tarihi: 26.03.2018).
- <https://www.themaggar.com/antalya-kaleici/> (erişim tarihi: 24.03.2018)
- <https://onedio.com/haber/antalya-da-gecehayati-322950> (erişim tarihi: 22.03.2018).
- <https://aa.com.tr/tr/kultursanat/antalyanin-gecmiseacilan-kapisi-kaleici/1084028> (erişim tarihi: 22.03.2018).
- <https://muratpasa-bld.gov.tr/haber/39812/3/kaleiciesnafinagurultuegitimi> (erişim tarihi: 19.03.2018).
- <https://www.neredekal.com/kaleicigezilecek-yerler-tarihimekanlar/>(erişim tarihi:19.03.2018).
- <http://www.kaleiciodtown.com> (erişim tarihi: 19.03.2018).
- <http://www.geziantalya.com> (erişim tarihi: 19.03.2018).
- <http://www.dergipark.ulakbim.gov.tr> (erişim tarihi: 19.03.2018).
- <http://muratpasa-bld.gov.tr> (erişim tarihi: 19.03.2018).
- <http://www.blog.milliyet.com.tr/bir-eski-sehir-kaleici> (erişim tarihi: 08.01.2018).

<http://www.antalyagezirehberi.net/antalya-kaleici/html> (erişim tarihi: 08.01.2018).

<http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/Antalya-Kaleici> (erişim tarihi: 08.01.2018).

<https://gezgingo.com/antalya-kaleici-gezilecek-yerler/> (erişim tarihi: 26.10.2020)

<https://medyascope.tv/2020/10/18/antalya-kaleici-old-town-festivali-bu-yil-cevrimici-duzenlendi-bu-festival-muazzam-bir-fikir-ve-dunya-kulturune-onemli-bir-katki/>(erişim tarihi: 26.10.2020)

<http://www.antalyaincilkilisesi.com/tarihce.html> (erişim tarihi:06.11.2020)

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/genel/etkinlik/4--kaleici-old-town-festivali>(erişim tarihi: 8.11.2020)

<https://akmed.ku.edu.tr/hakkimizda/tarihce-ve-kurucular/> (erişim tarihi: 8.11.2020)

<http://oyuncakmuzesi.antalya.bel.tr/> (erişim tarihi: 11.11.2020)

<https://antalya.ktb.gov.tr/TR-212993/nigar-hatun-turbesi.html>(erişim tarihi: 9.11.2020)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/korkut-camii> (erişim tarihi: 9.11.2020)

<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/tarihi-sehzade-korkut-camisi-eski-ihtisamina-kavusacak-/1941676> (erişim tarihi: 9.11.2020)

<https://www.milliyet.com.tr/cadilar-bayrami-nedir--molatik-13313/> (erişim tarihi: 10.11.2020)

<https://www.gozlemgazetesi.com/HaberDetay/252/1117902/cadilar-bayrami-halloween-anlami-nedir-nasil-ortaya-cikti-cocuklar-ne-yapar.html> (erişim tarihi: 11.11.2020)

